

Správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 - 2017 za rok 2016 a návrh na jeho aktualizáciu

Cieľom Národného akčného plánu a jeho aktualizácií je, prostredníctvom úloh a opatrení v ňom obsiahnutých, prispieť k budovaniu a rozvoju uceleného a účinného systému na ochranu práv a záujmov detí a zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí podľa Dohovoru OSN pre práva dieťaťa. Predkladaný materiál je štvrtou priebežnou správou o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti, pričom dokumentuje plnenie úloh za obdobie roka 2016. Do prípravy podkladov boli okrem ústredných orgánov štátnej správy zapojené aj ďalšie inštitúcie a poradné orgány vlády SR (splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, splnomocnenec vlády SR pre mládež a šport), Generálna prokuratúra SR, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Združenie miest a obcí Slovenska, Únia miest Slovenska a samosprávne kraje.

Prílohu materiálu tvorí aktualizovaný prehľad dlhodobých (stratégie, koncepcie), strednodobých (programy, akčné plány) a krátkodobých nástrojov podporne prispievajúcich k implementácii práv dieťaťa a tiež konsolidovaná verzia Národného akčného plánu pre deti¹, ktorá obsahuje odpočty rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov sumárne za roky 2013, 2014, 2015 a 2016 a dokumentuje tak priebeh monitoringu a implementácie jednotlivých úloh v dlhodobejšom časovom horizonte.

Vysvetlivky k aktualizácii:

*označuje, že v parametroch cieľa/úlohy došlo pri aktualizácii k zmene;
pre zmenený parameter je v texte použitý formát *italic*

¹ <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovu-rovnost/vybor-deti-mladez/mpk/priloha-c-2-po-mpk.pdf>

1. Prierezovo uplatňované princípy

Strategický cieľ: Zvýšenie povedomia o obsahu a praktických aspektoch uplatňovania prierezových princíпов dohovoru, dosahovanie pokroku pri ich uplatňovaní všetkými aktérmi zapojenými do implementácie práv dieťaťa (prierezovo uplatňované princípy podrobnejšie rozpracúvajú ďalšie časti Národného akčného plánu pre deti)

Čiastkové ciele:

*1.1. Zadefinovanie a identifikácia osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín detí s cieľom zamerať opatrenia a zvýšiť ochranu pred diskrimináciou takto ohrozených detí

Spôsob plnenia: Aktívna identifikácia orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami skupín detí, u ktorých si realizácia práv a začlenenie do spoločnosti vyžaduje prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a vypracovanie konkrétnych postupov pre ich implementáciu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, MS SR

***Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, SNSĽP, MVO

Indikátor: počet identifikovaných skupín detí kvalifikujúcich sa pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení; rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.); aktualizovaný Atlas rómskych komunít;

***Odporúčanie k spôsobu plnenia pre MV SR, MPSVR SR a MS SR:** V spolupráci so ZMOS, SNSĽP, ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, územnou samosprávou a MVO spracovať odporúčaný postup pre orgány územnej samosprávy pri identifikácii osobitne ohrozených a znevýhodnených detí a odporúčaný postup aplikácie DVO v podmienkach územnej samosprávy

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V podmienkach MÚ MV SR boli maloleté osoby, ktoré prichádzajú v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných, ako aj MBS, zaradené medzi tzv. **ohrozené skupiny žiadateľov o udelenie azylu** spolu s osamelými ženami, osamelými ženami s deťmi, seniormi, osobami s fyzickým, alebo psychickým handicapom. Pre tieto rizikové skupiny žiadateľov o udelenie azylu boli v minulosti v rámci MÚ MV SR vyčlenené azylové zariadenia v Rohovciach a v Brezovej pod Bradlom. **Skutočnosť, že podmienky v azylových zariadeniach boli pre komplexnú starostlivosť o maloleté osoby bez sprievodu nevyhovujúce, viedla k zmene**, na základe ktorej väčšina kompetencií ohľadne maloletých bez sprievodu prešla na MPSVR SR. Maloletí žiadatelia o azyl, ktorí prichádzajú v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných sú po karanténnych úkonoch v záchytnom azylovom zariadení v Humennom premiestnení do bytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi.

Migračná situácia v Európe a jej možný vplyv na SR vyvolala potrebu vzniku štátom garantovaného Integračného programu pre osoby s medzinárodnou ochranou (500 osôb do roku 2017). Na základe uznesenia vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bola pri Riadiacom

výbore pre migráciu a integráciu cudzincov **zriadená Pracovná skupina pre azyl s cieľom vypracovať štátny Integračný program pre cudzincov s udelenou medzinárodnou ochranou**. Dňa 13. januára 2016 sa uskutočnilo druhé rokovanie za účasti predstaviteľov MÚ MV SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, Ústredie PSVR SR, MDV SR, MZVEZ SR, Sociálnej poisťovne, Slovenskej katolíckej charity, Medzinárodnej organizácie pre migráciu, OZ Pokoj a dobro. Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 ukladá ministerstvám a iným subjektom prijať súvisiace opatrenia najmä ak ide o oblasť bývania, zamestnania a vzdelávania v záujme úspešnej a plynulej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v SR.

Pre úspešnú integráciu osôb s medzinárodnou ochranou (azylantov a osôb, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana) je nevyhnutná úzka spolupráca ústredných orgánov štátnej správy a orgánov samosprávy najmä v miestach, kde sa tieto osoby usadia. Za integráciu týchto osôb je SR zodpovedná, majú legálny pobyt v SR (trvalý alebo prechodný) - nie sú to teda ekonomickí migranti. **Aktívna účasť v oblasti integrácie cudzincov v SR vyplýva samosprávnym orgánom** aj z Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2020. V roku 2016 bol integračný proces osôb s medzinárodnou ochranou riešený najmä zo zdrojov EÚ v spolupráci so zmluvným partnerom MV SR – Slovenskou katolíckou charitou, od decembra 2016 je integračný proces riešený mimovládnu organizáciou Marginal pre oblasť stredného Slovenska a východného Slovenska v partnerstve s mimovládnu organizáciou ADRA pre oblasť západného Slovenska.

V roku 2016 MŠVVŠ SR zadalo ŠPÚ a VÚDPaP úlohu spracovať **Analýzu aktuálneho stavu procesov integrácie a inklúzie v podmienkach slovenského školstva** s týmito hlavnými podtémami:

- teoretické ukotvenie v pedagogických koncepciách modelu inkluzívnej výchovy a vzdelávania s využitím medzinárodných skúseností
- teoretické východiská v pedagogike a stanovenie kvalitatívnych ukazovateľov inklúzie so zameraním na reálny historicky a socio-kultúrny kontext slovenskej školy.
- odpoveď na otázku čo je inkluzívna výchova a vzdelávanie a na akých paradigmatických východiskách je založená?
- koncept inkluzívneho vzdelávania v našom socio-kultúrnom kontexte
- charakteristika inkluzívnej školy v podmienkach SR
- úroveň zvládnutia procesov integrácie v podmienkach slovenského školstva a jeho pripravenosť na implementáciu inkluzívnych princípov vo výchove a vzdelávaní
- inkluzívna trieda, súčasnosť - obsahy vzdelávania žiakov v bežnej triede ZŠ vrátane žiakov so ŠVVP; problémy učiteľov v triede; v škole;

Úloha bude pokračovať aj v roku 2017.

V marci 2016 sa uskutočnilo pracovné stretnutie štátneho tajomníka MŠVVŠ SR a ďalších zástupcov MŠVVŠ SR s p. Špotákom, koordinátorom začlenenia Iračanov v SR z občianskeho združenia Pokoj a dobro, a následne sa v apríli v Nitre uskutočnilo pracovné stretnutie všetkých zainteresovaných subjektov s cieľom skoordinať nástup a začlenenie do školského systému detí Iračanov. Pracovné stretnutie bolo zamerané na zabezpečenie plnenia povinnej školskej dochádzky detí. **34 detí Iračanov sa vzdeláva v 7 základných školách v Nitre a okolí**, z ktorých niektoré zriaďuje obec a niektoré cirkev. Deti nastúpili do škôl v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi dňa 11. apríla 2016. O zaradení žiakov do jednotlivých ročníkov rozhodli riaditelia jednotlivých škôl po zistení úrovne ich

doterajšieho vzdelania a ovládania štátneho jazyka. Z dôvodu nedostatočného ovládania štátneho jazyka možno dieťa podmiennečne zaradiť do príslušného ročníka podľa veku a to najviac na jeden školský rok. Na pracovnom stretnutí v Nitre dostali školy a ich zriaďovatelia publikácie potrebné či už k vyučovaniu slovenského jazyka alebo k získaniu poznatkov a skúseností zo vzdelávania detí cudzincov v SR. Nadväzujúc na toto pracovné stretnutie Štátny pedagogický ústav vypracoval **Vzdelávací program „Prvé kontakty so slovenským jazykom“ pre deti Iračanov integrovaných na Slovensku.**

V roku 2016 ÚSVRK pripravoval **aktualizáciu akčných plánov** vyplývajúcich z jednotlivých oblastí Stratégie SR pre integráciu Rómov (bližšie pozri čiastkový cieľ 2.1). V danom období ÚSVRK taktiež pripravoval podklady k spusteniu **Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít** (ďalej „NP MRK MŠ“). Projekt bude **podporovať účasť** detí zo segregovaných komunít v predprimárnom vzdelávaní **prostredníctvom rôznych nástrojov** ako je doprovod detí zo segregovaných komunít do materskej školy, vzdelávanie nezaškolených detí v systéme neformálnej predškolskej prípravy (v spolupráci s Národným projektom Komunitné centrá a v ďalších aktivitách mimo komunitných centier), materiálne balíčky, osvetové aktivity a i. Súčasťou dokumentácie bude aj **odporúčanie na výber detí** s cieľom zapojiť najmä deti zo segregovaných oblastí zapojených komunít.

Ministerstvo kultúry SR v roku 2016 v rámci **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva prerozdelilo** na projekty pre rôzne skupiny detí a mládeže (od tvorivých dielní, festivalov, prehliadok, umeleckej tvorby, výstav, benefičných koncertov, návštev divadla, publikácií až po webové stránky na podporu interkultúrneho dialógu) **sumu 88 400 Eur**. Niektoré podporené kultúrne aktivity boli určené aj deťom s viacnásobným znevýhodnením (napr. deti so zdravotným postihnutím z marginalizovaných rómskych komunít a pod.).

SNSĽP vystupuje podľa antidiskriminačného zákona v pozícii prijímateľa správ k opodstatnenosti existencie DVO. Keďže **prijímatelia DVO si svoju zákonnú notifikačnú povinnosť voči SNSĽP opakovane neplnia**, SNSĽP čerpá informácie o projektoch a programoch DVO na základe informácií, s ktorými sa stretne pri svojej činnosti a z odpovedí vybraných inštitúcií (najmä ústredných orgánov štátnej správy), ktoré každoročne začiatkom roka oslovuje s otázkami, týkajúcimi sa realizácie DVO za uplynulý rok. Stredisko v roku 2016 vydalo **publikáciu pod názvom Monitorovanie a vyhodnocovanie účinnosti dočasných vyrovnávacích opatrení v podmienkach Slovenskej republiky²**, ktorá je venovaná zrealizovanému výskumu v oblasti prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení na úrovni územnej samosprávy. Výskum SNSĽP pozostáva z dvoch hlavných častí. Prvá spočívala v kontaktovaní všetkých subjektov, ktorých sa prijímanie DVO týka, v snahe zistiť, či o tejto možnosti vedía, či už DVO prijali a podobne. Druhá časť sa už orientovala len na respondentov, ktorí DVO prijali. Kým prvá časť bola len povrchovou sondou do vnímania DVO obcami na Slovensku, **druhá časť už prináša konkrétne prípady prijatých DVO priamo od ich realizátorov**. Dve časti výskumu tak na seba priamo nadväzujú a sú si vzájomným

² Dostupná na: http://snslp.sk/CCMS/files/DVO_Vyskum_FINAL.pdf

rozšírením. Téma je naďalej venovaná samostatná kapitola *Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike*.³

(KSK) Košický samosprávny kraj vypracoval „*Východiská pre integráciu marginalizovaných rómskych komunít v KSK na roky 2016-2020*“, ktoré boli schválené na 17. zastupiteľstve KSK dňa 27. júna 2016 spolu s *Akčným plánom realizácie východísk na roky 2016-2017*. Východiská vytvárajú rámec pre budúce možnosti riešenia problémov marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) v rámci KSK. Ciele identifikované v predkladanom dokumente korešpondujú so strategickými a špecifickými cieľmi Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK (ďalej len „PHSR KSK“) na roky 2016-2020, aj keď PHSR KSK na roky 2016-2020 neobsahuje priamo opatrenia určené pre riešenie problémov MRK. „*Východiská pre integráciu marginalizovaných rómskych komunít Košického samosprávneho kraja na roky 2016-2020*“ sú základným dokumentom KSK pre oblasť riešenia situácie MRK v rámci zákonne stanovených kompetencií KSK v tejto oblasti. Súčasne bola **aktualizovaná Databáza kľúčových inštitúcií** pôsobiacich v oblasti sociálne vylúčených komunít v KSK, **Databáza registrovaných komunitných centier** v KSK a **Atlas rómskych komunít KSK** v tabuľkovej podobe (základom pre jeho spracovanie bol Atlas rómskych komunít 2013, ktorého spracovateľom je Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity). Na webovej stránke Úradu košického samosprávneho kraja je **pravidelne aktualizovaný priečnik „Sociálne vylúčené komunity“** v rámci ktorého sú zverejňované a publikované aktuálne informácie z oblasti sociálne vylúčených komunít z kraja, informácie o možnostiach finančnej podpory zo zdrojov EÚ v rokoch 2014-2020, informácie o aktuálnych výzvach a dotáciách pre oblasť sociálne vylúčených komunít, informácie potrebné k registrácií komunitných centier do registra poskytovateľov sociálnych služieb KSK. Na základe pracovných rokovaní so zástupcami Rómskeho vzdelávacieho fondu vzišiel návrh pripraviť spoločný pilotný projekt spolu s KSK. **Projekt „A good start-dobrý začiatok“ pre komunitné centrá v Košickom kraji** bude financovaný z rozpočtu KSK a Rómskeho vzdelávacieho fondu, bude riešený ako „pilotný projekt“, ktorý v prípade pozitívnych výsledkov je možné následne rozšíriť a financovať ďalšie komunitné centrá v kraji. Hlavným cieľom projektu je **zlepšiť prístup a možnosť rómskych detí v predškolskom/školskom veku navštevovať integrované materské/základné školy**, ako aj zlepšiť kvalitu vzdelávania a prístup ku kvalitnému vzdelávaniu v predškolskom/školskom veku.

*1.2. Umožnenie aktívneho vyjadrovania sa detí a mladých ľudí k politikám, ktoré sa ich týkajú a vytváranie a rozvoj mechanizmov zaručujúcich zohľadnenie ich názorov

Spôsob plnenia: Vytvorenie detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: návrh – *koordinovane s prípravou revízie štatútu Výboru pre deti a mládež*; uvedenie do činnosti - 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: vytvorenie a uvedenie do činnosti detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

³ Dostupná na:

http://snslp.sk/CCMS/files/Spr%C3%A1va_o_dodr%C5%BEiavan%C3%AD_%C4%BEudsk%C3%BDch_pr%C3%A1v_za_rok_2015.pdf, obsahuje zoznam konkrétnych odporúčaní adresovaných jednotlivým rezortom (napr. MZ SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR) a subjektom prijímajúcim DVO

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

USVROS realizoval v priebehu roku 2016 prípravu národného projektu zameraného na **podporu partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík**. Pripravovaný národný projekt bude rozdelený na 2 časti:

1. časť - pilotná schéma a implementácia 12 pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna a lokálna úroveň)
2. časť - analytická, metodická a legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe.

Predmetné pilotné projekty (1. časť Národného projektu) boli vybrané na základe vyhodnotenia verejnej výzvy, pričom ich tematické zameranie sa snažilo reagovať na aktuálne problémy, nedostatky alebo potreby spoločnosti alebo daného regiónu. V kontexte úlohy vyplývajúcej z NAP bolo jednou z priorít USVROS vybrať z pomedzi prihlásených pilotných projektov také, ktoré sa budú okrem iného zameriavať aj na podporu a ochranu práv a záujmov detí a mládeže. Jeden z vybraných projektov sa bude zameriavať na **rozvoj práce s mládežou**, pričom bude vychádzať zo schválenej Konceptie rozvoja práce s mládežou na roky 2015 až 2021. Hlavným **cieľom pripravovaného pilotného projektu bude v spolupráci s MŠVVŠ SR vytvoriť výslednú verejnú politiku: Akčný plán ku Konceptii rozvoja práce s mládežou 2015 – 2021**, ktorý bude obsahovať konkrétne riešenia problémov pomenovaných v koncepcii a tiež konkrétne návrhy na reformu súčasného financovania práce s mládežou z verejných zdrojov na úrovni samospráv a ďalších subjektov verejnej správy. Ďalší z vybraných pilotných projektov sa bude zameriavať na **integráciu marginalizovaných skupín do procesu a do tvorby takých verejných politík na lokálnej úrovni**, ktoré budú vychádzať z participácie medzi verejnou správou, expertmi z mimovládneho sektora a súčasne budú pomáhať začleňovať do správy vecí verejných marginalizované skupiny obyvateľstva, predovšetkým **marginalizované skupiny Rómov**. Navrhovaný pilotný projekt sa bude realizovať v konkrétnej lokalite a zameria sa na všetky kľúčové oblasti relevantné pre začleňovanie Rómov, akými sú bývanie a infraštruktúra, vzdelávanie, zamestnanosť, zdravotné a sociálne služby a interetnické vzťahy. Uvedené oblasti budú mať ambíciu zlepšiť postavenie MRK, do ktorých bezpochyby spadajú aj deti a mládež. V rámci analyticko, metodickej a legislatívnej podpory (2. časť Národného projektu) sa bude okrem iného realizovať aj **kvalitatívny výskum** zameraný na **participáciu marginalizovaných skupín pri tvorbe verejných politík**, kde bude okrem iného zdôraznená dôležitosť zapájania mladých ľudí nie len do rozhodovania a do tvorby verejných politík, ale aj ich zapájanie do verejného života, prostredníctvom regionálnych rád mládeže. Jedna z prípadových štúdií tohto výskumu sa bude zameriavať na proces vytvárania týchto platforiem a na ich úspešnosť, nie len na národnej, ale predovšetkým na lokálnej úrovni, ktorá môže lepšie reflektovať na potreby mladých ľudí, ale hlavne, nájsť mechanizmy na ich zapájanie.

2. Všeobecné vykonávacie opatrenia

Strategický cieľ: Využívanie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti zabezpečením vykonávania Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Čiastkové ciele:

*2.1. Adekvátne zapracovanie všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa do všetkých právnych predpisov ako i všetkých materiálov, ktoré majú vplyv na deti

Spôsob plnenia:

1. Pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy, projektov, programov a služieb, ktoré majú vplyv na deti naďalej dôsledne premietat' princíp najlepšieho záujmu dieťaťa

2. Pri aktualizácii Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov analyzovat' možnosť rozpracovania doložky posudzovania sociálnych vplyvov o aspekt posudzovania vplyvov na deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. priebežne; v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa; 2. 2014

Zodpovedný gestor: 1. MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, 2. MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: 1. ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS, ÚSVMŠ, RVLPNMRR 2. MH SR

Spolupracujúce subjekty: 1. územná samospráva, GP SR, SNSLP, MVO, *Komisár pre deti*

Indikátor: 1. konkrétne zhodnotenie v rámci výročného odpočtu plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti (zohľadnenie pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy); rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.) a postupov hodnotiacich/výberových komisií k projektom 2. zapracovanie posudzovania vplyvov na deti do doložky sociálnych vplyvov Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov

Odpočet plnenia za rok 2014 – 2. splnená

Odpočet plnenia za rok 2016 – 1. plní sa:

K 1.

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k legislatívnym zmenám (vrátane európskej legislatívy, na tvorbe ktorej sa podieľali vecne príslušné útvary jednotlivých rezortov) uskutočneným v priebehu roka 2016 uviesť :

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MV SR participovalo v hodnotenom období z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti na identifikácii implementačných opatrení v súvislosti s **transpozíciou viacerých smerníc, ktoré sa dotýkajú problematiky detí v procesnom postavení svedka alebo poškodeného, resp. podozrivého alebo obvineného** v trestnom konaní a uplatňovania ich práv v rámci trestného konania.

V Úradnom vestníku EÚ bola 21. mája 2016 uverejnená *Smernica EP a Rady (EÚ) č. 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní*. Cieľom smernice je zaviesť procesné záruky na zaistenie toho, aby deti, teda osoby mladšie ako 18 rokov, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, boli schopné pochopiť a sledovať toto konanie a uplatniť svoje právo na spravodlivý proces a aby sa predišlo opätovnému páchaniu trestných činov týmito deťmi, a zároveň aby sa posilnila ich sociálna integrácia. Smernica ustanovuje spoločné minimálne pravidlá ochrany procesných práv detí, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní a nadobúda účinnosť dňom 10. júna 2016. **Lehota na jej transpozíciu je do 11. júna 2019.** MV SR vykonáva v súčasnosti všetky nevyhnutné opatrenia týkajúce sa identifikácie a posúdenia potreby prijatia implementačných opatrení a na zabezpečenie včasnej a úplnej implementácie uvedenej smernice do právneho systému SR.

MV SR má prostredníctvom úradu kriminálnej polície P PZ zastúpenie v **medzirezortnej pracovnej skupine na prípravu zákona o obetiach trestných činov v gescii MS SR**. Predmetným zákonom o obetiach trestných činov, ktorého predloženie do legislatívneho procesu sa predpokladá v priebehu roka 2017, sa má do právneho poriadku SR úplne transponovať *smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EU z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov*. **Vo vzťahu k detským obetiam trestných činov** ako obzvlášť zraniteľným obetiam vyplýva pre členské štáty z uvedenej smernice **povinnosť prijať osobitné legislatívne a ďalšie opatrenia na ochranu a podporu takýchto obetí**. V tejto súvislosti pripravuje MV SR **projekt vybudovania špeciálnych výsluchových miestností** pre obeť trestných činov. Zámerom projektu je predovšetkým vytvorenie vhodných podmienok pre úkony s detskými obeťami a ďalšími obzvlášť zraniteľnými obeťami trestných činov, s cieľom minimalizovania sekundárnej viktimizácie takýchto obetí (napr. minimalizovanie počtu osôb prítomných priamo v miestnosti, kde je vypočúvaná obeť, voľba vhodného spôsobu komunikácie s takouto obeťou, vhodný spôsob poučenia takejto obeť, zaznamenávanie výsluchu pomocou zariadenia určeného na záznam obrazu a zvuku, opakovanie výsluchu takejto obeť v prípravnom konaní iba vo výnimočných prípadoch). V nadväznosti na vybudovanie špeciálnych výsluchových miestností **sa počíta s vytvorením systému špecializovaného vzdelávania príslušníkov Policajného zboru**, s osobitným zameraním na identifikáciu obzvlášť zraniteľných obetí, osobitosti prístupu a komunikácie s takýmito obeťami a vedenia výsluchu takýchto obetí. V tejto súvislosti sa uvažuje o vypracovaní návrhu vzdelávacieho projektu príslušníkov Policajného zboru, v rámci ktorého bude obsiahnutá aj **problematika vedenia výsluchu detí a prístupu k detským obetiam** zo strany príslušníkov Policajného zboru.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

S účinnosťou 1. januára 2016 stanovuje zákon č. 428/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, **povinnosť ústavného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti určiť** na pokyn operačného strediska tiesňového volania záchranej zdravotnej služby **lekára a sestru** zo zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, ktoré prevádzkuje, a v ktorom má byť dieťa hospitalizované, **na zabezpečenie poskytovania zdravotnej starostlivosti pri preprave**

dieťaťa transportným inkubátorom a pri preprave dieťaťa, ktorému zlyhávajú základné životné funkcie, ktoré bezprostredne ohrozujú jeho život, z iného zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity viedol počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ pracovnú skupinu pre sociálne otázky v častiach, ktoré sa venovali záverom Rady pre posilnenie integrácie Rómov. V rámci tejto pracovnej skupiny splnomocnenec presadzoval do záverov Rady aj **odporúčania zamerané na posilnenie úlohy rómskej mládeže v integračných procesoch a na podporu participácie rómskej mládeže pri rozhodnutiach, ktoré sa ich dotýkajú**. Závery Rady boli prijaté na zasadnutí Rady ministrov EPSCO, 8. decembra 2016 ako Závery Rady k urýchleniu procesu integrácie Rómov (15406/16).

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity počas celého roka v systéme prípravy a tvorby právnych predpisov upravených zákonom č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov veľmi dôsledne uplatňoval princíp ochrany záujmov maloletého dieťaťa.

Nakoniec vďaka ústretovej a partnerskej spolupráci Ministerstva spravodlivosti SR, pri tvorbe celého radu všeobecne záväzných právnych predpisov, odvíjajúcich sa od prípravy zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, uplatnil pripomienky, či podporil návrhy zakladajúce ochranné prvky najmä v oblasti dopadov bezdomovectva a núteného vystahovania s dôrazom na situáciu rodín a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (základný právny predpis –zákon bol publikovaný pod č.377/2016 Z. z.).

Súčasne Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity spolupracoval v roku 2016 pri tvorbe príslušných akčných plánov najmenej rozvinutých okresov v systéme regulácie zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde aj v súlade s antidiskriminačnými ustanoveniami zákonov č.245/2008 Z. z. a č. 365/2004 Z. z. je okrem iných úloh s dopadmi na práva dieťaťa obsiahnutá aj úloha rozvoja pilotného modelu procesu diagnostiky a rediagnostiky detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v príslušnom regióne s cieľom zvýšiť ich úspešnosť pri dosahovaní vzdelávacích výsledkov. Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity aj v roku 2016 v konkrétnych prípadoch inicioval príslušné správne procedúry presadzovania práva v spolupráci so Štátnou školskou inšpekciou a ďalšími orgánmi štátnej správy, najmä na úseku nediskriminačného prístupu detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia ku vzdelávaniu, v ktorých dôsledku boli následne vydané aj príslušné správne akty ako aj začaté a vedené konania podľa osobitného všeobecne záväzného právneho predpisu.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

SNSĽP pri konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany práv detí podľa zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov, striktné dbá na princíp najlepších záujmov dieťaťa. **SNSĽP v roku 2016 signalizovalo** problém v nadväznosti na riešenie konkrétneho prípadu, v ktorom identifikovalo **ako potenciálne diskriminačné, resp. znevýhodňujúce vybrané ustanovenia zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“). Prípad poukázal na možné znevýhodňovanie tých žiakov, ktorí absolvujú základné školy, v ktorých sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie podľa vzdelávacích programov pre deti a žiakov s mentálnym postihnutím (ďalej len „špeciálna základná škola“) s nadpriemernými študijnými výsledkami, t.j. s vyznamenaním. V nadväznosti na podnet Strediska inicioval Spoločný sekretariát výborov MPSVR SR stretnutie, ktoré upozornilo na problém absolventov špeciálnych základných škôl pre žiakov s mentálnym postihnutím. **Aktivity nadväzujúce na stretnutie budú podkladom pre ďalšie rozpracovanie na expertnej úrovni s cieľom návrhu úpravy súvisiacej legislatívy, metodických usmernení, resp. praxe.**

Vyššie územné celky, mestá a obce

Mesto Prešov v roku 2016 zapracovalo všeobecný princíp najlepších záujmov dieťaťa do normatívnych aktov mesta a to konkrétne do všeobecne záväzného nariadenia (ďalej len „VZN“) mesta o poskytovaní jednorazovej dávky sociálnej pomoci občanom mesta Prešov, VZN o poskytovaní sociálnych služieb mestom Prešov rozšírené o službu v útulku pre matky s deťmi a VZN o podmienkach poskytovania dotácií z rozpočtu mesta Prešov. V oblasti uspokojovania potreby bývania **dlhodobo uprednostňuje najlepšie záujmy rodín s maloletými deťmi** s cieľom ochrániť maloleté deti pred stratou bývania aj v situáciách, keď hrozí týmto rodinám vypratanie z bytu z dôvodu chronickej zadlženosti.

Vo vzťahu k nelegislatívnym materiálom, vnútro-rezortným príkazom, pokynom alebo iným metodickým usmerneniam vydaným či zmeneným v priebehu roka 2016 možno uviesť:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

V marci 2016 uverejnilo MŠVVŠ SR usmernenie „*Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo sociálne znevýhodneného prostredia*“ s prílohou časťou VÚDPaP - metodická informácia pre odborných zamestnancov poradenských zariadení⁴.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

V roku 2016 ÚSVRK pripravoval aktualizáciu akčných plánov vyplývajúcich z jednotlivých oblastí Stratégie SR pre integráciu Rómov. Aktualizované akčné plány stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasti: D.2.1 oblasť vzdelávania, D.2.2 oblasť zamestnanosti, D.2.3 oblasť zdravia, D.2.4 oblasť bývania a nový

⁴http://www.minedu.sk/data/files/5853_usmernenie_cpapp_diagnostika.pdf

http://www.minedu.sk/data/files/5854_metodicka_informacia_k_usmerneniu_szp.pdf

akčný plán pre oblasť D.2.5 oblasť finančného začlenenia, boli schválené uznesením vlády SR č. 87 zo dňa 22. februára 2017.

Vyššie územné celky, mestá a obce

(BBSK) V roku 2016 boli vytvorené **dve interné smernice** v súlade so vzniknutými potrebami a právami detí v profesionálnych náhradných rodinách, a to Postup pri dodržiavaní bezpečnosti a ochrane zdravia detí v profesionálnych rodinách a Pravidlá na zabezpečenie jednotného postupu krízového strediska „Amoret“, ktoré poskytuje starostlivosť určenému počtu detí v domácom prostredí profesionálneho rodiča a štandardy práce s týmto zamestnancom. Zamestnanci krízového strediska prijali v roku 2016 **Etický kódex zamestnancov** ako morálny záväzok, ktorý upravuje mravné postoje, správanie sa a jednanie všetkých zamestnancov voči deťom a mladistvým v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa.

Vo vzťahu k projektom, programom a službám, ktoré majú vplyv na deti možno za rok 2016 uviesť:

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

V roku 2016 bolo v rámci priority 1.5. vzdelávacie projekty (podprogram 1. podpora zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín) realizovaných 178 projektov v celkovej sume 399 215 Eur; v rámci priority 2.1 podpora výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín (podprogram 2. výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín) bolo v roku 2016 realizovaných 9 projektov v celkovej sume 17 800 Eur; a v rámci priority 3.5 podpora výmenných programov, pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných a umeleckých súťaží pre deti a mládež z rôznych národnostných a jazykových skupín (podprogram 3. interetnický a interkultúrny dialóg a porozumenie medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami) boli realizované 4 projekty v celkovej sume 10 500 Eur. Jednotlivé projekty sú dostupné na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny⁵.

2.2. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy

Spôsob plnenia: Zabezpečenie efektívneho prepojenia cieľov, úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike pri zohľadnení komplementárne uplatňovaných úloh a opatrení iných rezortných stratégií a plánov
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 Zodpovedný gestor: MZVEZ SR Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR Indikátor: prijatie Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike

⁵ http://dotacie.vlada.gov.sk/2016/statistiky_verejne.php

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

*2.3. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy

Spôsob plnenia: Rozpracovanie cieľov a opatrení Národného akčného plánu pre deti v regionálnych odvetvových koncepciách rozvoja a lokálnych plánovacích dokumentoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: každoročne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, RVLPNMRR, MŽP SR, ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS

Indikátor: počet plánovacích dokumentov do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti

***Odporúčania k spôsobu plnenia pre orgány územnej samosprávy:**

1. *aktívne zapájať orgány ústrednej štátnej správy a poradné orgány vlády (splnomocnencov vlády, RVLPNMRR) do tvorby regionálnych a lokálnych plánovacích dokumentov*
2. *rozšíriť plánovacie dokumenty o finančné a vecné nástroje na podporu implementácie (publicita, diseminácia, workshopy, vzdelávanie, konkrétna identifikácia zdrojov - vrátane zdrojov EŠIF a dotačných programov štátu podporujúcich naplnenie cieľa), nástroje pre zber dát o implementácii (zdroje štatistických ukazovateľov, identifikácia zdrojov dát, spracovanie dostupných dát, kvalitatívny výskum...) a aktualizácia plánovacích dokumentov na podklade podnetov od zainteresovaných subjektov, ako aj na základe reflexie takto získaných dát*

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

(PSK) Príprava strategických dokumentov v oblasti deti a mládeže vychádzajúcich z NAP v Prešovskom kraji vychádza z potreby subjektov pôsobiacich v tejto oblasti. V roku 2016 PSK začal prípravnú fázu k vytvoreniu *Dodatku ku Koncepcii rozvoja sociálnych služieb na území Prešovského kraja* so **snahou zachytiť všetky kľúčové trendy** v rozvoji sociálnych služieb ako aj dodržať piliere všetkých prijatých národných dokumentov, vychádzajúc z komunitných plánov miest a obcí na území kraja. K skvalitneniu života mladých ľudí v Prešovskom kraji bola prijatá *Stratégia PSK pre mládež na roky 2015 – 2020*, ktorá je strednodobým strategickým dokumentom pre oblasť mládežníckej politiky. Miestne a regionálne samosprávy ako orgány najbližšie k mladému človeku, zohrávajú veľmi dôležitú úlohu v podporovaní zapojenia mládeže. Stratégia je koncipovaná tak, aby spĺňala základné kritériá pre zapojenie mladých ľudí – účasť mladých ľudí na jej tvorbe a zohľadnenie záujmov, potrieb a názorov mladých ľudí v strategických cieľoch a opatreniach.

(KSK) Ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti boli rozpracované v strategickom materiáli *Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020* (pozri bližšie odpočet k tomuto čiastkovému cieľu za rok 2015). V rámci koncepcie KSK:

- koordinuje, komunikuje, pripravuje a realizuje opatrenia smerujúce k naplneniu stratégie SR na úrovni samosprávneho kraja, pričom zabezpečením konkrétnych úloh poveruje aj inštitúcie vo svojej pôsobnosti, napríklad Centrum voľného času - regionálne centrum mládeže Košice (ďalej CVČ –RCM KE) a pod.,

- pri implementácii vlastnej koncepcie vo vzťahu k mládeži, rešpektujúcej špecifiká kraja, spolupracuje so školami, školskými zariadeniami, mimovládnyimi organizáciami, zamestnávateľmi a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky na území samosprávneho kraja,
- pri vykonávaní regionálnej samosprávnej politiky vo vzťahu k mládeži spolupracuje s inými orgánmi štátnej správy, obcami, mestami a mimovládnyimi organizáciami na území kraja,
- zriaďuje **medzisektorovú pracovnú skupinu pre mládež na úrovni kraja**, ktorá má poradný charakter pri realizácii systémových opatrení v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky. KSK bola zriadená **Metodická rada** v roku 2009, ktorej členmi sú: zástupcovia odboru školstva KSK, zástupcovia odboru školstva Okresného úradu Košice, zástupcovia odboru školstva mesta Košice, zástupcovia stredných škôl, ktorých zriaďovateľom je KSK ako aj cirkevných a súkromných zriaďovateľov, zástupca centra PPP v Košiciach, zástupca centra voľného času – regionálneho centra mládeže II. KSK, zástupcovia rady mládeže košického kraja, zástupca Junior Achievement-u, zástupca IUVENTY – Slovenského inštitútu mládeže.

*2.4. Inštitucionalizácia verejnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov

Spôsob plnenia: Príprava a rozpracovanie návrhu riešenia inštitucionálnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov s prihliadnutím na riešenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR, MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, MVO

Indikátor: finalizácia prípravy právnej úpravy súvisiacej so zriadením nezávislej národnej inštitúcie pre ľudské práva na pravidelné sledovanie vykonávania dohovoru na celoštátnom a miestnom stupni, s mandátom prijímať a preskúmavať individuálne sťažnosti detí alebo ich zástupcov o porušeníach ich práv, fungujúcej v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

*2.5. Transparentné, zreteľné a ľahko identifikovateľné určenie, pridelovanie a sledovanie finančných prostriedkov na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Spoluzodpovedný gestor: MF SR; Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MF SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, ŠÚ SR

Indikátor: závery pracovnej skupiny

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

V roku 2016 bola uznesením vlády Slovenskej republiky č. 513 zo 16. novembra 2016 k Stratégii prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 schválená **Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020**, ktorá je už piatym uceleným dokumentom vlády SR pre oblasť prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti a ktorej predkladateľom je MV SR. Jej zmyslom je pokračovať v rozvíjaní a zdokonalení systému prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Stratégia predstavuje východisko pre preventívne programy a projekty na národnej, regionálnej a miestnej úrovni a reaguje na odporúčania medzinárodných inštitúcií pôsobiacich v tejto oblasti. Opatrenia v oblasti prevencie majú zásadný význam a aj výsledok, ktorý vidno v znižujúcej sa majetkovej a ďalších formách kriminality. V najbližších štyroch rokoch štát podľa neho do tejto oblasti investuje 12 až 15 miliónov Eur. Stratégia je zameraná na sociálnu, viktimáčnu a situačnú prevenciu kriminality. V prvej oblasti sa pracuje s najrizikovejšími skupinami, najmä deťmi a dôchodcami, ktoré by sa mohli stať terčom kriminality. V druhej oblasti potom s obeťami najmä domáceho násillia a obeťami obchodovania s ľuďmi. Do tretej oblasti spadá najmä inštalácia kamerových systémov a ďalších opatrení, ktorými obce zabráňujú páchaniu kriminality.

Na stránke MV SR bola zverejnená Výzva MV SR na predkladanie žiadostí o poskytnutie **dotácie v oblasti prevencie kriminality**, ktorá prihliada predovšetkým na nasledovné priority:

1. **znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti** (najmä závažná a organizovaná trestná činnosť, obchodovanie s drogami, počítačová kriminalita, obchodovanie s ľuďmi, sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia, hospodárska a majetková trestná činnosť, korupcia, obchodovanie so zbraňami a cezhraničná trestná činnosť, násillie na ženách)
2. **zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí** (začleňovanie prevencie kriminality do koncepcií rozvoja krajov a obcí, zvyšovanie kvality sociálnych vzťahov, zvyšovanie bezpečia obyvateľov a návštevníkov)
3. **eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách** (deti a mládež ohrozené kriminalitou a sociálne patologickými javmi, rodina, seniory, sociálne vylúčené komunity, t.j. nezamestnaní, bezdomovci, osoby so zdravotným postihnutím, osoby prepustené z výkonu trestu, prvopáchatelia trestných činov, recidivisti)
4. **eliminácia propagácie kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom všetkých druhov médií** (film, televízia, rozhlas, internet, tlačoviny, miestne oznamovacie prostriedky, obecné noviny, oznamovacie tabule, školské rozhlasové vysielanie a pod.).

Na základe uvedenej Výzvy bolo v roku 2016 **podporených 82 projektov** v celkovej výške 870 000 Eur, z toho 28 projektov v oblasti sociálnej prevencie vo výške 292 000 Eur, tri projekty viktimáčnej prevencie vo výške 73 000 Eur a 51 projektov situačnej prevencie vo výške 505 000 Eur.

V roku 2016 bola vyhlásená aj Výzva číslo III. KMV 2016 na predkladanie žiadostí o poskytnutie **dotácie zo štátneho rozpočtu** prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MV SR, zameraná okrem iného na **prevenciu a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi a predchádzanie radikalizácie a extrémizmu**. Na základe tejto výzvy bolo v rámci spomínaných tém **podporených 7 projektov** v celkovej výške 93 500 Eur.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MK SR prostredníctvom **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** v roku 2016 prerozdělilo v rámci podpory znevýhodnených skupín detí a mládeže 88 400 Eur.⁶

Prostredníctvom **dotačného programu Kultúrne poukazy** v roku 2016 prerozdělilo MK SR 2 379 551 Eur. Cieľmi dotačného programu sú najmä podpora prístupu detí a mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

V roku 2016 bolo v rámci dotačnej schémy Ministerstva zdravotníctva SR na **podporu protidrogových aktivít** podporených 10 projektov zameraných na deti, v sume 146 689,50 Eur.

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Z prostriedkov MDV SR boli vyčlenené financie na **podporu nasledujúcich aktivít** určených primárne deťom:

1. **Projekty na vzdelávanie detí v oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky** – celoslovenské a európske kolo cyklistickej súťaže detí Na bicykli bezpečne 2016, športové a vzdelávacie podujatie pre deti Divínsky Boyard 2016, vydanie jesenného čísla časopisu Mladý záchranár a vzdelávanie detí na ZŠ v rámci medzinárodného projektu Stay bright. Celkové náklady predstavovali 5 730 Eur bez DPH.
2. **Podpora kampane Do školy na bicykli 2016** v hodnote 6 936 Eur.
3. **Podpora rozvoja detskej a mládežníckej filatelie** (nákup pomôcok na tvorbu filatelistických exponátov, podpora filatelickej olympiády, výstav, aktivít) v hodnote 5 000 Eur.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

V roku 2016 bola vyhlásená **štvrtá výzva „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2016“**. Zo 48 podporených projektov sa **17 zameriavalo na oblasť ochrany práv dieťaťa**, najmä na oblasť zlepšenia kvality života detí a na oblasť výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Na realizáciu týchto projektov bolo vyčlenených 221 960 Eur. Rezort diplomacie sa pri výkone dotačnej agendy riadil jednotlivými odporúčaniami pracovnej skupiny pre zefektívnenie procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv, vytvorenej pri Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

⁶ Zoznam podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR je dostupný prostredníctvom internetu: https://registerkultury.gov.sk/granty2016/statistiky_verejne.php.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

V roku 2016 ÚSVRK podporil v súvislosti s finančným zabezpečením plnenia Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 z rozpočtu verejnej správy nasledovné oblasti:

- Podpora **prístupu k pitnej a úžitkovej vode** v prostredí separovaných a segregovaných MRK s dôrazom na nízkonákladové opatrenia, § 2a písm. b) zákona č. 526/2010 Z. z.
Celková suma na schválené žiadosti: 42 801 Eur
- Podpora **dobudovania základnej technickej infraštruktúry** – miestne komunikácie (cesty) v marginalizovaných rómskych komunitách, § 2a písm. b) zákona č. 526/2010 Z. z.
Celková suma na schválené žiadosti: 311 200 Eur
- Podpora pilotného projektu na **budovanie systémov prestupného bývania** v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov marginalizovaných rómskych komunit (výstavba a rekonštrukcia obydli), § 2a písm. m) zákona č. 526/2010 Z. z.
Celková suma na schválené žiadosti: 43 199 Eur
- Podpora **misijnej práce** v marginalizovaných rómskych komunitách.
Celková suma na schválené žiadosti: 10 500 Eur
- Podpora **zamestnanosti a zamestnatelnosti a umiestňovania na trh práce**.
Celková suma na schválené žiadosti: 88 300 Eur
- Podpora **budovania partnerstiev a spolupráce** pri riešení sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity.
Celková suma na schválené žiadosti: 119 000 Eur

Okrem toho v roku 2016 boli z **prostriedkov dotácií** podporené projekty: Letná akadémia 2016 - OZ Divé maky - 3 000 Eur, Pamätný deň rómskeho holokaustu - Porraimos "Amen ma bisteras"- OZ EDRA - pracovná agentúra – 800 Eur, Brave kids - Odvážne deti - OZ Haliganda- 2 420 Eur, Roma Spirit 2016 - Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (ACEC) - 8 000 Eur, Zlato Slovenska - OZ Talentované deti Slovenska - 6 000 Eur, Mentorská a tútorská podpora pre rómskych študentov stredných škôl - Nadácia Rómsky vzdelávací fond - organizačná zložka zahraničnej nadácie Roma Education Fund - 12 000 Eur.

Vyššie územné celky, mestá a obce

(BSK) Podľa VZN BSK č. 6/2012 o poskytovaní dotácií bolo v roku 2016 **podporených 145 športových a mládežníckych organizácií venujúcich sa deťom a mládeži v celkovej sume 235 390 Eur.**

(KSK) K pilotnému projektu KSK a Rómskeho vzdelávacieho fondu „A good start-dobrý

začiatok“ pre komunitné centrá v Košickom kraji, ktorého cieľom je zlepšiť prístup a možnosť rómskych detí v predškolskom/školskom veku navštevovať integrované materské/základné školy, ako aj zlepšiť kvalitu vzdelávania a prístup ku kvalitnému vzdelávaniu v predškolskom/školskom veku, pozri odpočet k plneniu čiastkového cieľa 1.1. Projekt je vo fáze prípravy, suma, ktorou KSK plánuje podporiť tento projekt je v rozpätí 25 000 – 30 000 Eur. KSK tiež vypracoval „**Leták o dotačných možnostiach komunitných centier z EÚ fondov na roky 2014-2020 - aktuálne výzvy**“.

(NSK) plní definovaný cieľ financovania 21 kultúrnych inštitúcií, ktorých je zriaďovateľom a zároveň podporuje kultúrne aktivity detí a mládeže, ktoré sú organizované na území Nitrianskeho kraja podľa VZN NSK o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu kultúry a športu č. 2/2014 v znení neskoršej zmeny. Prezentovanie kultúry na území samosprávy je predovšetkým cez podujatia obcí, občianskych združení, Maticu slovenskú, cirkevné organizácie, neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia na podporu národnostných menším a iné. V roku 2016 bolo podporených 244 projektov kultúrnych aktivít detí a mládeže na území Nitrianskeho samosprávneho kraja v celkovej výške 98 885,50 Eur.

Regionálne osvetové strediská **využívali na podporu dostupnosti kultúry pre všetky skupiny detí okrem svojich rozpočtových prostriedkov i dotačný systém MK SR** – v podprograme Kultúrne poukazy a Kultúra znevýhodnených skupín; **dotačný systém Fondu na podporu umenia** – program č. 4 Ľudová kultúra a kultúrno-osvetová činnosť - podprogram 4.3 Prehliadky, festivaly, súťaže, 4.4 Postupové súťaže a prehliadky ZUČ a podprogram 4.5 Kultúrno-osvetové aktivity. **Úrad vlády SR** podporil kultúrne aktivity pre deti a mládež národnostných menšín. Regionálne osvetové strediská získali podporu i z **Okresného úradu v Nitre** na postupové žiacke súťaže a zo zdrojov miestnych samospráv a občianskych združení.

2.6. Efektívne využívanie relevantných investičných priorít operačných programov nového programového obdobia pre roky 2014-2020 pre posilnenie ochrany a podpory práv detí

Spôsob plnenia: V novom programovom období vytvoriť podmienky na realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: príslušný RO

Spoluzodpovedný gestor: ÚPPVII (Centrálny koordinačný orgán)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MDV SR, MŽP SR, územná samospráva

Indikátor: počet projektov podporených v novom programovom období a rozsah finančnej alokácie; počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Nižšie uvádzame národné projekty, ktoré boli realizované v roku 2016 ako súčasť nového programového obdobia, pripravovaný národný projekt, ako aj aktuálnych dopytovo orientovaných výzvach.

○ **Národný projekt Príspevok na starostlivosť o dieťa v menej rozvinutom regióne (12/2015 – 11/2022), OP ĽZ**

Cieľ: Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života, zlepšenie prístupu k cenovo dostupným službám starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, zlepšenie príjmovej situácie rodín a zlepšenie zamestnanosti najmä žien starajúcich sa o dieťa do troch rokov. Aktivita: Podpora zosúladovania rodinného a pracovného života poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa do veku 3 rokov.

Plánovaný počet rodičov, ktorým bol poskytnutý príspevok na starostlivosť o dieťa a sú šesť mesiacov po odchode zamestnaní, a to aj samostatne zárobkovo činní – 10 553
Plánovaný počet rodičov starajúcich sa o dieťa/deti do 3 rokov – 14 070
Celková zazmluvnená suma: 50 000 000 Eur

Projekt nadväzuje na implementáciu barcelonských cieľov týkajúcich sa zariadení pre deti do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom a zároveň prispieva k vytvoreniu podmienok na zosúladenie rodinného a pracovného života rodičov starajúcich sa o deti do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom. Projekt priamo reaguje na poznatok, že jednou z identifikovaných ťažiskových prekážok k plneniu barcelonských cieľov sú práve náklady na zabezpečenie služieb starostlivosti o deti (Správa EK z 29. mája 2013 k Barcelonským cieľom).

○ **Národný projekt Podpora rozvoja sociálnej práce v rodinnom prostredí klientov v oblasti sociálnych vecí a rodiny (Efektivita II.) (12/2015 – 12/2020), OP ĽZ**

Cieľ: Podpora komplexného prístupu v poskytovaní pomoci klientom odboru sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom rozvoja sociálnej práce v prirodzenom prostredí klientov jednotlivých oddelení odboru sociálnych vecí a rodiny, konkrétne oddelenia pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok, oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a posudkovej činnosti a oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately s ťažiskom na prepájanie plánovania a realizovania opatrení tak finančného (napr. dávky) ako aj nefinančného charakteru (napr. opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately).

Aktivity: Hlavnou aktivitou projektu je rozvoj sociálnej práce s klientmi v ich prirodzenom rodinnom prostredí.

Hlavná aktivita bude realizovaná prostredníctvom nasledovných podaktivít:

- Výkon sociálnej práce s klientmi v ich prirodzenom rodinnom prostredí
- Aktualizácia a implementácia modelu integrovaného prístupu práce s klientmi
- Zvýšenie mobility a technickej vybavenosti výkonu sociálnej práce
- Vzdelávanie terénnych sociálnych pracovníkov
- Skupinová supervízia

Celková zazmluvnená suma: 29 155 044,97 Eur

V rámci predchádzajúceho Národného projektu „Pilotná podpora zvyšovania efektivity poskytovania dávok a výkonu opatrení SPODaSK v rodinnom prostredí v BSK“ sa podarilo

podporiť a zefektívniť spoluprácu a komunikáciu medzi jednotlivými organizačnými útvarmi na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny a vytvorili sa podmienky na integrovaný postup vo všetkých oblastiach odboru sociálnych vecí i rodiny. Vzhľadom na úspešnosť predchádzajúceho Národného projektu, NP Efektivita II. plynule nadväzuje na jeho výsledky a pokračuje v nastavených aktivitách so zámerom, aby sa integrovaný prístup práce s klientmi stal integrálnou súčasťou procesov výkonu v oblasti sociálnych vecí a rodiny na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

○ **Národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti (12/2015 – 12/2018), OP ĽZ**

Cieľ: Podpora procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti resp. prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť realizovaná prostredníctvom podpory:

- a) rozvoja vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- b) rozvoja celoživotného vzdelávania zamestnancov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- c) tvorby odborných tímov a výkonu odborných činností,
- d) programov a aktivít zameraných na klientov v procese deinštitucionalizácie.

Aktivita: Hlavnou aktivitou projektu je Podpora práce s rodinou.

Hlavná aktivita sa bude realizovať prostredníctvom dvoch podaktivít:

- Podpora rozvoja vybraných opatrení SPODaSK za účelom predchádzania vyňatia dieťaťa z rodiny a sanácie rodiny,
- Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti.

Celková zazmluvnená suma: 17 782 866,04 Eur

Prostredníctvom Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, implementovaného v rámci OP ZaSI, sa na úradoch PSVR personálne i odborne posilnil výkon sociálnej práce s dieťaťom v jeho prirodzenom rodinnom prostredí. Na všetky úrady PSVR bolo spolu prijatých 92 rodinných asistentov (RA). Zabezpečenie kontinuity a profesionality výkonu sociálnej práce v rámci sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately si vzhľadom na počet klientov a vynikajúce skúsenosti s novým inštitútom RA vyžiadali udržateľnosť a navýšenie počtu RA pôsobiacich na úradoch PSVR. Súčasťou projektu je aj identifikácia vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. v rómskych komunitách, s cieľom získať čo najviac dostupných informácií pre skvalitnenie realizácie aktivít a opatrení smerujúcich k zlepšeniu postavenia tejto marginalizovanej skupiny v spoločnosti.

Zásadné zmeny v chápaní výchovných opatrení si vyžiadali vytvorenie 79 odborných tímov so zameraním na realizáciu výchovných opatrení a úloh s tým spojených v pôsobnosti úradov PSVR. Aktivity NP reflektujú aj na nové právne mechanizmy na zlepšenie kvality náhradnej rodinnej starostlivosti. S cieľom udržať sociálnu situáciu detí v náhradnej starostlivosti v rodinnom prostredí bolo potrebné na úradoch PSVaR vytvoriť 46 odborných tímov pre náhradnú rodinnú starostlivosť, ktoré budú túto podporu náhradným rodinám poskytovať. Osobitná podpora a vytvorenie postupu tejto odbornej podpory bude poskytované pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti.

V procese prípravy sa aktuálne nachádza **Národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach, cieľom ktorého má byť** zavedenie štrukturálnych a inovatívnych zmien v zariadeniach a posun v procese transformácie a deinštitucionalizácie

starostlivosti o dieťa a to najmä podporením kvalitatívneho a kvantitatívneho posilnenia práce s rodinou dieťaťa s cieľom predchádzať nariaďovaniu ústavnej starostlivosti.

Dopytovo orientované výzvy:

- **Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v otvorenom prostredí a zefektívnenie resocializácie drogových a iných závislostí** (od 1. decembra 2016 do 31. augusta 2017), OP ĽZ

Povinnou hlavnou aktivitou je podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v otvorenom prostredí a zefektívnenie resocializácie drogových a iných závislostí. V rámci povinnej hlavnej aktivity si žiadateľ vyberá minimálne jednu z podaktivít 1 až 4. Podaktivity 1 až 4 sa vykonávajú pre drogovu a inak závislých klientov, klientov ohrozených vznikom drogovej a inej závislosti (napr. zneužívajúcich drogy, hrajúcich hazardné hry atď.) a členov rodiny a blízke osoby drogovu a inak závislých a ohrozených vznikom drogovej a inej závislosti podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Indikatívna výška finančných prostriedkov vyčlenených na výzvu zo zdrojov Európskej únie: 11 000 000 Eur

- **Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v náhradnom rodinnom prostredí** (od 5. januára 2017 do 22. septembra 2017), OP ĽZ

Povinnou hlavnou aktivitou je podpora výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v náhradnom rodinnom prostredí. V rámci povinnej hlavnej aktivity je žiadateľ povinný vykonávať minimálne jednu z podaktivít 1 a 2. Ak bude vykonávať podaktivitu 1 („Vykonávanie programov prípravy na náhradnú rodinnú starostlivosť“), vyberie si jednu, dve alebo všetky tri formy realizácie podaktivity 1 (podaktivitu 1a – „realizácia prípravy fyzických osôb, ktorí majú záujem stať sa pestúnmi alebo osvojiteľmi, na náhradnú rodinnú starostlivosť“, podaktivita 1b – „realizácia prípravy fyzických osôb, ktorí majú záujem stať sa pestúnmi alebo osvojiteľmi, na náhradnú rodinnú starostlivosť prostredníctvom inovatívneho programu špecificky zameraného na prijatie ťažko umiestniteľných detí“ alebo podaktivita 1c – „aktualizácia prípravy“). Indikatívna výška finančných prostriedkov vyčlenených na výzvu zo zdrojov Európskej únie: 8 000 000 Eur

- **Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí** (od 12. januára 2017 do 29. septembra 2017), OP ĽZ

Povinnou hlavnou aktivitou je podpora výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí. V rámci povinnej hlavnej aktivity je žiadateľ povinný vykonávať minimálne jednu z podaktivít 1 až 4. Podaktivity 1 až 4 sa vykonávajú pre deti, rodiny a plnoleté fyzické osoby podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Indikatívna výška finančných prostriedkov vyčlenených na výzvu zo zdrojov Európskej únie: 14 500 000 Eur

Fond pre azyl, migráciu a integráciu sa zameriava na maloleté osoby v rámci jednotlivých špecifických cieľov 1 až 3. Ostatné typy pomoci v rámci jednotlivých špecifických cieľov sú poskytované príslušnej cieľovej skupine bez rozlíšenia veku. V období kalendárneho roka 2016 bola v rámci špecifického cieľa 1 – Azyl pomoc zabezpečená **projektom Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR** implementovaným Slovenskou humanitnou radou v partnerstve s obcou Rovné (realizácia projektu začala 1. decembra 2015 a bola ukončená 31. decembra 2016), v rámci špecifického cieľa 2 - Legálna migrácia/Integrácia z **projektu Rafael III** realizovaného Slovenskou katolíckou charitou od 1. decembra 2015 do 30. novembra 2016 a od 1. decembra 2016 z **projektu STEP 3** prijímateľa OZ Marginal. Zároveň boli v rámci špecifického cieľa 2 implementované projekty **Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza VIII)** prijímateľa Medzinárodná organizácia pre migráciu (od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016) a **Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6** implementovaný Ligou za ľudské práva (1. decembra 2015 do 31. decembra 2016). V rámci špecifického cieľa 3 - Návrat boli uvedené služby poskytované z projektu **KOMPAS** realizovaného Slovenskou humanitnou radou od 15. novembra 2015 do 30. novembra 2016 a v nadväzne od 1. decembra 2016 projektom **KOMPAS II** toho istého prijímateľa.

V súvislosti s implementáciou jednotlivých opatrení Cyklostratégie boli v spolupráci s MPRV SR spracované podmienky a požiadavky na zabezpečenie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v novom programovom období 2014 – 2020 formou možnosti čerpania nenávratnej finančnej pomoci prostredníctvom operačných programov Integrovaný regionálny operačný program, Program rozvoja vidieka a Operačný program cezhraničnej spolupráce. **Projekty Operačného programu Integrovaná infraštruktúra** obsahujú v rámci horizontálnych princípov aj opatrenia, ktoré sú orientované na chránené skupiny obyvateľstva vrátane detí. Ide predovšetkým o **technické opatrenia zamerané na osoby s obmedzenou mobilitou a orientáciou** (zdravotne postihnuté osoby, starších ľudí, mamičky s deťmi a pod.). Prioritne sa uvedené opatrenia realizujú v rámci **projektov zameraných na nákup a modernizáciu dráhových vozidiel** (električiek, trolejbusov, elektrických jednotiek, motorových jednotiek a osobných vozňov), **modernizáciu dráhovej infraštruktúry a ďalších súvisiacich opatrení** (modernizáciu električkových a trolejbusových tratí, železničných tratí, nákup a inštaláciu technických prostriedkov na podporu osôb s obmedzenou mobilitou). V roku 2016 bol zrealizovaný projekt Obnova vozového parku električiek v Bratislave, v rámci ktorého bolo zakúpených 15 ks jednosmerných električiek.

(PSK) **Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na roky 2014 – 2020** (ďalej len „RIÚS“) bola v roku 2016 spracovaná s cieľom koordinovanej, vecne a časovo zosúladenej implementácie IROP na území Prešovského kraja a dosiahnutie synergie s ostatnými OP. Ide o plánovací nástroj umožňujúci účasť relevantných partnerov pre uplatnenie princípu integrovaného prístupu k územnému rozvoju v kraji. RIÚS je aplikáciou integrovaných územných investícií podľa nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) na roky 2014 – 2020. Predstavuje strednodobý plánovací dokument, ktorého cieľom je zabezpečiť podmienky pre účinné využitie finančných prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov, štátneho rozpočtu a ostatných finančných zdrojov prijímateľov počas programového obdobia politiky súdržnosti EÚ 2014 – 2020. Jednou z

priorít RIÚS-u sú služby orientované na človeka/obyvateľa PSK – investovanie do jeho vzdelávania a investovanie do budovania kvalitných sociálnych a zdravotníckych služieb a **podpora sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately**. Centrom pozornosti je budovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb prostredníctvom transformácie a deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb s celoročným pobytom a zariadení na výkon opatrení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately na zariadenia poskytujúce služby a pre výkon opatrení na komunitnej báze a modernizácia zdravotníckej infraštruktúry prostredníctvom budovania centier integrovanej primárnej zdravotnej starostlivosti. V oblasti transformácie sociálnych služieb v okrese Humenné bolo *Centrum sociálnych služieb GARDEN – Krízové stredisko v Humennom* po splnení stanovených podmienok **vybrané do Národného projektu Podpora procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach**, ktorého hlavným cieľom je za pomoci šiestich hlavných aktivít podporiť proces deinštitucionalizácie a transformácie prostredníctvom vybraných opatrení SPODaSK.

(NSK) Oblasť posilnenia ochrany a podpory práv detí prostredníctvom ukazovateľov na úrovni RIÚS nie je explicitne sledovaná, avšak opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately detí sú súčasťou strategickkej priority 2. Výzvy na predkladanie projektov v roku 2016 neboli Riadiacim orgánom vyhlásené. **NSK pripravuje v rámci tejto priority dve zariadenia na deinštitucionalizáciu** – „LIPKA“ Zariadenie sociálnych služieb Lipová a „V KAŠTIELI“ Zariadenie sociálnych služieb Horné Obdokovce a dve zariadenia podporovaného bývania „KAMILKA“ ZSS Maňa a „KREATÍV“ ZSS Klasov. Výsledkom realizovaných projektov bude okrem iného aj podpora dostupnosti rôznych služieb rodičom a iným osobám zodpovedným za starostlivosť o dieťa, podpora prechodu poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately z inštitucionálnej formy na komunitnú, a podpora rozvoja existujúcich alebo nových nedostatkových komunitných služieb a modernizáciu sociálnej infraštruktúry.

*2.7. Posilnenie systému zberu súhrnných údajov ako základu pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa

Spôsob plnenia: Vypracovanie/zosúladienie rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠÚ SR

Spolupracujúce subjekty: PS RVĽPNMRR, ÚSVRK, ÚSVNM, územná samospráva

Indikátor: rezortné návrhy systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch zosúladiené s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V priebehu rokov 2015 a 2016 Európska komisia v spolupráci s Agentúrou EÚ pre ľudské práva (ďalej len „Agentúra FRA“) a členskými krajinami EÚ realizovala aktivity s cieľom vytvoriť **jednotný súbor ukazovateľov, ktorými by sa meralo napĺňanie národných rómskych integračných stratégií** (ďalej len „NRIS“), medzi ktoré patrí aj Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „Stratégia“). Tento súbor ukazovateľov je v súlade s Odporúčaním Európskej rady o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch (ďalej len „Odporúčanie rady“) a s Chartou EÚ o základných právach. Slovenská republika sa prostredníctvom ÚSVRK zúčastňovala na práci koordinovanej Agentúrou FRA v rámci „Working party on Roma Integration Indicators“. Prvá fáza procesu prípravy monitorovacieho rámca bola ukončená a bola pilotne overená v januári 2016, keď ÚSVRK ako národný kontaktný bod po prvýkrát využil nový rámec monitorovania na odpočtovanie plnenia Stratégie a Odporúčania rady.

Kľúčovým nástrojom procesu monitorovania a hodnotenia inkluzívnych politík v slovenskom kontexte je 7-ročný národný projekt **„Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity“** (ďalej len „NP MaH“), ktorého zámer bol schválený Komisiou pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje pre prioritné osi č. 5 a 6 dňa 15. decembra 2016. NP MaH je implementovaný ÚSVRK z prostriedkov ESF OPLZ, prioritnej osi Integrácia marginalizovaných rómskych komunít (PO5). Jeho hlavným cieľom je zabezpečiť komplexné monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a vyhodnotenie ich vplyvu na rómsku populáciu, predovšetkým MRK prostredníctvom **zhromažďovania dát a informácií o socioekonomických podmienkach života Rómov**. V rámci NP MaH sa priebežne počas celej realizácie národného projektu **predpokladá pravidelný zber administratívnych dát** od ministerstiev a ostatných orgánov štátnej a verejnej správy, **ktoré budú spracovávané do každoročných monitorovacích správ** plnenia Stratégie ako aj využité pri reportovaní plnenia záväzkov na úrovni EÚ (t.j. odpočtovanie plnenia Odporúčania rady). Zároveň sa plánuje realizácia **špecializovaného zisťovania EU SILC (Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach) v prostredí MRK**, prostredníctvom ktorej sa získa významná zdrojová základňa údajov o príjmoch, úrovni a štruktúre chudoby a sociálnom vylúčení domácností MRK. V rámci **aktualizácie Atlasu rómskych komunít** sa budú zisťovať údaje o infraštruktúre obcí a rómskych osídlení, dostupnosti sociálnych a zdravotných služieb, politickej a občianskej participácii rómskych obyvateľov, o ekonomických a kultúrnych aktivitách či školskej inklúzii a infraštruktúre. Súčasťou NP MaH je aj realizácia hodnotenia implementácie Stratégie podľa jej štyroch hlavných oblastí (vzdelávanie, bývanie, zdravie a zamestnanosť) a troch prierezových oblastí (oblasť prístupu smerom k väčšinovej spoločnosti, nediskriminácia, finančná inklúzia), ako aj vytvorenie a prevádzka on-line informačného portálu predmetného národného projektu. Informačný portál bude slúžiť pre odbornú a širokú verejnosť, bude informovať o výstupoch národného projektu, bude zdrojom údajov o cieľovej skupine, bude poskytovať odkazy na ostatné zdroje údajov o rómskej populácii a sprostredkovávať prepojenia na informácie o iných projektoch a príkladoch dobrej praxe zameraných na inklúziu Rómov. **Systém monitorovania a hodnotenia nastavený a realizovaný prostredníctvom NP MaH** bude reagovať na informačné potreby rôznych zainteresovaných subjektov na národnej a medzinárodnej úrovni, vrátane Výboru OSN pre práva dieťaťa, pričom **prinesie konkrétne údaje o prístupe rómskych detí k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a primeraným životným podmienkam**.

Úprava postupu útvarov v pôsobnosti MV SR pri zhromažďovaní, uschovávaní a poskytovaní

údajov o obetiach a páchateloch obchodovania s ľuďmi a používaní informačného systému obchodovania s ľuďmi je obsiahnutá v nariadení ministra vnútra Slovenskej republiky č. 66/2013 o používaní informačného systému Obchodovanie s ľuďmi. Na základe predmetného nariadenia sa aj informácie o detských obetiach obchodovania s ľuďmi do informačného systému zadávajú a takisto slúžia k vypracovaniu štatistík. Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi je súčasťou každoročného vyhodnotenia **Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi** a zároveň slúži ako preventívny nástroj pri informovanosti širokej verejnosti⁷.

Zabezpečenie plnej funkcionality informačného systému migrácia a medzinárodná ochrana (MIGRA), v rámci ktorého sú spracúvané štatistické údaje ohľadne maloletých žiadateľov o azyl, detí prichádzajúcich v sprievode rodičov, ako aj maloletých bez sprievodu, **sa predpokladá v roku 2017**. Prehľad štatistických zdrojov MV SR uvedený v predchádzajúcich odpočtoch zostáva aktuálny.

Aj Štatistický úrad SR participoval na plnení úlohy rovnakým spôsobom ako v roku 2015. Prehľad štatistických zdrojov uvedený v predchádzajúcich odpočtoch zostáva aktuálny. Vo verejne dostupných databázach STATdat a DATAcube sa pravidelne aktualizujú údaje z demografie a sociálnych štatistík, ktoré sa týkajú aj problematiky detí.

V roku 2016 vydal Štatistický úrad SR ďalšie publikácie, ktoré obsahujú aj údaje o deťoch a rodinách:

Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2015 – hlavné trendy populačného vývoja v Slovenskej republike v roku 2015, ktoré nastali v rámci demografických procesov (sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, plodnosť, potratovosť, úmrtnosť a sťahovanie) a v demografických štruktúrach obyvateľstva.

Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v Bratislave, hl. meste SR, v roku 2015 – hlavné trendy populačného vývoja v Bratislave, hlavnom meste SR, v roku 2015 na pozadí zmien, ktoré nastali v rámci demografických procesov (sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, plodnosť, potratovosť, úmrtnosť a sťahovanie) a v demografických štruktúrach obyvateľstva.

My v číslach: Populácia mladých v SR 2015 – základné informácie o mladom obyvateľstve Slovenskej republiky (15-roční a starší) zostavené z údajov sociálnych štatistík a demografie (mladí v populácii SR, zdravotný stav mladých, vzdelanie mladých, mladí na trhu práce, životné podmienky mladých, sociálna ochrana mladých, mladí v digitálnom svete).

My v číslach: Zahraničné sťahovanie 2015 – informácia o výsledkoch zahraničnej migrácie podľa európskych indikátorov, ktorá poskytuje prehľad o tokoch a stavoch migrantov a udelených štátnych občianstvach SR cudzincom s obvyklým pobytom v Slovenskej republike vrátane prisťahovaných detí vo veku 0 – 14 rokov na územie SR podľa štátneho občianstva, pohlavia, krajiny narodenia, predchádzajúceho pobytu a vystahovaných detí z územia SR vo veku 0 – 14 rokov podľa štátneho občianstva, pohlavia a krajiny nasledujúceho pobytu.

⁷ http://www.minv.sk/?program_podpory_a_ochrany_obeti

Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR v roku 2015 – výsledky zo zisťovania štatistiky rodinných účtov, ktoré realizoval Štatistický úrad SR v roku 2015. Poskytuje podrobné údaje o peňažných a naturálnych príjmoch a výdavkoch rôznych typov súkromných hospodáriacich domácností v SR vrátane domácností s nezaopatrenými deťmi.

EU SILC 2015 – Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR – o. i. aj vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, percentuálne zastúpenie jednotlivých zložiek príjmu v celkovom hrubom ekvivalentnom príjme domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné ekvivalentné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy na osobu podľa počtu závislých detí, rozdelenie domácností podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí, rozdelenie osôb podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí.

EU SILC 2015 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia – dvojjazyčný, slovensko-anglický prehľad o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR zostavený na základe výsledkov harmonizovaného výberového zisťovania EU SILC; zistené údaje umožňujú na národnej úrovni sledovať chudobu a sociálne vylúčenie z viacerých aspektov a dimenzií.

Rodová rovnosť 2016 – dvojjazyčný, slovensko-anglický komplexný prehľad štatistických informácií, ktoré charakterizujú postavenie žien a mužov v súčasnej spoločnosti počínajúc detstvom.

Slovenská štatistika a demografia č. 3/2016 – monotematické číslo vedeckého recenzovaného časopisu Štatistického úradu SR venované problematike detí a mládeže.

*2.8. Zlepšenie povedomia a informovanosti o Dohovore o právach dieťaťa medzi tvorcami politik

Spôsob plnenia: Iniciovanie tradície "Dňa práv dieťaťa" v Národnej rade Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl.

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MVO, médiá, poslanci NR SR a regionálnych a miestnych územných samospráv

Indikátor: uskutočnenie tematického dňa v NR SR s cieľom priblížiť výklad princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Keďže proces rekonštrukcie výboru nebol v priebehu roka 2016 ukončený – k schváleniu nového znenia štatútu Výboru pre deti a mládež, ktorý už reflektuje na vznik nových inštitucionálnych mechanizmov a dynamicky sa vyvíjajúce prostredie tretieho sektora, došlo

až 9. decembra 2016 na XXV. zasadnutí Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť - plnenie úlohy prevezme výbor v nadväznosti na ukončenie nominačného procesu a personálnu obmenu členskej základne výboru v polovici roka 2017. Z uvedeného dôvodu **sa navrhuje zodpovedajúci posun termínu plnenia úlohy.**

*2.9. Zvýšenie záujmu a znalostí o Dohovore o právach dieťaťa, jeho opčných protokoloch a pochopenia všetkých jeho ustanovení a princípov dospelými a deťmi

Spôsob plnenia: Tvorba programu, cieľom ktorého je šírenie informácií pre implementáciu Dohovoru medzi deťmi a rodičmi, občianskou spoločnosťou a všetkými sektormi a stupňami štátnej správy prostredníctvom osvetových aktivít, školení a odborných seminárov pre odborníkov pracujúcich s deťmi a podpora realizácie obdobných osvetových aktivít a školení pre miestnych poslancov regionálnych a miestnych územných samospráv

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spoluzodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO, *Komisár pre deti*

Indikátor: základné rámce komplexného programu rozširovania informácií o dohovore zameraného na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

MŠVVŠ SR aj v roku 2016 do priorít výzvy rozvojového projektu „**Zdravie a bezpečnosť v školách 2016**“ uviedlo ako samostatnú prioritu zapojenie sa škôl do programu UNICEF „**Škola priateľská deťom**“ s cieľom podporiť a zvýšiť informovanosť detí a žiakov o Dohovore a zážitkovými formami a zlepšiť atmosféru v školách v záujme demokratizácie, ako aj podpory participácie detí na živote školy.

Odporúčané nástroje šírenia informácií o Dohovore a jeho opčných protokoloch (ako aj ďalších ľudskoprávných dokumentov a tém) primerané veku detí a žiakov obsahujú aj Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2016/2017, okrem iného :

- V pedagogickom procese rešpektovať Dohovor o právach dieťaťa. Veku primeranou formou oboznamovať deti a žiakov s ich právami a povinnosťami podľa tohto dokumentu s **využívaním aktivizujúcich metód**. V materských školách **sa odporúča využívať piktogramy**.
- Odporúča sa **veku primeraným spôsobom informovať žiakov o zmysle a príslušných ustanoveniach** Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, Opčného protokolu o procedúre oznámení.
- V súlade s Konceptiou boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 sa odporúča využiť metodický list s odporúčaniami a metodickými ukážkami zameranými na **multidisciplinárny prístup** v procese identifikovania znakov radikalizácie mládeže na www.statpedu.sk.

- Školám sa odporúča využiť informácie v texte Metodická pomoc k téme osobnostný a sociálny rozvoj žiakov, **vyučovaniu psychologických tém v škole a rozvíjaní emocionálnej inteligencie**, ktorý obsahuje inšpirácie a zdroje k rozvíjaniu emocionálnej inteligencie žiakov. Materiál je dostupný na www.statpedu.sk a je možné ho využiť pri vyučovaní voliteľného predmetu psychológia a predmetov, v ktorých sú psychologické témy integrované, pri uplatňovaní prierezovej témy osobnostný a sociálny rozvoj a tiež v rámci triednických hodín.
- Do Školského vzdelávacieho programu zapracovať povinné **témy súvisiace s multikultúrnou výchovou, výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie**

MV SR naďalej spolupracuje s rôznymi medzinárodnými organizáciami, napr. s IOM, UNHCR a ďalšími, pričom podľa potreby poskytuje súčinnosť v rámci problematiky a svojej vecnej pôsobnosti. MV SR taktiež uskutočňuje **školiace aktivity, preventívne a osvetové kampane ako aj vydávanie propagačných materiálov** (zborníky, metodické pomôcky, brožúry, letáky a pod.) s cieľom zvýšiť povedomie predovšetkým v súvislosti s problematikou Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii.

V roku 2016 bola vyhlásená štvrtá výzva „**Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2016**“. Z 48 podporených projektov sa **17 zameriavalo na oblasť ochrany práv dieťaťa**, najmä na oblasť zlepšenia kvality života detí a na oblasť výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Na realizáciu týchto projektov **bolo vyčlenených 221 960 Eur**. Rezort diplomacie sa pri výkone dotačnej agendy riadil jednotlivými odporúčaniami pracovnej skupiny pre zefektívnenie procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv, vytvorenej pri Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V rámci dotačnej schémy bol podporený napr. aj **projekt občianskeho združenia Annogallery „Detské práva sú ako slnečné lúče“**. Projekt bol určený deťom a zameriaval sa na spoznávanie detských práv **formou zážitkového učenia**. Aktivity boli plánované v kontexte súvisiacich dokumentov, najmä Dohovoru o právach dieťaťa. Deti sa do činností aktívne zapájali formou samostatnej práce, súťaže, tvorivých a prezentačných aktivít.

*2.10. Zabezpečenie širokej dostupnosti informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa

Spôsob plnenia: Zabezpečenie prístupu k informáciám o Dohovore a súvisiacich dokumentoch s osobitným dôrazom na sprístupnenie informácií deťom v im zrozumiteľnej podobe (jazyk, formát)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, RTVS, MVO, *Komisár pre deti*

Indikátory: počet dokumentov dostupných v jazyku priateľskom k deťom; počet dokumentov preložených do slovenského jazyka; počet dokumentov dostupných v jazykoch

národnostných menšín; počet mediálnych správ priamo sa týkajúcich či odkazujúcich na

Dohovor o právach dieťaťa a súvisiace dokumenty; počet zrealizovaných programov zameraných na osvetu v oblasti práv detí v produkcii verejnoprávnych a súkromných médií; verejná diskusia k dohovoru, jeho implementácii a monitorovaniu

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

NKS pre RPNnD informovalo verejnosť o **prerokovaní Konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy** Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa v Slovenskej republike na webovej stránke www.detstvobeznasilia.gov.sk a na sociálnej sieti Facebook. Zabezpečilo tiež **preklad záverečných odporúčaní**, ktoré Výbor OSN pre práva dieťaťa adresoval Slovenskej republike v nadväznosti na prerokovanie periodickej správy, do slovenského jazyka a informovalo o nich prostredníctvom vyššie uvedených online nástrojov. Aj v roku 2016 NKS pre RPNnD upozorňovalo verejnosť na **medzinárodné dni týkajúce sa práv dieťaťa**, ako aj na problematiku násilia páchaného na deťoch bezprostredne súvisiacu s právami dieťaťa.

Informácie týkajúce sa dohovoru, jeho opčných protokolov a záverečných odporúčaní výboru k implementačným správam SR priebežne aktualizujú aj ďalšie rezorty. S cieľom šírenia informácií o dohovore a jeho opčných protokoloch usporiadalo MZVaEZ SR s delegáciou EÚ v Ženeve, mimovládnu organizáciu Save the Children a UNESCO dňa 16. septembra 2016 **podujatie o vzdelávaní detí pod názvom Education: Reaching the Furthest Behind First**. Jeho cieľom bolo poukázať na krízu vo vzdelávaní detí s poukazaním na ich právo na vzdelávanie zakotvené najmä v Dohovore OSN o právach dieťaťa. Podujatie, usporiadané v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ, sa uskutočnilo na okraj 33. zasadnutia Rady OSN pre ľudské práva. Vystúpil na ňom o. i. Stavros Lambrinidis, osobitný predstaviteľ EÚ pre ľudské práva, predseda Výboru OSN pre práva dieťaťa Benyam Dawit Mezmur a člen výboru Peter Guráň. Panelisti odpovedali i na otázky detí zo študentského parlamentu Malawi týkajúce sa kvality vzdelávania v tejto krajine.

Časť neformálneho zasadnutia Pracovnej skupiny Rady EÚ pre ľudské práva (COHOM), ktoré sa uskutočnilo dňa 11. októbra 2016 v Bratislave, bol venovaný právam detí (**medzinárodným systémom na ochranu detí**). Diskusie sa zúčastnili experti ČS EÚ, Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, členovia Výboru OSN pre práva dieťaťa Renate Winter a Peter Guráň, UNICEF, UNFPA a mimovládnej agendy SOS Children's Villages International.

MŠVVŠ SR aj v roku 2016 podporilo aktualizáciu webovej stránky www.bezpre.sk, ktorá je sprevádzkovaná od roku 2011 Metodicko-pedagogickým centrom – Regionálnym pracoviskom v Prešove. V roku 2016 boli v sekcii „**Ochrana detí**“ **uverejnené nové informácie** v časti Legislatíva, stratégie a akčné plány, ako aj v časti Metodické a študijné materiály. V časti Metodické a študijné materiály bola uverejnená príručka MPSVR SR – „**Koordinácia ochrany detí pred násilím**“.

*2.11. Zvýšenie informovania detí o ich právach

Spôsob plnenia: Informačné materiály v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín) o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR, MV SR, MK SR, *Komisár pre deti*

Indikátor: informačné letáky v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín)

Odpočít plnenia za rok 2016 – plní sa:

Detské domovy v rámci letných aktivít deťom realizovali **aktivitu s názvom „Poznaj svoje práva“**, kde hravou formou sprostredkovali deťom bližšie informácie, najmä o možnosti detí obrátiť sa priamo na komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ale taktiež aj o Dohovore o právach dieťaťa a jeho opčných protokoloch (Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení, opčný protokol k Dohovoru o právach detí v ozbrojených konfliktoch a opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa, o obchodovaní s deťmi, detskej prostitúcii). Aktivity boli s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť zúčastnených detí zrealizované formou zážitkového učenia, workshopov, prezentácií, besied, tvorbou plagátov a pod. Záverom mali možnosť v dotazníku vyjadriť svoje **postrehy, nápady a návrhy k tvorbe informačného materiálu o Dohovore a súvisiacich dokumentoch**, ktorý sa bude tvoriť v I. polroku 2017 v spolupráci s deťmi. Do aktivity bolo zapojených 1399 detí a 116 mladých dospelých.

IC MV SR v rámci svojich kompetencií aj v roku 2016 pokračovalo vo **zvyšovaní informovanosti o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc**. Jednotlivé prednášky boli zamerané na identifikáciu potenciálnych rizík hlavne v súvislosti s cestovaním za prácou alebo brigádou. V rámci pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, boli prednášky prezentované pre študentov (cca 600 žiakov a študentov) na viacerých školách Bratislavského kraja, ako aj Banskobystrického kraja, Košického a Prešovského kraja. MV SR zabezpečuje prevádzku **Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818**, prostredníctvom ktorej o problematike obchodovania s ľuďmi môže bezplatne získať informáciu široká verejnosť. Zároveň táto linka slúži aj ako nástroj konzultácie s potenciálnymi obeťami obchodovania s ľuďmi, resp. ich blízkymi a príbuznými. V rámci zvýšenia povedomia o existencii Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi MV SR spustilo **billboardovú kampaň** po celom území Slovenskej republiky, ktorá trvala od 1. októbra 2016 do 30. novembra 2016 vo všetkých krajských a vybraných okresných mestách. V rámci prednášok boli študenti v jednoduchej reči informovaní o probléme obchodovania s ľuďmi a boli distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnych rád. Príslušníci Policajného zboru pokračovali v roku 2016 vo vykonávaní osvedčených preventívnych projektov a aktivít, na ktorých informovali deti a mládež aj o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa a na koho sa môžu obrátiť v prípade, že potrebujú pomoc. Rovnako ako v uplynulom roku kancelária prezidenta Policajného zboru zabezpečila k realizácii celoslovenských preventívnych projektov a aktivít informačné letáky a pracovné listy určené konkrétnej vekovej skupine detí. Informačné letáky boli zabezpečené v slovenskom jazyku.

V roku 2016 bola vyhlásená štvrtá výzva MZVEZ SR „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2016“. Zo 48 podporených projektov sa 17 zameriavalo na oblasť ochrany práv dieťaťa, najmä na oblasť zlepšenia kvality života detí a na oblasť výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Na realizáciu týchto projektov bolo vyčlenených 221 960 Eur. Rezort diplomacie sa pri výkone dotačnej agendy riadil jednotlivými odporúčaniami pracovnej skupiny pre zefektívnenie procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv, vytvorenej

pri Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V rámci dotačnej schémy bol podporený napr. **projekt občianskeho združenia Annogalery „Detské práva sú ako slnečné lúče“**. Projekt bol určený deťom a zameriaval sa na spoznávanie detských práv **formou zážitkového učenia**. Aktivity boli plánované v kontexte súvisiacich dokumentov, najmä Dohovoru o právach dieťaťa. Deti sa do činností aktívne zapájali formou samostatnej práce, súťaže, tvorivých a prezentačných aktivít. Taktiež bol podporený **projekt občianskeho združenia Ulita pod názvom „Poznám svoje práva – viem sa brániť“**. Jeho cieľom bolo zvyšovať povedomie detí a mládeže o právach, ktoré sú deklarované v Dohovore OSN o právach dieťaťa s ohľadom na práva iných, ako aj o problematike diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a zvyšovať povedomie detí a mládeže o možnostiach, ktoré majú, ak ich práva boli porušené. Podobne ako v minulých rokoch bol podporený **projekt neziskovej organizácie Linka detskej istoty**, ktorého cieľom bolo pracovať na prevencii v oblasti porušovania ľudských práv pre cieľovú skupinu detí a mladých ľudí formou poradenstva na non stop linke pomoci a scitlivenie verejnosti k téme ľudských práv detí a zvyšovanie povedomia o možnostiach pomoci detským klientom.

(PSK) Dohovor o právach dieťaťa je v zariadeniach SPOD a SK v pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja prístupný všetkým zamestnancom zariadenia, maloletým deťom bez rozdielu na národnosť, ktorým sa poskytujú opatrenia SPODaSK, rodičom a rodinným príslušníkom. **Práva detí vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa – detskou rečou - sú umiestnené na viditeľnom mieste v klip-rámoch s bezpečnostným profilom v rozmere 120 x 80 cm**. Na viditeľnom mieste sú umiestnené dve uzamykateľné schránky: 1. Podnety a návrhy pre prokurátora; 2. Podnety pre komisára pre deti.

2.12. Posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi (vzdelávanie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám)

Spôsob plnenia: Zahrnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, (najmä učiteľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti a v špeciálnych výchovných zariadeniach, zdravotníckych pracovníkov, vrátane psychológov, zákonodarcov, sudcov, prokurátorov, advokátov, ochrancov verejného poriadku, štátnych zamestnancov, predstaviteľov miestnej správy) náuku o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDV SR, MO SR, MŽP SR, GP SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, územná samospráva, MVO, profesné združenia

Indikátor: počet preškolených odborníkov; počet a rôznorodosť zrealizovaných tréningov a seminárov, webových seminárov, materiálov pre profesionálov; počet fakúlt, kde je podstata Dohovoru a výklad jeho princípov súčasťou povinných predmetov; počet ponúkaných akreditovaných školení pre učiteľov; počet vyškolených pedagógov

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V súlade so strategickými úlohami Koncepcie DI sú vytvárané podmienky pre **skvalitňovanie systematického vzdelávania zamestnancov detských domovov a prehĺbovanie ich odbornosti a kvalifikovanosti**. Uvedené úlohy sú zabezpečované najmä internou metodickou a vzdelávacou činnosťou Ústredia PSVaR.

V oblasti psychologickkej činnosti, špeciálnej a liečebnej pedagogiky bolo v roku 2016 zorganizovaných 16 krajských a celoslovenských metodických stretnutí pre 197 odborných zamestnancov DeD zameraných na prácu psychológa v DeD, postavenie psychológa v odbornom tíme a vo výchove, potreby spolupráce, postupov práce s dieťaťom pri premiestňovaní, diagnostiky, na výmenu informácií a skúseností medzi odborným tímom a vychovávateľmi, na etiológiu, korekciu porúch správania a korekciu porúch učenia. V rámci metodických stretnutí sa spracovávali podklady na vypracovanie internej normy „Zásady práce odborných zamestnancov v zariadeniach SPODaSK“. Okrem rôznych tematických odborných podujatí, Fórum riaditeľov a zamestnancov DeD v spolupráci so subjektmi z blízkych odvetví, v rámci celoživotného vzdelávania zamestnancov detských domovov v roku 2016 na základe identifikovaných potrieb cez odborné sekcie fóra zorganizovalo vzdelávacie podujatia a semináre v oblasti sociálnej práce, vychovávateľstva, činnosti odborných zamestnancov DeD (psychológovia, špeciálni a liečební pedagógovia) a ošetrovateľskej starostlivosti (sestry). Obsah uvedených metodicko-vzdelávacích podujatí bol o. i. zameraný na uplatňovanie základných princípov Dohovoru o právach dieťaťa.

V oblasti výkonu profesionálneho rodičovstva prebiehali metodické a vzdelávacie stretnutia zamerané na témy jednotného postupu pri výberovom konaní na miesto „Profesionálneho rodiča“, „Profesionálna rodina v procese medzištátneho osvojenia“ a pracovné stretnutia koordinátorov centier pre podporu profesionálnych rodičov.

V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately boli organizované pracovné stretnutia a metodické dni zamerané na oblasť vyhodnocovania potrieb detí, plánovania sociálnej práce s rodinou, v ktorých je identifikované ohrozenie dieťaťa, výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradmi PSVaR v aplikačnej praxi prijatého zákona č. 175/2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

(PSK) V rámci zavádzania štandardov kvality sociálnych služieb sa vybraní zamestnanci zúčastnili **odbornej konferencie „Zavádzanie štandardov kvality sociálnych služieb – pohľad poskytovateľov sociálnych služieb“** v Bratislave. **Zamestnanci Odboru sociálneho ÚPSK a odborní zamestnanci krízových stredísk** boli účastní na druhom pracovnom stretnutí – odbornej diskusii k otázkam právnej úpravy výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v krízových strediskách v súvislosti s pripravovanými systémovými zmenami, ktoré realizovala Asociácia krízových stredísk v spolupráci s MPSVR SR na ÚPSVaR Lučenec. Zamestnanci zariadení SPODaSK v Prešovskom samosprávnom kraji sa pravidelne

zúčastňujú **koordináčnych stretnutí na ÚPSVaR k problematike násilia páchaného na deťoch** s súvislosťou s realizáciou cieľov Národnej stratégie na ochranu pred násilím.

V súlade s Obsahovou náplňou **vzdelávania pre sudcov, justičných čakateľov** Justičná akadémia SR každoročne vyhotovuje Študijný plán a venuje pozornosť aj problematike rodinného práva. Na tieto témy akcentuje aj v rámci prednášok o nových, rekodifikovaných kódexoch civilného práva procesného, ktoré v tejto oblasti prinášajú významné zmeny. Mimo iného v roku 2016 prebiehali **tréningy pre sudcov a vyšších súdnych úradníkov** k témam:

„Aktuálna rozhodovacia činnosť špecializovaných rodinných senátov“ – dvojdňové podujatie v Omšeni - 23. a 24. máj 2016 (40 účastníkov)

„Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí (celoslovenské podujatie)“ – jednodňové podujatie v Pezinku - 5. september 2016 (96 účastníkov)

„Domáce násilie (celoslovenské podujatie)“ – jednodňové podujatie v Pezinku – 07. november 2016 (80 účastníkov)

„Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí (celoslovenské podujatie)“ – jednodňové podujatie v Pezinku - 14. december 2016 (104 účastníkov).

Tréningy sú zamerané na **všeobecnú, teoretickú časť** týkajúcu sa platnej legislatívy ako **aj na praktickú (tréningovú) časť**, kde pracujú účastníci vzdelávacieho podujatia v skupinách. Praktická časť je zameraná okrem iného aj na "systémový prístup k rodine", "modely rodinného fungovania" a "metódy použiteľné v diagnostike rodiny". Predmetné podujatie vedú odborníci z oblasti psychológie pre oblasť maloletých.

Okrem **celoživotného vzdelávania sudcov, ktorého sa ako sekundárna cieľová skupina zúčastňujú aj vyšší súdni úradníci**, sa v rámci prípravného a predskúškového vzdelávania vzdelávajú vyšší súdni úradníci v oblastiach: „Kultivácia osobnosti“ – psychologické aspekty, etické normy, rétorika a profesionálna komunikácia, vnímanie rodiny cez zážitky vlastnej rodiny a osobných skúseností a ich ovplyvňovanie rozhodovacieho procesu, klady a zápory osobnej striedavej starostlivosti z pohľadu aplikačnej praxe sudcu.

Dňa 15. augusta 2016 bola uzatvorená **Rámcová dohoda o spolupráci medzi Justičnou akadémiou SR a Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny** s cieľom spolupracovať pri organizovaní a zabezpečovaní **vzdelávania právnickej a justičnej obce a zamestnancov oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov práce, sociálnych vecí a rodiny**, ktorí sa budú zúčastňovať spoločných vzdelávacích podujatí organizovaných Justičnou akadémiou. Spoločné vzdelávacie podujatia budú zamerané predovšetkým na nasledovné oblasti aplikácie právnej úpravy, súdnych a správnych rozhodnutí:

- konanie v niektorých rodinnoprávných veciach § 87 až 157, niektoré ustanovenia o neodkladných a iných opatreniach súdu § 360 až 369, výkon rozhodnutia vo veciach maloletých § 370 až 391 zákona č. 161/2015 Z. z. CMP,
- vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia súdu vo veciach maloletých,

- aplikačná prax súdov pri výkone rozhodnutia vo veciach maloletých podľa nových právnych predpisov.

V rámci dlhodobej spolupráce na nasledujúce roky sú predmetné spoločné vzdelávacie podujatia zahrnuté v schválenom Reformnom zámere v rámci Rozvoja systému špecializovaného vzdelávania sudcov a justičných zamestnancov financovaného z ESF. Jedná sa o špecializované celoživotné vzdelávanie určené pre cieľovú skupinu v rámci uzatvorenej dohody s účelovo určenou alokáciou finančných prostriedkov.

V rámci rozvoja referenčného mechanizmu, **IC MV SR pokračovalo v poskytovaní školení širokému okruhu účastníkov** (pracovníci ÚPSVaR SR sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, mimovládne organizácie, príslušníci dopravnej polície P PZ, príslušníci Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ). Pracovníci IC MV SR poskytli účastníkom školení rozšírené poznatky v oblasti obchodovania s ľuďmi, rovnako ako aj možnosť zapojenia sa do referenčného mechanizmu tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátna pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie tohto trestného činu. V spolupráci s MO SR bola problematika obchodovania s ľuďmi aj v roku 2016 zaradená do **pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia**.

Vzhľadom na to, že táto problematika je súčasťou komplexného programu školení **v rámci predvýjazdovej prípravy MZVEZ SR**, MV SR v spolupráci s lektormi IOM uskutočnili v roku 2016 nadväzujúce školenia pre vybraných zamestnancov rezortu v súvislosti s ich vysielaním a pôsobením na konzulárnych úsekoch zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

MV SR prostredníctvom IC MV SR v spolupráci s Justičnou akadémiou SR uskutočnilo **seminár k problematike obchodovania s ľuďmi**. Medzi lektormi bol zástupca IC MV SR, zástupca Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia P PZ a Úradu špeciálnej prokuratúry - Generálnej prokuratúry SR. Medzi účastníkmi prihlásenými na seminár boli zástupcovia súdnictva a prokuratúry z celého Slovenska ako aj vyšší súdni úradníci, ako aj samotní vyšetrovatelia Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ.

K 30. júnu 2016 **bola aktualizovaná Metodická pomôcka k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi** s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi **a následne bolo realizované Inštruktážno-metodické zamestnanie** pre vybraných príslušníkov Policajného zboru k problematike obchodovania s ľuďmi.

Pracovníci MÚ MV SR sa zúčastnili v roku 2016 vzdelávacích aktivít týkajúcich sa ochrany ľudských práv a slobôd žiadateľov o udelenie azylu a azylantov, aktivít spojených s prevenciou kriminality, prevenciou možného obchodovania s ľuďmi, ako aj participujú na projektoch prevencie rodového (gender) násillia, čím sa do určitej miery predchádza možným excesom kriminality v azylových zariadeniach. Ide o projekty ako „Ďalšie vzdelávanie zamestnancov samosprávy a štátnej správy k problematike boja proti obchodovaniu s ľuďmi, komunikácie s obeťami a pomoci obetiam“, „Posilňovanie administratívnych kapacít v oblasti gender mainstreamingu“. Ďalšie vzdelávacie aktivity sa organizujú v spolupráci s mimovládnymi a medzinárodnými organizáciami UNHCR a IOM. Tieto aktivity majú význam

najmä pre **sociálnych pracovníkov v azylových zariadeniach**, ktorí sú v bezprostrednom kontakte s potenciálnymi obeťami zneužitia.

V súvislosti so súčasným vývojom migračného toku do EÚ a žiadateľov o medzinárodnú ochranu zo Sýrie, je MÚ MV SR zapojený do aktivít - EASO T-2016. Pracovníci MÚ MV SR sa aktívne zúčastnili viacerých medzinárodných podujatí súvisiacich s problematikou vzdelávania v oblasti integrácie cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín (okrem iných študijná návšteva k téme „Presídlenie a relokácia utečencov“; imigrácia do Severo-baltického regiónu: nové trendy a výzvy v súvislosti s integráciou; školenie ALFACA zamerané na prácu so zraniteľnými skupinami najmä maloletými bez sprievodu a ich umiestňovanie do náhradných rodín; riešenie problémov relokácií a presídľovania utečencov do Európy).

Kancelária prezidenta Policajného zboru aj v roku 2016 zorganizovala **inštruktážno-metodické zamestnanie** pre príslušníkov Policajného zboru služobne zaradených na úseku prevencie krajských riaditeľstiev Policajného zboru a okresných riaditeľstiev Policajného zboru. Významným prínosom vo **vzdelávaní v oblasti ľudských práv** boli prednášky pracovníkov SNSLP. Na uvedenom školení sa zúčastnilo 58 policajtov.

S cieľom konať v najlepšom záujme dieťaťa (posilňovať ľudskoprávnu klímu na školách, uplatňovať v praxi školy práva všetkých detí bez rozdielu, posilňovať pedagogické a žiacke kompetencie, podporovať angažovanosť žiakov na školách) realizoval ŠPÚ **odbornometodické podujatia a školenia pre učiteľov (nielen občianskej náuky a etickej výchovy) rôznych typov škôl a stupňov vzdelávania:**

- Školenie k iŠVP pre učiteľov D, ON, ETV (Žilina, 12. máj 2016)
- Nové výzvy a potreby globalizovaného sveta vo vzdelávaní - ako odpovedať v škole na niektoré aktuálne témy (Bratislava, ŠPÚ, 27. október 2016)
- Regionálna akadémia pre vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu na slovenských a českých školách/Inkluzívne a demokratické školské prostredie pre všetkých. Rôznorodosť – Uznatie – Rovnosť (Šamorín, 3. november 2016)
- UNIS Vienna - jednodňová vzdelávaciu aktivitu pre učiteľov stredných škôl a gymnázií vo Viedenskom medzinárodnom centre Organizácie Spojených národov zameraná na rozvoj profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov gymnázií v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu (Viedeň, 11. november 2016)

Hlavnou myšlienkou bolo pomôcť učiteľom-tvorcom a realizátorom školských vzdelávacích programov v ich orientácii v aktuálnych témach súčasného sveta, zamerať ich pozornosť na nové trendy v didaktike výchovy a vzdelávania v oblasti práv dieťaťa. Cieľom celoživotného vzdelávania učiteľov je ich scitlivenie pre potreby zabezpečovania inkluzívneho vzdelávania, ktoré napĺňa ideu rovnosti šancí pre všetkých, rovnosti prístupu k vzdelávaniu a, nepochybne, k realizácii dôslednej sociálnej inklúzie.

Okrem rozvíjania pedagogických zručností učiteľov vypracovalo ŠPÚ na základe požiadavky Výboru VVV pre LP a DO **Analýzu iŠVP a učebníc z pohľadu ľudských práv, práv dieťaťa a demokratického občianstva** (ďalej len „Analýza“). Prezentácia „Analýzy“ bola zaradená na rokovanie Výboru VVVpreLPaDO, ktoré sa konalo dňa 6. októbra 2016. ŠPÚ konštatoval, že ho zaujíma nielen „čo“ je predmetom vzdelávania, ale najmä „kto“ a „ako“ (akým spôsobom)

participuje na výchove k ľudským právam, právam dieťaťa a demokratickému občianstvu. Z uvedeného dôvodu orientuje aj svoje aktivity, ktoré smerujú k podpore odborného a osobnostného rastu všetkých pedagogických zamestnancov. Pre zvýšenie informovanosti pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení sa na webovom sídle MŠVVŠ SR nachádza aj **Analýza súčasného stavu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v regionálnom školstve** spracovaná na základe výsledkov z monitorovania a hodnotenia ľudských práv⁸ a na webovom sídle CVTI SR sa nachádzajú najzaujímavejšie **výsledky dlhodobého výskumu zameraného na výchovu k ľudským právam v školskom a rodinnom prostredí**⁹.

Prostredníctvom **vzdelávaní v akreditovanom vzdelávacom programe** MPC v roku 2016 absolvovalo 12 akreditovaných vzdelávacích programov 1031 účastníkov – pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Najviac účastníkov sa zúčastnilo APV k témam „Riešenie konfliktných situácií v školách a školských zariadeniach“ (188); „Problematika šikanovania v školskom prostredí“ (155); „Aplikácia metód aktívneho učenia sa detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s dôrazom na rozvíjanie psychomotorických schopností a zručností“ (121), najmenej k témam „Globálne vzdelávanie a jeho aplikácia v edukačnom procese“ (23); „Odborné poradenstvo v predprimárnom vzdelávaní detí z marginalizovaných rómskych komunít“ (33) a „Multikultúrnou výchovou proti predsudkom a rasizmu“ (35).

MPC poskytovalo pre pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov aj **neakreditované vzdelávania formou odborných seminárov**, ktoré boli zamerané na problematiku dodržiavania ľudských práv a práv národnostných menšín, prevencie závislostí, sociálnej inklúzie, eliminácie extrémizmu a radikalizmu a pod. Odborných seminárov sa v roku 2016 celkovo zúčastnilo 988 pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

MPC v roku 2016 začalo realizovať medzinárodný projekt „Challenging Extremism“/Vzdorujeme extrémizmu. Cieľom projektu je podporiť pôsobenie učiteľov zamerané na elimináciu extrémizmu u žiakov mladšieho školského veku. Trvanie projektu je 36 mesiacov a ukončenie projektu je plánované v roku 2019. **Hlavnými výstupmi projektu budú audiovizuálne didaktické pomôcky a zborník pre učiteľov**, ktorý bude obsahovať vzdelávacie materiály, metodiky, prípadové štúdie, príklady osvedčených postupov z praxe a analytické výstupy z interných výskumov.

V súlade s odporúčaním na šírenie informácií o Dohovore a Opčných protokolom Dohovoru MŠVVŠ SR zrealizovalo v apríli 2016 **dvojdnový odborný seminár pre 30 odborných zamestnancov rezortu školstva** s hlavným cieľom podpory ochrany práv detí v školách a prevencie násilia páchaného na deťoch.

NOC uskutočnilo **odborný seminár Prevencia vybraných sociálno-patologických javov** pre pracovníkov krajských a regionálnych kultúrno-osvetových zariadení (35 účastníkov) zameraný na vybrané aspekty vplyvu nežiaducich sociálno-patologických javov vplývajúcich na deti vo vzťahu (13. – 14. októbra 2016 v Banskej Štiavnici). Seminár bol prioritne zameraný na **deti a mládež ako cieľovú skupinu prevenčného pôsobenia**.

⁸ <http://www.minedu.sk/detske-a-ludske-prava/>

⁹ http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-skolstva/vyskumy-a-prevencia/vyskumy-mladeze.html?page_id=10281

NOC vydalo jedno monotematické číslo **odborného časopisu Sociálna prevencia s podtitulom Deti, mládež a nežiaduce sociálne a sociálno-patologické javy** (printové vydanie v náklade 300 kusov). V časopise boli publikované odborné príspevky reflektujúce predmetnú problematiku.

MZ SR za rok 2016 eviduje v špecializačných študijných programoch dotknutých špecializačných odborov pre zdravotnícke povolanie lekár 76 absolventov, 22 absolventov v špecializačnom študijnom programe v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii pre zdravotnícke povolanie sestra, v špecializačnom študijnom programe v špecializačnom odbore starostlivosť o ženu v rodine a komunite pre zdravotnícke povolanie pôrodná asistentka neeviduje absolventov, v špecializačnom študijnom programe v špecializačnom odbore klinická psychológia pre zdravotnícke povolanie psychológ eviduje 28 absolventov a v špecializačnom študijnom programe v špecializačnom odbore poradenská psychológia pre zdravotnícke povolanie psychológ neeviduje absolventov.

MZVaEZ SR podporilo v rámci projektov, ktoré uspeli vo štvrtej výzve „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2016“ napr. **projekt občianskeho združenia Rady mládeže Žilinského kraja**. Jeho cieľom bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v oblasti občianskych a politických práv, podporiť ich v ich praktickom uplatňovaní a **vyškoliť mladých lídrov z miestnych komunít** v oblasti práva na participáciu a o možnostiach jeho využitia pri skvalitňovaní života miestnej komunity. Ďalším podporeným projektom bol **projekt občianskeho združenia Divé maky**, ktorého cieľom bolo rozvíjať a zlepšiť kvalitu života nadaných rómskych študentov. Podporu tiež získal **projekt Slovenského výboru pre UNICEF**. Projekt hodnotíme ako dobrý **príklad rovesníckeho vzdelávania mladých lídrov a líderiek**, ktorí prostredníctvom interaktívneho vzdelávania ďalej pôsobili na svojich rovesníkov na školách.

Odborná príprava a skúšky na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov podľa vyhlášky MŽP SR č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie, bolo celkovo preškolených 54 zamestnancov, ktorí získali osvedčenie.

MDV SR v spolupráci so Zväzom slovenských filatelistov zorganizovali dňa 24. júna 2016 v rámci Dní mladých filatelistov (Belušské Slatiny) prednášku na tému Dohovor o právach dieťaťa prednostne **pre vedúcich krúžkov mladých filatelistov**. Prednášajúcim bol PhDr. Peter Guráň, PhD., podpredseda Výboru pre deti a mládež Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a člen výboru OSN pre práva dieťaťa v Ženeve.

MDV SR prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky (ďalej len „oddelenie BECEP“) ako národného koordinátora bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike uskutočňovalo osvetové a vzdelávacie činnosti o bezpečnosti na cestách priamo v školských zariadeniach. V spolupráci s príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky a dobrovoľníkmi siete VAMOS **upozorňovali učiteľov na dôležitosť dopravnej výchovy detí** a učителиa boli priebežne informovaní aj prostredníctvom vzdelávacích materiálov, ktoré oddelenie BECEP bezodplatne poskytovalo školám.

V roku 2016 pokračovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo **vzdelávaní podriadených prokurátorov** formou pracovných stretnutí na vybrané témy a aplikačné problémy v praxi súvisiace s trestným konaním kde je poškodeným (obeťou) – svedkom alebo obvineným dieťa. V dňoch 3. - 4. októbra 2016 usporiadala vo Vzdelávacom a rehabilitačnom centre prokuratúry Slovenskej republiky v Starej Lesnej **pracovnú poradu všetkých prokurátorov – špecialistov** na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách k vyvodzovaniu trestnej zodpovednosti za týranie osôb. Porady sa zúčastnili ako lektori aj zástupcovia Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, s ktorými sa riešila okrem iného najmä **nutnosť zriadenia osobitných výsluchových miestností pre maloletých na všetkých okresných riaditeľstvách Policajného zboru a včasné rozoznávanie tzv. syndrómu týranej osoby**. Okrem toho v dňoch 28. – 30. novembra 2016 sa v Starej Lesnej uskutočnil seminár k aplikačným problémom a výmene skúseností a poznatkov v súvislosti s trestným postihom domáceho násillia a jeho zákonnou úpravou v trestnoprávných normách, ktorého sa zúčastnili zástupcovia Najvyššieho štátneho zastupiteľstva Českej republiky a všetci krajskí prokurátori spolu s vybranými špecialistami z okresných prokuratúr.

*2.13. Vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakateľov prokuratúry, justičných čakateľov a súdnych úradníkov pracujúcich s agendou detí

Spôsob plnenia: Odborné semináre ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa detí a jej aplikácie v praxi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/JA

Spolupracujúce subjekty: pedagogický zboru JA (incl. externí členovia pedagogického zboru JA schválení radou JA)

Indikátor: realizácia odborných seminárov podľa študijných ročných plánov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2014 – úloha zlúčená s 2.12.

*2.14. Zabezpečenie garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore

Spôsob plnenia: Príprava návrhu opatrení reflektujúcich na prijatie Všeobecného komentára Výboru OSN o vplyve podnikateľského sektora na práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: *návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2017 a nasl.*

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Zmena časového harmonogramu plnenia úlohy sa s ohľadom na plánovanú, a v roku 2015 nerealizovanú rekonštrukciu výboru, ukázala ako nedostatočná. S ohľadom na uvedený vývoj sa navrhuje zmena časového harmonogramu plnenia úlohy a jej previazanie na ukončenie procesu personálneho obsadenia výboru.

2.15. Ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre posúdenie opatrení potrebných na zabezpečenie vykonávania a prípravu ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh na ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

*2.16. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MK SR, MZ SR, MZVEZ SR, ŠÚ SR, GP SR, SNSLP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2016:

MV SR ako gestor k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii v nadväznosti na doručené záverečné pripomienky Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe k uvedenému opčnému protokolu, spracovalo v súčinnosti s inými príslušnými rezortmi ku každému odporúčaníu informáciu o jeho súčasnej implementácii, resp. o opatreniach, ktoré sa plánujú prijať s cieľom jeho implementácie. Uvedený materiál bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 443 z 10. septembra 2014. **Plnenie úloh vyplývajúcich z jednotlivých odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa** príslušnými zodpovednými subjektmi **bolo vyhodnotené pred prerokovaním Konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy SR** o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa, vrátane jeho opčných protokolov. Posudzovanie predmetnej správy sa uskutočnilo na 72. zasadnutí Výboru OSN pre práva dieťaťa v dňoch 24. a 25. mája 2016 v Ženeve. V nadväznosti na uvedené prijal Výbor OSN pre práva dieťaťa

pre Slovenskú republiku nové záverečné odporúčania, ktorých implementáciu bude Slovenská republika vyhodnocovať pre Výbor OSN pre práva dieťaťa do 30. júna 2020.

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o TZPO“), ktorý MS SR predložilo do legislatívneho procesu v roku 2015, nadobudol účinnosť 1. júla 2016. Zákon o TZPO vychádza z Návrhu opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní prijatých Pracovnou skupinou OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách pre Slovenskú republiku a do svojich ustanovení preberá obsah početných, právne záväzných aktov Európskej únie, týkajúcich sa okrem iného boja proti podvodom, korupcii, organizovanému zločinu, terorizmu či ochrany životného prostredia. Zákon o TZPO obsahuje úpravu základov trestnej zodpovednosti právnických osôb, jednotlivé druhy trestov, ktorými možno právnickú osobu potrestať, spôsob ich ukladania a úpravu trestného konania. Subsidiárne sa na zákon o TZPO vzťahujú ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku.

Zákon o TZPO obsahuje taxatívny výpočet trestných činov, za spáchanie ktorých vzniká trestná zodpovednosť právnických osôb. Tento výpočet zodpovedá záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z medzinárodných dohôd ako aj z členstva v Európskej únii. Mimo rámec medzinárodných záväzkov bol výpočet rozšírený o trestné činy, ktorých stíhanie je v záujme Slovenskej republiky. Zákon o TZPO **zaviedol do slovenského právneho poriadku tzv. priamu trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb** v porovnaní s dovtedajšou právnou úpravou. Právnickej osobe je po novom možné v trestnom konaní uložiť konkrétny trest na rozdiel od dovtedajšieho obmedzenia sa na ochranné opatrenia. Pred prijatím zákona o TZPO bolo možné za trestné činy stíhať iba fyzické osoby konajúce v ich mene. Právnickej osobe možno na základe tzv. konceptu pričítateľnosti pričítať trestný čin spáchaný v prospech, v mene, v rámci alebo prostredníctvom činnosti právnickej osoby jej orgánmi alebo jej zástupcami špecifikovanými v zákone o TZPO.

Trestná zodpovednosť právnickej osoby vznikne aj za predpokladu, že niektorá z týchto osôb, hoci aj z nedbanlivosti umožní spáchanie trestného činu osobou, konajúcou v rámci svojich konkrétne zverených oprávnení (napríklad osobou pracujúcou na dohodu alebo mandatórom). Ustanovenie obsahuje aj liberačný dôvod, na základe ktorého sa takéto protiprávne konanie právnickej osobe ako trestný čin nepričíta. Vyhlásenie konkurzu, vstup spoločnosti do likvidácie, zrušenie spoločnosti ani vznik iných, právne dôležitých skutočností nemá vplyv na zánik trestnej zodpovednosti právnickej osoby. Trestná zodpovednosť zrušenej právnickej osoby prechádza na všetkých jej právnych nástupcov s výnimkou fyzickej osoby. Trestná zodpovednosť právnických osôb podľa zákona o TZPO sa neuplatní na štáty a ich orgány, medzinárodne organizácie, obce či právnické osoby zriadené zákonom. **Právnickú osobu bude možné za spáchanie trestného činu potrestať nasledovnými druhmi trestov:** trestom zrušenia právnickej osoby; trestom prepadnutia majetku; trestom prepadnutia veci; peňažným trestom; trestom zákazu činnosti; trestom zákazu prijímať dotácie alebo subvencie; trestom zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie; trestom zákazu účasti na verejnom obstarávaní; a trestom zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Súd pri výbere druhu trestu a určení jeho výmery má prihliadať najmä na povahu trestného činu a jeho spoločenskú závažnosť, na pomery právnickej osoby vrátane majetkových a jej

doterajšiu činnosť, ako aj na skutočnosť, či nevykonávala činnosť vo verejnom záujme so strategickým významom pre národné hospodárstvo, obranu alebo bezpečnosť štátu. Rovnako tak má súd prihliadať aj na zabezpečenie minimálneho vplyvu trestu na zamestnancov právnickej osoby, na právom chránené záujmy poškodených a veriteľov právnickej osoby, ktorých pohľadávky vznikli v dobrej viere bez súvislosti s trestnou činnosťou. Zabrániť následku trestného činu alebo zmareniu účelu trestu majú inštitúty obmedzujúcich a zaisťovacích opatrení. (povinnosť zloženia peňažnej sumy alebo vecí do úschovy na súde; zákaz nakladania s určitými vecami alebo právami; povinnosť niečo vykonať, niečoho sa zdržať alebo niečo strpieť). V trestnom konaní za právnickú osobu koná štatutárny orgán s právom nevypovedať.

V súlade s Plánom hlavných úloh Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2016 bolo vypracované **Zhodnotenie postupu orgánov činných v trestnom konaní pri trestnom stíhaní páchatelov zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby za rok 2015**. Zhodnotenie bolo vypracované na základe preskúmania všetkých dotknutých trestných vecí, ktoré napadli v roku 2015 na všetkých prokuratúrach v Slovenskej republike a získané poznatky budú využité v praxi prokurátorov

V Pedagogicko-organizačných pokynoch na školský rok 2016/2017 je problematika implementovaná v časti 1. *Všeobecné informácie a pokyny, 1.5.4. Ľudské práva, práva detí, diskriminácia, národnostné menšiny, cudzinci*, kde sa odporúča **veku primeraným spôsobom informovať žiakov o zmysle a príslušných ustanoveniach** Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, Opčného protokolu o procedúre oznámení a tiež v časti 1.5.11. *Bezpečnosť a prevencia*, kde sa odporúča V súlade s právom dieťaťa na ochranu pred fyzickým, psychickým a sexuálnym násilím **zabezpečiť veku primeraným spôsobom dostatočnú informovanosť o riziku, že sa dieťa môže stať obeťou** sexuálneho zneužívania, vykorisťovania a detskej pornografie. V priamej výchovno-vzdelávacej činnosti sa odporúča klásť dôraz na znižovanie tohto rizika, s osobitným zameraním na riziko vyplývajúce z využívania internetu a sociálnych sietí.

*2.17. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch (OPAC)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MO SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2016:

Rezorty implementujú odporúčania výboru podľa uznesenia vlády SR č. 248 zo dňa 21. mája 2014. Informácie o implementácii opčného protokolu boli dňa 15. apríla 2016 predložené výboru v rámci „Odpovede Slovenskej republiky na doplňujúce otázky výboru“¹⁰. Informácie o implementácii opčného protokolu a o plnení záverečných odporúčaní výboru obsahovala Konsolidovaná tretia, štvrtá a piata periodická správa k dohovoru, obhajoba ktorej sa konala pred výborom v dňoch 24. – 25. mája 2016.

Spomedzi aktivít zameraných na šírenie zásad a ustanovení OPAC sa MZVaEZ SR podieľalo na organizácii vzdelávacej aktivity pre študentov právnických fakúlt na tému **aktuálnych výziev medzinárodného humanitárneho práva**. Táto sa konala dňa 12. apríla 2016 na pôde ministerstva. Na workshope vystúpili v štyroch paneloch členovia slovenského Výboru pre medzinárodné humanitárne právo, poprední odborníci z oblasti medzinárodného humanitárneho práva a vedúci misie Medzinárodného výboru Červeného kríža (ďalej len „*ICRC*“) v Budapešti. Prvá časť podujatia bola zameraná na právnu reguláciu ozbrojených konfliktov s dôrazom na postavenie detí, ochranu kultúrnych pamiatok a aktuálne poznatky zástupcov *ICRC* z praxe. V druhej časti workshopu riešili študenti praktické situácie podľa noriem medzinárodného humanitárneho práva.

Slovenská republika spolupracovala s *ICRC* aj v rámci plnenia odporúčaní výboru k východiskovej správe SR k opčnému protokolu. MZVaEZ SR aktívne spolupracuje so všetkými významnými humanitárnymi orgánmi a organizáciami. Spomedzi slovenských inštitúcií udržiava najužšiu spoluprácu najmä so Slovenským Červeným krížom. MZVaEZ SR udržiava styky aj s významnými zahraničnými humanitárnymi inštitúciami. V Slovenskej republike pôsobí od roku 2001 **Výbor pre medzinárodné humanitárne právo**¹¹, ktorý je medzirezortným poradným orgánom ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. K jeho hlavným úlohám patrí analýza implementácie medzinárodného humanitárneho práva do slovenského právneho poriadku, podporovanie rozširovania informácií o jeho cieľoch a zásadách na školách, medzi príslušníkmi ozbrojených síl a policajného zboru a presadzovanie všeobecnej úcty k humanitárnym právam. Výbor spolupracuje s národnými komisiami pre medzinárodné humanitárne právo v iných krajinách, so Slovenským Červeným krížom a z medzinárodných inštitúcií najmä s *ICRC*. Jeho členmi sú zástupcovia rezortov vnútra, obrany, spravodlivosti, zahraničných vecí a európskych záležitostí, školstva, kultúry a zdravotníctva, Slovenského Červeného kríža, Kancelárie verejného ochrancu práv a Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

Agenda medzinárodného humanitárneho práva je zaradená ako stála agenda pod pracovnú skupinu Rady EÚ pre medzinárodné právo verejné (ďalej len „*COJUR*“). MZVaEZ SR zaradilo v rámci predsedania *COJUR* počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ medzinárodné humanitárne právo do svojho programu.

¹⁰ https://www.mpsvr.sk/files/slovensky/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodov-rovnost/vybor-deti-mladez/dokumenty/un-crc_doplnujuce-otazky_odpoved-sr.pdf

¹¹ <https://www.mzv.sk/zahranicna-politika/medzinarodne-pravo-vybor-pre-medzinarodne-humanitarne-pravo>

3. Občianske práva a slobody

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa realizácie občianskych práv a slobôd

Čiastkové ciele:

*3.1. Zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie. *Prehlbovanie vedomostí profesijných skupín, registrovaných cirkví a náboženských spoločností v oblasti medzináboženského dialógu*

Spôsob plnenia: Realizácia systematických vzdelávacích aktivít pre pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností s dôrazom na práva detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: cirkvi a náboženské spoločnosti

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít za rok, počet účastníkov/účastníčok za rok

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

MK SR pokračovalo v realizácii vzdelávacích seminárov pre cirkvi a náboženské spoločnosti. V rámci systematického celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností MK SR v spolupráci s katedrou Pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity zorganizovalo *medzinárodnú vedeckú konferenciu Migrácia: náboženstvá bez hraníc, európska perspektíva* (2. mája 2016 v Trnave). Cieľom konferencie bolo **podnietiť odbornú diskusiu k prebiehajúcej migračnej kríze** v Európe z interdisciplinárnej perspektívy ako o (medzi)náboženskom a (inter)kultúrnom probléme, reflektovať európsku historickú skúsenosť s migráciou a špecificky európske prístupy k migrácii na báze širokej platformy rôznych akademických disciplín, štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií. Jedným zo zámerov konferencie bolo zamýšľať sa nad spôsobmi **interpretácie tejto krízy osobitne vo vzťahu k výchove a vzdelávaniu**.

3.2. Prehodnotiť, či platná právna úprava zabezpečuje dostatočnú ochranu detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín

Spôsob plnenia: Úprava v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. v súvislosti s problematikou nebezpečných náboženských skupín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: sudcovia venujúci sa agende PaNC, MK SR

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená

*3.3. Zabezpečenie prístupu dieťaťa k informáciám z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov a tvorba zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho

Spôsob plnenia: Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny (MPS) zo zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR a MV SR, ktorá by efektívne kooperovala pri riešení problémov a systémovo zjednotila metodologické materiály týkajúce sa náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR

Indikátor: počet zasadnutí MPS za rok

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 sa uskutočnil **okruhly stôl o ochrane detí pred ohrozením vyplývajúcim z členstva v niektorých náboženských skupinách** (13. apríla 2016 v Bratislave). Vzdelávacie prednášky boli zabezpečené odbornými lektormi zo Slovenska a Českej republiky. Členovia pracovnej skupiny sa dohodli na pokračovaní vzdelávacích aktivít podľa potreby jednotlivých rezortov aj v nasledujúcom období a na vypracovaní **metodického materiálu pre potreby jednotlivých rezortov**.

4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Čiastkové ciele:

*4.1. Skvalitniť vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií

Spôsob plnenia: Zapojenie akreditovaných subjektov do sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií, zapojenie akreditovaných subjektov do programov s cieľom upraviť rodinné pomery v rodine ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: do 28. februára v bežnom roku

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty

Indikátor: Počet zapojených rodín/detí/rodičov do sociálnych programov a výchovných programov, počet zapojených rodín do úpravy rodinného prostredia

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 boli v rámci priorít zapojené akreditované subjekty **do 38-ich výchovných skupinových programov, sociálnych skupinových programov a výchovno-rekreačných skupinových programov** pre deti s problémovým správaním a s poruchami správania, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, realizovaných ambulantnou, celodennou a pobytovou formou, za účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa osobne starajú o dieťa. Ďalej boli zapojené **do 12-ich programov zameraných na sanáciu rodinného prostredia** dieťaťa a podporu obnovy rodinného prostredia, z ktorého bolo vyňaté na základe rozhodnutia súdu, s cieľom úpravy rodinných pomerov dieťaťa.

23 úradov PSVR malo možnosť zapojiť akreditované subjekty do opatrení zameraných na zabezpečenie vykonávania odborných metód práce na prispôsobenie sa novej situácii v prirodzenom rodinnom prostredí a náhradnom rodinnom prostredí. V záujme výkonu výchovných opatrení boli s možnosťou zapojenia akreditovaných subjektov **schválené 4 výchovné programy alebo sociálne programy** na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia pre deti, ktorým bolo uložené výchovné opatrenie, s možnosťou účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa osobne starajú o dieťa. Do uvedených priorít bolo v roku 2016 zapojených 1989 detí, 1659 rodičov, resp. osôb, ktoré sa o dieťa starajú, a 1128 rodín, z ktorých boli zapojené deti.

*4.2. Navrhnuť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu s cieľom splniť navrhovaný cieľ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, Asociácia resocializačných stredísk, Združenie zástupcov nešťátnych detských domovov, OZ Úsmev ako dar, OZ Návrat, iné MVO

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 sa intenzívne stretávala pracovná skupina a organizovali sa rôzne pracovné stretnutia s cieľom prípravy návrhu novely zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. **Pracovná činnosť sa premietla do Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2017**, z ktorého vyplýva MPSVR SR úloha preložiť na rokovanie vlády SR v mesiaci september

2017 návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov. Cieľom je **zvýšiť podporu dostupnosti rôznych foriem odbornej pomoci ohrozeným a rizikovým rodinám s deťmi**, zameraných na podporu plnenia funkcií rodiny a pokračovanie v procese deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti vrátane odbornej pomoci zameranej na zotrvanie detí v starostlivosti ich rodičov, resp. na návrat detí do rodičovskej starostlivosti. Cieľom je tiež **posilnenie finančnej podpory starostlivosti príbuzných a blízkych o deti, o ktoré sa nestarajú ich biologickí rodičia**.

*4.3. Zlepšiť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadení, sociálnych a výchovných programov a pod.) vykonávaných územnou samosprávou

Spôsob plnenia: Navrhnuť a zaviesť evidenciu výkonu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných územnou samosprávou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Plnenie úlohy súvisí s úpravou legislatívy (bližšie pozri plnenie čiastkového cieľa 4.2.), konkrétne úlohou MPSVR SR preložiť na rokovanie vlády SR v mesiaci september 2017 návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov. Cieľom je, okrem iného, **upraviť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje posun termínu plnenia čiastkového cieľa do roka 2017 a zosúladenie s legislatívnym plánom úloh.

*4.4. Venovanie patričnej pozornosti, zodpovedajúcej veku a úrovni, názorom detí umiestneným na základe rozhodnutia súdu do detského domova, špeciálneho výchovného zariadenia, krízového strediska, resocializačného strediska

Spôsob plnenia: Sledovať a vyhodnocovať aktívne zapojenie umiestneného dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu do všetkých aktivít, ktoré sa ho týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch zariadenia, profesionálnej rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, *detské domovy*, zariadenia na výkon

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Zapojeniu detí umiestnených v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu do aktivít, ktoré sa ich týkajú je naďalej podľa Konceptie DI venovaná náležitá pozornosť, s dôrazom na spolurozhodovanie o sebe samom. Názor dieťaťa je braný do úvahy s plnou vážnosťou. Deti v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu spolurozhodujú primerane veku a svojim schopnostiam pod výchovným vedením zodpovednej dospelšej osoby o sebe, aktivitách a zámeroch profesionálnej rodiny, samostatnej skupiny aj celého detského domova. Dieťa sa iniciatívne zapája do podpory jeho vzťahu s vlastnou rodinou, sanácie rodiny. Zúčastňuje sa a tiež sa podieľa na príprave prípadových konferencií, prípadne stretnutí rodinného kruhu. Pri plánovaní sociálnej práce s rodinou dieťaťa sa prihliada na jeho túžby a predstavy vzhľadom k svojej rodine, či iným príbuzným a známym. Veľkú vážnosť má tiež názor dieťaťa na život a rozvoj jeho súrodencov a zároveň rozvoj a podpora súrodeneckých vzťahov detí. Spolurozhoduje o svojich voľnočasových aktivitách, dianie na skupine, nákupe osobných vecí, tvorbe jedálneho lístka, hospodárení s vreckovým, nákupom osobného ošatenia, zúčastňuje sa na tvorbe pravidiel. Dieťa taktiež vyjadruje svoj názor pri plánovaní svojej budúcnosti (napr. pri výbere povolania, pláne osamostatňovania. Taktiež sa podieľa na tvorbe a realizovaní cieľov individuálneho plánovania. Počet zapojených detí v roku 2016 je cca 3 050.

(PSK) Maloleté deti umiestnené v zariadeniach SPODaSK sú aktívne zapájané do všetkých aktivít, ktoré sa ich týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe i aktivitách daného zariadenia. Pri plánovaní práce s dieťaťom a jeho rodinou, v rámci individuálneho prístupu je používaná **metóda prípadovej konferencie** v spolupráci so subjektmi určenými zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Do procesu prípadovej konferencie je zapojené maloleté dieťa/deti, biologická rodina, širšia rodina (osoba, s ktorou má dieťa nadviazaný hlbší vzťah), zástupcovia ÚPSVaR – oddelenia SPOD a SK, zástupcovia zariadenia SPODaSK, mestského úradu, obecného úradu a ďalší odborní pracovníci.

(TTSK) V danom roku bola v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa v Krízovom stredisku v Trnave vytvorená príručka, ktorá interne slúži všetkým klientom. Požiadavky detí boli postupne zapracované do interného dokumentu počas celoročných komunitných stretnutí, kde deti vyjadrovali svoje záujmy, definovali svoje práva a zároveň sa oboznamovali aj so svojimi povinnosťami. **Príručka „Vzájomné spolužitie“** obsahuje zásady v rámci uplatňovania práv dieťaťa, druhá časť pozostáva z pravidiel a povinností, posledná časť obsahu príručky je výberom najčastejších problémov detí a sú v nej definované konkrétne riešenia problémov. V krízovom stredisku boli u detí na základe ich vlastných pripomienok identifikované problémy v rámci ochrany ich súkromia, ktorú deti označili ako nepostačujúcu.

*4.5. Zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí, ktoré žijú v špeciálnych výchovných zariadeniach (diagnostických a reedukačných centrách a v liečebno-výchovných sanatóriách)

Spôsob plnenia: Výkon nezávislého monitoringu zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a prijímanie opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR, Štátna školská inšpekcia

Spoluzodpovední gestori: zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Kontrola - Štátna školská inšpekcia, Monitoring z hľadiska dodržiavania detských a ľudských práv - Štátna školská inšpekcia, SNSLP

Indikátor: Počet vykonaných nezávislých monitoringov zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

ŠŠI úlohu v školskom roku 2016/2017 nerealizovala, z uvedeného dôvodu ani SNSLP nebolo požiadané o spoluprácu v danej oblasti, ani nevykonalo žiadny monitoring zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach. Dôvodom sú obmedzené personálne kapacity ŠŠI (na úseku špeciálneho školstva kontroluje ŠŠI okrem špeciálnych výchovných zariadení aj všetky druhy a typy špeciálnych škôl a všetky poradenské zariadenia); aktuálne má ŠŠI k dispozícii 11 školských inšpektorov pre špeciálne školy, kapacity ktorých prioritne smeruje na **výkon inšpekcie v špeciálnych základných školách a v centrách špeciálno-pedagogického poradenstva** s cieľom zistiť uplatňovanie princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy. Zároveň, vzhľadom na personálne obsadenie, nie je možné dodržať ani 5-ročný cyklus pre výkon komplexných inšpekcií.

4.6. Podpora sociálnej inklúzie detí (podpory vzdelávania a starostlivosti v detstve)

Spôsob plnenia: Zavedenie príspevku na podporu výchovy a všestranného rozvoja dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením novou legislatívnou úpravou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: predškolské a školské zariadenia, úrady PSVR

Indikátor: počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 neboli pri poskytovaní príspevku na nezaopatrené dieťa v rámci pomoci v hmotnej núdzi vykonané legislatívne zmeny. Výška príspevku na nezaopatrené dieťa ostala nezmenená. V roku 2016 bol príspevok na nezaopatrené dieťa, ktoré plní povinnú školskú dochádzku, poskytovaný **v priemere pre 48 tis. detí mesačne**. Počet detí na ktoré sa príspevok poskytol sa oproti roku 2015 znížil.

*4.7. Umožniť rodičom detí ohrozených sociálnym vylúčením zotrvať na trhu práce a nevynímať deti z prirodzeného rodinného prostredia.

Spôsob plnenia: Rozvoj domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení s ambulatnou formou poskytovanej sociálnej služby

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovaných zariadení, resp. foriem tejto sociálnej služby; výška finančných prostriedkov poskytnutých z dotácie MPSVR SR na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou na účely poskytovania prepravnej služby a počet subjektov, ktorým bola na tento účel pridelená dotácia

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2016 novo registrovaných 109 denných stacionárov (s celkovou kapacitou 3219 miest), z toho:

- 4 v Banskobystrickom kraji, s celkovou kapacitou 75 miest,
- 3 v Žilinskom kraji, s celkovou kapacitou 90 miest,
- 2 v Trnavskom kraji, s celkovou kapacitou 38 miest,
- 28 v Košickom kraji, s celkovou kapacitou 997 miest,
- 4 v Trenčianskom kraji, s celkovou kapacitou 119 miest,
- 8 v Nitrianskom kraji, s celkovou kapacitou 218 miest,
- 60 v Prešovskom kraji, s celkovou kapacitou 1682 miest.

Nadálej platí, že podľa zákona o sociálnych službách sa sociálna služba v dennom stacionári poskytuje fyzickej osobe na základe rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu **bez ohľadu na vek, nie je teda možné vyčíslieť, koľko zariadení je určených deťom.**

V roku 2016 bol novo registrovaný jeden **domov sociálnych služieb** v Bratislavskom kraji (s kapacitou 20) a jedno **špecializované zariadenie** v Žilinskom kraji (s kapacitou 1). MPSVR SR poskytlo v roku 2016 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona o sociálnych službách 7 zariadeniam v celkovej výške 152 000 Eur a **dotáciu na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou** 7 zariadeniam vo výške 158 000 Eur.

(ŽSK) ŽSK ako orgán príslušný konať vo veci registrácie poskytovateľov sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách dovedna k 31. decembru 2016 zaregistroval nasledujúci počet poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby a ich cieľovou skupinou sú aj deti, resp. rodiny s deťmi:

- a) *Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi – pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života:* (11 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- b) *Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi – nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,* oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 2 poskytovateľov sociálnych služieb (6 zaregistrovaní poskytovatelia sociálnych služieb);
- c) *Zariadenie núdzového bývania* (7 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);

- d) *Domov sociálnych služieb ambulantom formou*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 1 poskytovateľa sociálnych služieb (12 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- e) *Denný stacionár*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 3 poskytovateľov sociálnych služieb (13 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- f) *Prepravná služba*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 1 poskytovateľa sociálnych služieb (12 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- g) *Nízkoprahové denné centrum* (5 zaregistrovaní poskytovatelia sociálnych služieb);
- h) *Denné centrum*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 2 poskytovateľov sociálnych služieb (13 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- i) *Sociálne poradenstvo – základné*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 1 poskytovateľa sociálnych služieb (12 zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb);
- j) *Sociálne poradenstvo – špecializované*, oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 1 poskytovateľa sociálnych služieb (7 zaregistrovaní poskytovatelia sociálnych služieb);
- k) *Služba včasnej intervencie* – (2 poskytovatelia sociálnych služieb zriadení ŽSK v regiónoch Kysuce a Dolná Orava a 2 neverejní poskytovatelia sociálnych služieb), ŽSK plánuje zabezpečiť dostupnosť tejto služby aj v iných regiónoch prostredníctvom existujúcich zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Ďalej ŽSK plánuje v roku 2017 poskytovať službu včasnej intervencie aj prostredníctvom zazmluvneného neverejného poskytovateľa pôsobiaceho v regióne Horné Považie – Centrum včasnej intervencie Žilina, n. o.);
- l) *Komunitné centrum* – oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 4 poskytovateľov sociálnych služieb (12 zaregistrovaní poskytovatelia sociálnych služieb);
- m) *Terénna sociálna služba krízovej intervencie* – oproti roku 2015 zaznamenaný nárast o 2 poskytovateľov sociálnych služieb (8 zaregistrovaní poskytovatelia sociálnych služieb).
- n) *Špecializované zariadenie ambulantom formou* (1 zaregistrovaný poskytovateľ sociálnych služieb v regióne Orava);

(KSK) V roku 2016 KSK financoval celkom 14 domovov sociálnych služieb s ambulantom formou poskytovanej sociálnej služby a 7 domovov sociálnych služieb s pobytovou týždennou formou poskytovanej sociálnej služby. Zároveň KSK financoval 6 rehabilitačných stredísk s ambulantom formou starostlivosti (neverejní poskytovatelia) s celkovou kapacitou 78 miest (KSK poskytoval finančný príspevok na 55 miest vo výške 155 369,31 Eur).

(PSK) Špecializované sociálne poradenstvo je poskytované ako samostatná sociálna služba pre občanov miest na území kraja a širšieho okolia, vzhľadom k dostupnosti a charakteru potrieb klientov sociálnej služby s ťažkým zdravotným postihnutím bez vekového obmedzenia a deťom a mládeži marginalizovanej rómskej komunity a ich rodičom, prípadne ich rodinným príslušníkom. Službu včasnej intervencie poskytuje PSK u 2 verejných poskytovateľov sociálnej služby a 3 neverejných poskytovateľov.

(TSK) V roku 2016 začali 2 zariadenia sociálnych služieb poskytovať sociálnu službu v dennom stacionári ambulantom formou s kapacitou spolu 42 miest.

(TTSK) Krízové stredisko v Trnave spoločne s n.o. Koburgovo i v novom školskom roku pokračuje v poskytovaní služieb pre deti z marginalizovanej cieľovej skupiny a to formou

ambulantnej starostlivosti v detskom klube „Krízačik“. V roku 2016 boli poskytnuté služby 6 deťom a ich rodinám, ktoré sa na programe aktívne podieľali počas celého školského roku. Počas roka boli iniciované pracovné stretnutia, vyšpecifikovali sa podmienky pre rodičov z hľadiska zotrvania ich dieťaťa v detskom klube „Krízačik“. Okrem vykonávanej terénnej sociálnej práce (n.o. Koburgovo) v konkrétnych rodinách, sa matky stretávali raz mesačne so zástupcami krízového strediska a n.o. Koburgovo a to s cieľom, tzv. rodičovských schôdzok, na ktorých presne definovali potreby každého konkrétneho dieťaťa. Matky, keďže väčšinou bol zamestnaný otec dieťaťa, museli absolvovať pravidelné kurzy finančnej gramotnosti a to z dôvodu svojpomocnej možnosti zlepšenia ekonomickej situácie v rodinách.

*4.8. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

Spôsob plnenia:

1. **Vytvorenie nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny**
2. **Vytvorenie príručky o syndróme CAN**
3. **Zavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín**
 - a. **Adaptačný program pre nové náhradné rodiny (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
 - b. **Program odbornej podpory náhradných rodín (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
4. **Zapojenie rodinných asistentov do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**
5. **Komplexná podpora profesionálnych rodín**
6. **Zvyšovanie odbornosti a prehlbovanie zručností zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a detských domovov**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne; 5. a 6. – 2014-2015 (v rámci harmonogramu Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: úrady PSVR, územná samospráva, *detské domovy*, akreditované subjekty, Asociácia krízových stredísk (aktivita 2)

Indikátor:

1. Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodiny
2. Na prax orientovaná príručka, ktorá bude obsahovať informácie k rozpoznávaniu jednotlivých foriem syndrómu CAN, ich príznakom a následkom, k včasnej intervencii vrátane diagnostiky a indikácii špecializovanej účinnej pomoci a ochrany dieťaťa v rámci interdisciplinárnych kompetencií
3. Počet osôb (náhradných rodičov), ktorí sa zúčastnia Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodín
4. Personálna podpora oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
5. *Vytvorenie 23 Centier podpory PR so 46 pracovnými miestami; Zvýšenie počtu profesionálnych rodičov*
6. *Počet osôb vyškolených v Národnom projekte Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti*

Odpočet plnenia za rok 2013 – ad 1. splnená, ad 2. splnená, ad 4. splnená

Odpočet plnenia za rok 2014 - ad 5. – splnená

Odpočet plnenia za rok 2015 – ad 3. – splnená, ad 6. – splnená

4.9. Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím

Spôsob plnenia: Spracovanie návrhu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 12/2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, MS SR, MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, akreditované subjekty

Indikátor: každoročne vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich zo stratégie

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*4.10. Skvalitniť výkon krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách dieťaťa a rodiny

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách, vytvoriť a zaviesť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách a na orgánoch sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, akreditované subjekty

Indikátor: zavedená metodika

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

(TTSK) **Multidisciplinárny tím v krízovom stredisku v Trnave rozšíril intervenčnú skupinu o odborníka v pracovnej pozícii manažéra kvality.** Systém zabezpečovania kvality je dôležitý z hľadiska sústavného zlepšovania kvality poskytovaných služieb klientovi, zvyšovania kvality jeho života a tiež zlepšovania jeho sociálneho, duševného a zdravotného stavu.

Krízové stredisko sa podieľa pri príprave štandardov a úloh v rôznych expertných skupinách. Vedenie krízového strediska je súčasťou regionálnej pracovnej skupiny multiinštitucionálnej

spolupráce za TTSK v rámci národného projektu „Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách“. Zúčastňuje sa na koordinačných stretnutiach za TTSK v rámci problematiky násilia na deťoch, ktoré organizuje MPSVR SR. Taktiež i na pracovných stretnutiach v rámci SR, ktoré spolupracujú pri tvorbe „Programu na starostlivosť o deti s poruchami správania, umiestnených v zariadeniach SPODaSK a jeho postupné zavedenie do praxe“. Vedenie krízového centra je tiež členom pracovnej skupiny pre oblasť „Deti, mládež, rodina“, ktorá sa podieľa pri príprave strategického dokumentu Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnavy na roky 2016 – 2020.

*4.11. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb pre obe domáceho násilia

Spôsob plnenia: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie sociálnych služieb pre obe domáceho násilia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: *neverejní poskytovatelia sociálnych služieb*, územná samospráva, MVO

Indikátor: počet existujúcich zariadení pomáhajúcich obetiam domáceho násilia (poradenské a ubytovacie služby); počet obetí, ktorým bola poskytnutá poradenská pomoc; počet obetí, ktorým bola poskytnutá pomoc formou núdzového ubytovania

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

MPSVR SR predložilo v roku 2016 na rokovanie vlády SR „Správu o plnení opatrení a úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2014 – 2019“. Predloženie materiálu vyplýva z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 730 z 18. decembra 2013. Materiál vychádza z odpočtu plnenia úloh, uložených predmetným uznesením jednotlivým subjektom štátnej správy a odporúčaní pre miestnu a regionálnu samosprávu, výskumnú a akademickú obec za roky 2014 a 2015, ako aj z odpočtov mimovládnych organizácií, ktorých činnosť je nezastupiteľná v oblasti prierezového riešenia problematiky prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách.

Ako ukazuje správa, v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách sa v ostatných rokoch dosiahol **výrazný pokrok**. Realizáciou dvoch národných projektov implementovaných Inštitútom pre výskum práce a rodiny, spolufinancovaných z ESF, ako aj pomocou podpory Nórskeho finančného mechanizmu v rámci programu *Domáce a rodovo podmienené násilie došlo k zlepšeniu poskytovania pomoci ohrozeným ženám a ich deťom*. Nórsky finančný mechanizmus výrazne prispel k **zvýšeniu rozsahu a kvality poskytovaných služieb**, keď sa počet miest v bezpečných ženských domoch sa zdvojnásobil a počet poradenských centier strojnásobil.

Hoci s pokrytím službami najmä v niektorých regiónoch sa nemožno uspokojiť, dosiahol sa výrazný krok k zabezpečeniu lepšej pomoci a ochrany obetí domáceho násilia. Zlepšuje sa prístup polície a orgánov činných v trestnom konaní k ženám. Výsledok opatrení dokladuje aj **zníženie počtu vražd žien motivovaných osobnými vzťahmi**, ktorý klesol z 15 v roku 2010 na 6 v roku 2015.

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb je evidovaných 41 zariadení núdzového bývania, s celkovou kapacitou 623 miest, z toho:

Banskobystrický samosprávny kraj – 8 zariadení s celkovou kapacitou 99 miest
(5 neverejní poskytovatelia a 3 verejní poskytovatelia)

Trnavský samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 125 miest
(4 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

Košický samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 154 miest
(5 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

Trenčiansky samosprávny kraj – 4 zariadenia s celkovou kapacitou 72 miest
(2 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Prešovský samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 91 miest
(3 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Bratislavský samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 59 miest
(3 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Nitriansky samosprávny kraj – 2 zariadenia s celkovou kapacitou 23 miest
(1 neverejný poskytovateľ a 1 verejný poskytovateľ)

Celkový počet subjektov s platnou akreditáciou na odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo je 73, pričom v roku 2016 bola udelená akreditácia na uvedenú odbornú činnosť 7 subjektom. Špecializované sociálne poradenstvo ako odborná činnosť je aj súčasťou mnohých sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

(BSK) BSK v roku 2016 poskytol finančný príspevok v celkovej výške 91 991,80 Eur na prevádzku 2 zariadení núdzového bývania (bezpečných ženských domov pre ženy a ich deti, na ktorých je páchané násilie), ktoré prevádzkujú občianske združenie DOMOV - DÚHA (kapacita 16 miest) a občianske združenie Brána do života (kapacita 24 miest). BSK aj v roku 2016 realizoval **Sociálny program Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie**, do ktorého sa v roku 2016 zapojilo občianske združenie DOMOV – DÚHA a nezisková organizácia Linka detskej istoty. V rámci sociálneho programu bol každému z týchto subjektov v roku 2016 poskytnutý finančný príspevok vo výške 11 620 Eur.

(BBSK) BBSK financuje 7 zariadení núdzového bývania (4 ZnB, ktorých zriaďovateľom je n. o., 1 ZnB, ktorého zriaďovateľom je BBSK a 1 ZnB, ktorých zriaďovateľom je obec). BBSK financuje 4 krízové strediská (1 KS, ktorého zriaďovateľom je BBSK a 3 KS ako akreditované subjekty). BBSK financuje 3 resocializačné strediská a 3 subjekty SPODaK mimo zariadení ako akreditované subjekty

(KSK) V roku 2016 financoval v rámci kraja 4 zariadenia núdzového bývania a 4 špecializované poradne pomáhajúce obetiam domáceho násillia. V zariadeniach núdzového bývania financoval KSK 61 miest s poskytnutím finančného príspevku vo výške 104 951,22 Eur. Pomoc obetiam domáceho násillia poskytovali v roku 2016 v rámci kraja aj 4 špecializované poradne – Fenestra o.z. Košice, OZ Pomoc v rodine Michalovce, Kotva, n.o. Trebišov, OZ Hana Spišská Nová Ves s počtom 9 špecializovaných poradcov. V roku 2016 bolo financovanie špecializovaného sociálneho poradenstva pre túto cieľovú skupinu zabezpečené z projektu **„Zlepšenie kvality pre ženy zažívajúce rodovo podmienené násillie v partnerských vzťahoch v KSK“**.

(NSK) V NSK sú dva subjekty pomáhajúce obetiam domáceho násillia. Krízové stredisko

Nitrianske hrnčiarovce poskytlo pomoc 11 deťom, krízové stredisko Dolné Štitáre 34 deťom a 16 ženám. V krízovom stredisku „SOS“ Hurbanovo bola poskytnutá pomoc spolu 48 deťom a v zariadení núdzového bývania 4-om ženám. Bezpečný ženský dom poskytol pomoc 33 deťom a 23 ženám.

(PSK) V rámci zvýšenia dostupnosti sociálnych služieb pre obeť domáceho násillia poskytuje Občianske združenie My Mamy ako občianske združenie na území celého Prešovského kraja špecializované poradenstvo a krízové ubytovanie ženám zažívajúcim násillie v partnerských vzťahoch a ich deťom v celkovej kapacite 35 miest. Od septembra 2015 bola spustená prevádzka Bezpečného ženského domu. V súčasnosti prebieha **projekt za podpory nórskeho finančného mechanizmu „Slovensko bez násillia páchaného na ženách“**, ktorého je občianske združenie hlavným manažérom a koordinátorom. V rámci poskytovania špecializovaného sociálneho poradenstva občianske združenie v roku 2016 spolupracovalo spolu s 235 klientkami. Ubytovanie v Zariadení núdzového bývania s utajenou adresou bolo roku 2016 poskytnuté 26 klientkam a 36 deťom. Mesto Prešov vykonalo všetky administratívne úkony vrátane prípravy VZN na zaregistrovanie sociálnej služby krízovej intervencie na pobytové zariadenie – **Útulok pre matky s deťmi**. V roku 2017 sa v príprave registrácie pokračuje, taktiež sa pokračuje v prípravách a rekonštrukcii zariadenia, **s cieľom spustenia prevádzky v januári 2018**.

(TSK) Piaty poskytovatelia nachádzajúci sa v Trenčianskom kraji zabezpečovali v roku 2016 pomoc obetiam domáceho násillia. V zariadení sociálnych služieb Orchidea, n. o. – časť krízové stredisko bola poskytnutá pomoc 19 obetiam domáceho násillia (matky a ich maloleté deti). Všetkým bola poskytnutá poradenská pomoc a aj núdzové ubytovanie. Zároveň bola ďalším 31 občanom poskytnutá poradenská pomoc. ČAKANKA - Krízové centrum ochrany a podpory obetí násillia v rodinách v meste Považská Bystrica poskytlo v roku 2016 poradenskú pomoc a aj núdzové bývanie 62 občanom (z toho 25 matkám a 37 deťom). **Poradenstvo prostredníctvom telefonickej linky pomoci** sa poskytlo v 30 prípadoch a ďalším 4 klientom sa poskytlo ambulantné poradenstvo. Slovenské krízové centrum DOTYK v Beckove poskytlo v roku 2016 sociálne poradenstvo 43 obetiam domáceho násillia. **V marci 2016 vzniklo nové poradenské centrum v Trenčíne**, ktoré patrí pod celoslovenskú organizáciu Aliancia žien. Minulý rok poskytlo sociálne, psychologické, ekonomické a právne poradenstvo 67 klientkam.

(ŽSK) V zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin, ako aj v zriaďovateľskej pôsobnosti neverejných poskytovateľov sa v roku 2016 poskytovala sociálna služba matkám s deťmi v 6 zariadeniach núdzového bývania s celkovou kapacitou 71 miest. ŽSK má k 31. decembru 2016 vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 3 zariadenia núdzového bývania a 2 krízové strediská. Bezplatné sociálne poradenstvo bolo na území ŽSK, tak ako po minulé roky, aj v roku 2016, poskytované podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (základné soc. poradenstvo, špecializované soc. poradenstvo) a podľa zákona č. 305/2005 Z. Z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Priamo na Úrade ŽSK bolo pre občanov Žilinského kraja poskytované každý pracovný deň od 8:00 do 15:00 hod. Na Úrade ŽSK sa takisto v roku 2016 pokračovalo v poskytovaní bezplatného právneho poradenstva, a to dvakrát do mesiaca každý druhý štvrtok.

4.12. Zvyšovať odbornú úroveň a inovatívne postupy poskytovania psychologickkej pomoci dieťaťu a jeho rodičom, v záujme predchádzania rozpadu rodiny, odlúčenia dieťaťa od rodičov a v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu najmä na dieťa, podporovať pracovné a personálne podmienky poskytovania poradensko-psychologickej pomoci rodine v rámci štátnej inštitúcie - úradu PSVR (v súlade s rodinnou politikou štátu.

Spôsob plnenia: Poskytovanie efektívnej a špecializovanej poradensko-psychologickej pomoci prostredníctvom RPPS rodičom a dieťaťu vrátane preventívneho programu odbornej pomoci rodine v rozvode (podľa vybraných štatistických ukazovateľov) so zameraním na prácu osobitne s deťmi a s dospelými.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne¹²

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: Úrady PSVR

Indikátor: kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie činnosti RPPS; dodržiavanie internej normy Ústredia PSVR č. 062/2012 – Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, metodických odporúčaní odboru PPS v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti a i.; pripravený a realizovaný program odbornej pomoci rodine v rozvode

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V priebehu roka 2016 boli v rámci implementácie Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti na úradoch PSVaR vytvárané podmienky pre vznik a prácu 79 odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a úloh s nimi spojených v pôsobnosti úradov PSVaR a 46 odborných tímov na realizáciu podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť - oba odborné tímy v zložení 1 psychológ a 1 sociálny pracovník. K 31. decembru 2016 bol stav 73 psychológov na VO a 42 psychológov na NRS. K prebiehajúcejmu projektu sa realizuje vzdelávanie a metodické konzultácie. Členovia odborných tímov dostávajú metodickú podporu aj zo strany 18 mentorov.

Požiadavky na spoluprácu psychológov RPPS zo strany kolíznych opatrovníkov, ale aj okresných súdov vo veci porozvodovej starostlivosti rodičov o deti, **majú stále rastúcu tendenciu.** V roku 2016 evidujeme 1139 prípadov v ktorých klienti navštívili RPPS na základe odporúčania alebo rozhodnutia súdu a 3827 prípadov na odporúčanie oddelení SPODaSK. Metodici OPPS vykonali v roku 2016 spolu 52 metodických návštev na RPPS na úradoch PSVaR, pričom témami metodických návštev bola kvalitatívna analýza dodržiavania interných noriem, metodických usmernení a zákona č. 199/1994 Z. z. o psychologickkej činnosti a slovenskej komore psychológov a príslušných ustanovení týkajúcich sa psychologickkej činnosti na UPSVR - RPPS podľa zákona č. 305/2005 Z.z. Pozornosť je venovaná posúdeniu úrovne organizačného riadenia a zabezpečovania podmienok pre psychológov RPPS pre riadne vykonávanie odborných činností. Tieto aktivity nadriadených zamestnancov majú na niektorých úradoch podobu priameho ovplyvňovania a zasahovania do výkonu odborných činností psychológov.

¹² štatistické údaje sú dostupné až v období po 30. januári každoročne

Pri metodických návštevách metodici overovali, či a v akých intervenciách je program Rodičia a rozvod využívaný v poradensko-psychologickej praxi. Prax je individuálna podľa indikácie klientov a aj najmä podľa materiálno technických možností pracovísk RPPS

Celkovo psychológovia RPPS poskytli v roku 2016 celkovo 42 460 poradenských konzultácií pre 16 472 klientov (7883 prípadov). Z pohľadu riešenej problematiky: partnerská, manželská problematika: 1392 klientov, rodinná problematika: 5426 klientov, rozvodová problematika: 6082 klientov, náhradná rodinná starostlivosť vrátane realizovaných príprav: 1758 klientov, problematika profesionálnych rodín vrátane príprav: 186 klientov, problematika drogových a iných závislostí: 234 klientov, krízová intervencia: 58 klientov.

(BSK) Aj v roku 2016 BSK realizoval Sociálny program na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, do ktorého boli zapojené nasledovné neštátne subjekty: občianske združenie Detský fond Slovenskej republiky, občianske združenie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov a občianske združenie Poradenské Centrum Nádej (pred zmenou názvu Pomoc ohrozeným deťom). Finančný príspevok v roku 2016 bol každému subjektu zaradenému do Sociálneho programu na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, z rozpočtu BSK poskytnutý vo výške 14 940 Eur na rok pre každý subjekt osobitne.

4.13. Zmierniť dôsledky nepriaznivého často až patologického vplyvu na psycho-sociálny vývin detí v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách realizovaním preventívno-výchovných aktivít psychológmi RPPS ÚPSVaR pre deti a mládež zameraných na témy - zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu detí pred rôznymi formami násilia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania

Spôsob plnenia: Vytvorenie podmienok (priestorových, časových, materiálnych a personálnych) pre realizáciu preventívno-výchovných aktivít zameraných na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne¹³

Zodpovedný gestor: MPSVR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: podľa personálnych možností jednotlivých RPPS a po dohode so zástupcami cieľových skupín PVA (ZŠ, SŠ a pod)

Indikátor: Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vo vyhodnotení činnosti RPPS - PVA

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Pracovné podmienky pre vykonávanie poradensko-psychologických služieb na jednotlivých úradoch sa vyhodnocujú individuálne a ich hodnotenie bude súčasťou hodnotiaceho komentára k štatistickému výkazu o činnosti RPPS. Podľa doteraz známych informácií **pracovné podmienky ostali nezmenené.**

¹³ štatistické údaje sú dostupné až po 28. februári

Aj v roku 2016 boli na úradoch PSVaR odbornými pracovníkmi RPPS vykonávané preventívno-výchovné aktivity, spravidla boli zamerané na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí, cieľovou skupinou sú ako manželské páry, tak aj partneri, ktorí spolu vychovávajú deti; biologickí rodičia, aj rodičia v rôznych formách náhradnej rodinnej starostlivosti.

Na vybraných pracoviskách RPPS na úradoch PSVaR naďalej pôsobia odborní pracovníci – preventisti, ktorí sa venujú **primárnej prevencii**, pričom témy sú zamerané na potreby daného kraja, v ktorom pôsobia.

V rámci zvyšovania odbornej spôsobilosti psychológov a odborných poradcov RPPS **v roku 2016 prešli všetci pracovníci RPPS prieskumom** o odbornej spôsobilosti na poskytovanie poradenstva pri podozrení na rodovo podmienené násilie alebo zneužívanie v rodinách (vrátane detí). Na základe identifikovania vzdelávacích potrieb v tejto téme v spolupráci s Odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR, pripravilo metodické oddelenie plán odborného vzdelávania na rok 2017 v téme rodovo podmienené násilie a **základný „zcitlivovací“ tréning pre psychológov a odborných poradcov**, ktorý na úradoch práce vykonávajú poradensko-psychologické služby.

*4.14. Zvyšovať odbornú úroveň poskytovaných psychologicko-poradenských služieb rodinám pred, počas a po rozvoде, rozchode partnerov.

Spôsob plnenia: Špecializované vzdelávanie psychológov a odborných poradcov RPPS a efektívne uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a odborných zručností v rámci psychologickej pomoci a poradenstva rodine – manželom, rodičom detí a taktiež samotným deťom

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: *minimálne dve vzdelávacie aktivity*

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: Podľa jednotlivých vzdelávacích aktivít štátne a neštátne subjekty.

Indikátor: Hodnotenie vzdelávacích podujatí psychológmi RPPS a získaných zručností v práci s rodinou.

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 v rámci metodického vedenia a vzdelávacích aktivít pre RPPS úradov PSVR realizoval OPPS Ústredia PSVR odborné semináre na témy *Etika v práci psychológa RPPS, Využitie kresby v psychologickom poradenstve, Rodinná konštelácia ako nástroj diagnostiky rodinného systému, Psychodiagnostika dospelých-séria 9-tich výukových a tréningových stretnutí pre psychológov RPPS, Poradenská propedeutika III, IV - pokračovanie vzdelávania pre novoprijatých zamestnancov, Diagnostika motivácie a motivačné rozhovory*. Cieľom odborných seminárov bolo prehĺbenia odborných poznatkov a postupov pri práci s rodinami. Všetky odborné semináre a podujatia boli účastníkmi hodnotené ako efektívne a prehľbujúce odborné znalosti a zručnosti psychológov a odborných poradcov pri práci s klientmi.

4.15. Príprava návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností (tzv. podpora pozitívneho rodičovstva) v rámci preventívnych programov s následným prehodením zapracovania výsledných odporúčaní v rámci medziročných aktualizácii Národného akčného plánu pre deti

Spôsob plnenia: Vytvorenie skupiny odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, organizovanie okrúhlych stolov a užších stretnutí odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, vypracovanie odporúčaní pre prax

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie PSVR, Koalícia pre deti, Liga ochrany detí

Indikátor: počet odborných diskusií a podujatí s reálnymi výsledkami odporúčacieho charakteru

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Dňa 8. septembra 2016 sa stretli v priestoroch SPDDD Úsmev ako dar v Bratislave, zástupcovia 13 organizácií spolu so zástupcami MPSVR SR, MŠVVŠ SR a kancelárie detskej komisárky, s cieľom naplnenia úlohy 4.15 Národného akčného plánu pre deti - **prípravy návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností**. V diskusii sa otvorilo mnoho tém, od potreby zmapovať jednotlivé programy, ktoré existujú v rámci SR ale aj vo svete až po podporu a vytvorenie servisných služieb pre rodiny na štátnej úrovni. Skupina si dala za cieľ **venovať sa systému vzdelávania a výchovy k rodičovstvu na školách**.

(KSK) Stredné školy v zriaď. pôsobnosti KSK vytvárajú podmienky pre **vzdelávanie a výchovu žiakov k manželstvu a rodičovstvu** v súlade s určenými osnovami výchovy k manželstvu a rodičovstvu MŠVVŠ SR pre nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED 2 pre ročníky prvé až štvrté v osemročných gymnáziách a vyššie sekundárne vzdelávanie ISCED 3 pre ostatné ročníky. Je tvorené celkami: manželstvo a rodina, rodičovstvo a intímne vzťahy muža a ženy. Vyučuje sa v rámci povinných voliteľných predmetov etická výchova a náboženská výchova v 1. a 2. ročníku (oblasť Človek a hodnoty), ďalej v predmetoch občianska náuka, biológia, ktoré je doplnené o organizovanie **besied a diskusií so sexuológom, lekármi a psychológmi**. Na stredných školách bol prijatím školského psychológa na strednú školu zavedený systém riešenia výchovného poradenstva. Prostredníctvom práce školských psychológov (školskí psychológovia pôsobia na 53 SŠ) sa v druhom polroku 2016 realizovalo poradenstvo v oblasti komplexnej starostlivosti - v poskytovaní poradenstva v osobnostnom, sociálnom, vzdelávacom, kariérovom vývine, ako aj v oblasti prevencie závislostí a negatívnych prejavov správania.

(NSK) Stredné školy v zriaďovacej pôsobnosti NSK v správach o výchovno-vzdelávacej činnosti každoročne vyhodnocujú výchovu k manželstvu a rodičovstvu, ktorá sa realizuje v rámci vyučovania vo viacerých predmetoch ako napr. náboženská a etická výchova, náuka o spoločnosti, biológia a i. Školy organizujú rôzne aktivity - besedy, realizovanie rôznych projektov, formou krúžkovej činnosti.

(TSK) Školy v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK naďalej realizujú výchovu žiakov k manželstvu a rodičovstvu. V školskom roku 2015/2016 sa aktívne zapojili do preventívno-výchovných aktivít. Využívali najmä projekty, besedy, prednášky, rozhovory, diskusie, motivačné,

preventívne programy, výchovné koncerty, krúžky. Aktivity realizovali školy predovšetkým na triednických hodinách, vo výchovno-všeobecných predmetoch. Školy zapracovali témy do školských vzdelávacích programov - učebných osnov. Spolupracovali hlavne s pedagogicko-psychologickými centrami, policajnými zborními.

*4.16. Vyhodnotiť vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Spôsob plnenia: Výskumná úloha : Vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: IVPR

Indikátor: zrealizovaná výskumná úloha

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Výskumná úloha nazvaná „Vyhodnotenie vývoja v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti“, ktorú realizuje Inštitút pre výskum práce a rodiny, bola zaradená medzi kontrahované úlohy IVPR pre rok 2016. Zadaným cieľom úlohy bolo **zhodnotenie fungovania** striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku a **formulácia odporúčaní** pre jeho prípadné modifikácie. Správa prezentuje a analyzuje dostupné štatistiky o počte prípadov striedavej osobnej starostlivosti, ako aj o vývoji počtu detí, ktorých sa dotýka – v komparácii s inými rozhodnutiami o zverení dieťaťa do starostlivosti. Zhŕňa skúsenosti zainteresovaných aktérov participujúcich na rozhodovaní o tomto inštitúte v konkrétnych empirických prípadoch. Upozorňuje na možné riziká vo vzťahu k princípu „najlepšieho záujmu dieťaťa“ a konfrontuje naše legislatívne nastavenie tohto inštitútu so zahraničnými skúsenosťami. V závere navrhuje niekoľko odporúčaní, ktoré by mohli predchádzať situáciám, aby sa inštitút striedavej osobnej starostlivosti nedostával v praxi do polohy ohrozovateľa ľudských práv jednotlivých členov rodiny, predovšetkým žien a detí. Odporúča predovšetkým pozorné preskúmanie ohrozenia násilím medzi členmi rodiny pred samotným rozhodovaním o striedavej osobnej starostlivosti. Výskumná správa bude sfinalizovaná koncom februára 2017.

4.17. Zlepšovať aplikačnú prax v oblasti ochrany práv detí v súdnych konaniach

Spôsob plnenia: Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany práv detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty, profesijné združenia a iné reprezentatívne združenia

Indikátor: počet stretnutí

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V máji sa v Inštitúte vzdelávania MS SR v Omšeni uskutočnilo pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P v kooperácii so Spoločnosťou priateľov detí a detských domov – Úsmev ako dar. Za zmienku k téme ochrany práv detí stojí i **pilotné podujatie „Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia“** pre sudcov a vyšších súdnych úradníkov agendy P a zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“, ktoré sa realizovalo v Inštitúte vzdelávania MS SR v Omšeni na prelome novembra a decembra 2016. A rovnako tak treba spomenúť i **„Seminár k zvyšovaniu odborných a osobnostných zručností právnych profesií pri ochrane detí“** pod záštitou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, ktorý sa konal v decembri 2016 v Inštitúte vzdelávania MS SR v Omšeni.

4.18. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, sudcovia venujúci sa agende PaNc

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená

*4.19. Zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: predloženie návrhu Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie návrhu nového Občianskeho zákonníka

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Dňom 1. mája 2016 nadobudol účinnosť Organizačný poriadok 12/2016 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 28. apríla 2016 č. 41557/2016/100, ktorým sa o. i. zrušila Sekcia civilného práva a **zriadil sa samostatný Odbor rekodifikácie občianskeho práva**, organizačne začlenený priamo pod ministerku spravodlivosti Slovenskej republiky. Odbor rekodifikácie občianskeho práva o. i. zabezpečuje administratívny a technický servis a prípravu stretnutí Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva, vypracováva podklady pre plnenie úloh Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva a organizačne a administratívne

zabezpečuje činnosť Komisie pre rekonštrukciu súkromného práva. V rovine legislatívnych úloh Komisia pre rekonštrukciu súkromného práva **naďalej pracuje na príprave návrhu nového Občianskeho zákonníka**, ktorého súčasťou by malo byť i rodinné právo.

*4.20. Spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť prietahy vrátane vecí starostlivosti súdu o maloletých. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi.

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekonštrukcie Občianskeho súdneho poriadku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia:

predloženie do legislatívneho procesu návrhu Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku do konca roka 2013; predloženie návrhu paragrafového znenia návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku do legislatívneho procesu v priebehu roka 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekonštrukciu Občianskeho súdneho poriadku zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku, vypracovanie návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

4.21. Zhromaždiť poznatky o problémoch súdnej praxe vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a následne riešiť v kontexte pripravovanej novelizácie zákona č. 36/2005 Z. z o rodine

Spôsob plnenia: Pracovné stretnutie sudcov v Inštitúte vzdelávania v Omšeni s cieľom diskutovať o podnetoch k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Inštitút vzdelávania v Omšeni, sudcovia venujúci sa agende PaNC

Indikátor: zorganizovanie pracovného stretnutia so sudcami v Inštitúte vzdelávania v Omšeni –zhromaždenie a zapracovanie podnetov k návrhu novely zákona o rodine

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*4.22. Podpora rozvoja vybraných opatrení SPODaSK s cieľom predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny a s cieľom sanácie rodiny

Spôsob plnenia: Rozšírenie implementácie Inovatívneho modelu sanácie rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: počet rodinných asistentov pôsobiacich na úradoch PSVR (cieľový stav: 125 osôb); počet odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a úloh s nimi spojených v pôsobnosti úradov PSVR (cieľový stav: 79, t.j. 158 osôb); počet vytvorených programov výchovných opatrení (výchovný program, sociálny program, program sociálneho poradenstva a psychologického poradenstva)

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti bol v roku 2016 na úradoch PSVaR **navýšený počet rodinných asistentov o 33** nových zamestnancov. K 31. decembru 2016 pôsobilo na úradoch PSVaR **celkovo 112 rodinných asistentov**. V priebehu roka 2016 boli postupne na úradoch PSVaR vytvárané podmienky na vznik 79 odborných tímov (v zložení 1 sociálny pracovník a 1 psychológ) na realizáciu výchovných opatrení a úloh s nimi spojených v pôsobnosti úradov PSVaR. K 31. decembru 2016 na úradoch PSVaR pôsobilo 65 plne obsadených odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení.

V roku 2016 bol vytvorený **Súbor programov výchovných opatrení** (výchovný program, sociálny program, program sociálneho poradenstva a program iného odborného poradenstva). Súbor programov výchovných opatrení bol následne odprezentovaný vedúcim zamestnancom oddelení SPODaSK, zástupcom kmeňových zamestnancov oddelení SPODaSK a členom odborných tímov, ktorí absolvovali 5-dňové vzdelávanie.

**4.23. Podpora práce s rodinou*

Spôsob plnenia: Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program odbornej podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť, súčasťou ktorého bude aj inovovaný a aktualizovaný program prípravy pre náhradnú rodinnú starostlivosť; počet odborných tímov pre náhradnú rodinnú starostlivosť (cieľový stav: 46 odborných tímov, t.j. 92 zamestnancov)

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 bol **aktualizovaný program prípravy na náhradnú rodinnú starostlivosť II**. Zároveň **bol vytvorený program odbornej podpory náhradnej rodinnej starostlivosti**, ktorý bol odprezentovaný a je pripravené verejné obstarávanie, ktoré zahŕňa aj vzdelávanie na zabezpečenie vzdelávania pre členov odborných tímov pre náhradnú rodinnú starostlivosť

Na úradoch PSVaR boli v priebehu roka 2016 postupne vytvárané podmienky na vytvorenie odborných tímov na realizáciu podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť v zložení 1

psychológ a sociálny pracovník, príp. iný odborný zamestnanec. Na úradoch PSVaR k 31. decembru 2016 pôsobilo 43 plne obsadených odborných tímov na realizáciu podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť.

**4.24. Podpora pestúnskej starostlivosti*

Spôsob plnenia: Vytvorenie a pilotné overenie programu podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl.

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Uvedená úloha sa plní v rámci Národného projektu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti. Vzhľadom na plán aktivít a finančný objem aktivity, odbor SPODaSK pripravuje a špecifikuje podklady pre verejné obstarávanie. Dodávateľ v rámci aktivity **vytvorí a pilotne overí postup odbornej podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti** v dvoch krajoch SR po dobu 1 roka. Na pilotné overenie odbornej podpory boli vybrané kraje na základe kritéria priemernej početnosti detí v pestúnskej starostlivosti a žiadateľov o NRS (vychádzajúc z ročných štatistík). Samotná realizácia bude prebiehať na úradoch PSVR prostredníctvom zamestnancov oddelení SPODaSK. Vytvorený postup bude zameraný na **vytvorenie špecifických modulov** ako nadstavba k existujúcej príprave na NRS zamerané na ťažko umiestniteľné deti, podporu pestúnskej starostlivosti so zameraním na zvýšenie záujmu o pestúnsku starostlivosť a odbornú podporu náhradnej rodinnej starostlivosti.

**4.25. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach*

Spôsob plnenia:

- 1. Implementácia a inovácia programov a aktivít zameraných na prácu s dieťaťom a jeho rodinou.***
- 2. Zvyšovanie kompetencií a zručností, kvalitatívne posilnenie kapacít v zariadeniach SPODaSK.***
- 3. Tvorba a implementácia programov pre prácu s deťmi umiestnenými v zariadeniach SPODaSK na základe výchovného opatrenia.***
- 4. Aktualizácia a implementácia transformačných plánov zariadení SPODaSK.***
- 5. Podpora osvedy, informačných kampaní a výmeny skúseností s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o transformácii a deinštitucionalizácii.***

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2016 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: 66 štátnych detských domovov, 23 neštátnych detských domovov, 18 krízových stredísk (u niektorých KS je zriaďovateľom samosprávny kraj)

Indikátor:

1. Počet novovytvorených pracovných miest v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Príručky o transkultúrnom prístupe do všetkých zariadení SPODaSK;
2. Počet vzdelávacích aktivít pre zamestnancov zariadení SPODaSK zameraných na prácu s dieťaťom a s jeho rodinou;
3. Vytvorenie a inovácia programov výchovných opatrení, ktoré budú realizované v zariadeniach SPODaSK v závislosti od potrieb dieťaťa a jeho rodiny; Vytvorenie a inovácia programu podpory a rozvoja rodičovských zručností v podmienkach zariadení SPODaSK;
4. Aktualizácia a implementácia transformačných (DEI) plánov zariadení SPODaSK;
5. Propagácia procesu transformácie a DEI, príklady dobrej praxe, propagácia profesionálneho rodičovstva; Výmena skúseností v oblasti DEI náhradnej starostlivosti so zahraničnými partnermi v rámci EÚ.

Odpoveď plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 **bola ukončená príprava aktivít Národného projektu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach**. Spustenie aktivít tohto NP je podmienené znením ustanovenia Stratégie financovania EŠIF, podľa ktorého by sa partneri projektu (neštátne DeD a KS) museli na výdavkoch projektu, ktoré sú na nich naviazané, podieľať 5% spolufinancovaním. Keďže partneri vstupovali do prípravy projektu za iných podmienok, pri nulovom spolufinancovaní, Združenie zástupcov neštátnych DeD a Asociácia KS požiadali ministra MPSVR SR o rokovanie s MF SR, s cieľom udelenia výnimky z účasti na NP vlastnými zdrojmi. Je predpoklad, že dôjde k posunu realizácie NP a skráteniu doby realizácie aktivít NP.

5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť

Strategický cieľ: Prijatá a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa zdravia a zdravého vývoja

Čiastkové ciele:

5.1. Integrovať deti so zdravotným postihnutím do života spoločnosti

Spôsob plnenia: Rozvoj všetkých podporných nástrojov s cieľom integrácie detí so zdravotným postihnutím do spoločnosti, s cieľom zabezpečiť prístup k všetkým druhom služieb a bezbariérovej prepravy do inštitúcií, najmä vzdelávacích a kultúrnych

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovanej prepravnej služby; počet detí, ktorým bol poskytnutý iný podporný nástroj

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 bola prijatá **novela zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2017. **Zvýšila sa výška peňažného príspevku na opatrovanie**, v závislosti od počtu opatrovaných osôb a rozsahu opatrovania, a to pre poberateľov v produktívnom veku. Tzv. základná výška príspevku sa zvýšila z pôvodných 220,52 Eur na 247,62 Eur. Súčasne sa zmenil aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, v ktorom sa odstránila limitujúca hranica 12 rokov na účely platenia poistného štátom na dôchodkové poistenie pre fyzické osoby, ktorým sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie alebo ktoré na základe zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávajú osobnú asistenciu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v rozsahu najmenej 140 hodín mesačne. Boli prijaté čiastkové zmeny v posudzovaní príjmu a majetku na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu, ktoré sú pozitívne pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, t. j. aj deti. **Ďalej bol zmenený a doplnený zoznam pomôcok**, na kúpu ktorých je možné poskytnúť peňažný príspevok. Boli zmenené aj právne predpisy upravujúce niektoré podmienky držania psov s cieľom zabezpečiť neobmedzený vstup fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím v sprievode psa so špeciálnym výcvikom na verejné priestranstvá a do priestorov zariadenia spoločného stravovania.

Pomoc vo forme **peňažných príspevkov na kompenzáciu** bola poskytnutá 11 648 deťom s ťažkým zdravotným postihnutím v roku 2016. **Peňažný príspevok na opatrovanie** bol poskytovaný priemerne 5 265 poberateľom mesačne, ktorí opatrovali priemerne mesačne 5 374 detí. **Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla** bol poskytnutý 574 deťom a **peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla** 24 deťom. **Peňažný príspevok na prepravu** bol poskytovaný mesačne priemerne 22 deťom a **peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla** priemerne 4 529 deťom mesačne.

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2016 **novo registrovaných 7 poskytovateľov prepravnej služby**, z toho:

- 3 neverejní poskytovatelia,
- 4 verejní poskytovatelia, z toho:
 - 2 poskytovatelia, právnická osoba zriadená alebo založená obcou/mestom.
 - 1 poskytovateľ - právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom
 - 1 poskytovateľ – obec/mesto

Z pohľadu samosprávnych krajov bola v roku 2016 novo registrovaná prepravná služba:

- 2 poskytovatelia v Banskobystrickom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Prešovskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Žilinskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Nitrianskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Bratislavskom samosprávnom kraji
- 1 poskytovateľ v Trenčianskom samosprávnom kraji

MPSVR SR poskytlo v roku 2016 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov 7 zariadeniam v celkovej výške 152 000 Eur.

Optimálny vývoj dieťaťa so zdravotným postihnutím sa zabezpečuje prostredníctvom poskytovania sociálnej služby včasnej intervencie ustanovenej v §33 zákona č. 448/2008 Z. z. Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb **je celkovo 37 poskytovateľov sociálnej služby včasnej intervencie**, pričom v roku 2016 bolo registrovaných 15 poskytovateľov, z toho 13 poskytovateľov s terénnou formou poskytovania sociálnej služby (12 v BBSK a 1 v PSK) a 2 poskytovatelia s ambulantnou formou poskytovania sociálnej služby (1 v BBSK a 1 v PSK).

(BSK) V registri poskytovateľov sociálnych služieb vedenom BSK boli k 31. decembru 2016 zapísaní dvaja neverejní poskytovatelia služby včasnej intervencie. BSK v roku 2016 poskytol týmto subjektom na poskytovanie služby včasnej intervencie finančné príspevky v celkovej výške 44 476,14 Eur.

V školskom roku 2015/16 bolo v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK celkom 18 151 žiakov, z toho 759 integrovaných žiakov, čo predstavuje 4,18 %. V školskom roku 2016/17 je z celkového počtu 17.776 žiakov individuálne integrovaných 812 žiakov, teda 4,56 %.

(NSK) Na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je evidovaných 37 žiakov s telesným postihnutím, 606 žiakov s poruchami učenia a správania a 3 žiaci s autizmom. Integrácia zdravotne znevýhodnených žiakov je na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečená komplexným súborom nástrojov - vypracovaním individuálnych výchovno-vzdelávacích plánov; zabezpečením a prácou s kompenzačnými pomôckami; zakúpením špeciálnych lavíc, nábytku a špeciálnych pomôcok; niektoré školy majú vypracovaný „Vnútorný predpis pre školskú integráciu žiakov“; spoluprácou a akceptovaním usmernení pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie /Centra špeciálno-pedagogického poradenstva; vypracovaním plánu rediagnostických vyšetrení pre žiakov; zriadením funkcie koordinátora pre integráciu na niektorých školách; zabezpečením pedagogických asistentov; zabezpečením školského psychológa; individuálnym prístupom pedagógov; vytvorením vhodných podmienok pre zdravotne znevýhodnených žiakov; úplný bezbariérový prístup je možný na 15 stredných školách, v rámci ktorého majú 3 školy výťah; vytvorením vhodných podmienok v rámci prijímacieho konania a ukončovania štúdia; prihlíadaním pri hodnotení k povahe postihnutia alebo znevýhodnenia; citlivým a taktným prístupom zo strany všetkých pedagogických pracovníkov školy; predĺžením času potrebného na prípravu odpovedí (písomnej, ústnej); poskytnutím študijných materiálov v elektronickej podobe.

(TSK) Oproti roku 2015 nenastala žiadna zmena v integrovaní detí so zdravotným postihnutím do života v rámci zariadení sociálnych služieb. V roku 2016 začali 2 zariadenia sociálnych služieb poskytovať prepravnú službu – 1 verejný a 1 neverejný poskytovateľ sociálnej služby. V školskom roku 2015/2016 z 864 integrovaných žiakov študujúcich na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK bolo najviac žiakov 771 (89,24 %) s vývinovou poruchou učenia a s poruchou aktivity a pozornosti, 82 žiakov (9,49 %) s telesným postihnutím, so sluchovým postihnutím a so zrakovým postihnutím a 11 žiakov (1,27 %) s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia.

(TTSK) V roku 2016 bol v rámci projektu v DSS Okoč pre potreby zariadenia podporovaného bývania zakúpený rodinný dom v Okoči pre 6 prijímateľov, bola vykonaná rozsiahla údržba v dennom centre: výmena dverí a okien, nivelácia a výmena podláh, maľovanie vnútorných stien, úprava terénu vo dvore – kladenie zámkovej dlažby, príprava k bezbariérovému vstupu do budovy. V DSS Jahodná pokračoval proces postupného odstraňovania bariér, predovšetkým technických a priestorových – bezbariérové vstupy do budov, odstraňovanie prahov, inštalovanie schodolezov, rekonštrukcia kúpeľní a sociálnych zariadení. V rámci integrácie detí s mentálnym a iným postihnutím do života spoločnosti sú deti a mládež zapojené do rôznych projektov.

5.2. Podporiť prevenciu vrodeného zdravotného postihnutia u detí

Spôsob plnenia: Včasnou diagnostikou odchýlok psychomotorického vývinu detí umožniť efektívne vyrovnávanie nerovností v zdraví, v učení a v správaní v dospelosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 *a nasl.*

Zodpovedný gestor: MZ SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: DFNSP Bratislava, VÚDPaP

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V štvrtom kvartáli roku 2016 bol finalizovaný Projekt Skrining psychomotorického vývinu pre 11. preventívnu prehliadku (S-PMV11), v rámci ktorého skupina špecialistov odborne schválila skriningový nástroj včasnej identifikácie oneskoreného alebo rizikového vývinu dieťaťa. Podklady pre využitie v praxi sa pripravujú.

*5.3. Udržať vysokú úroveň zaočkovanosti detskej populácie

Spôsob plnenia: Prevencia prenosných ochorení imunizáciou detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 *a priebežne*

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast

Indikátor: Štatistické údaje Národného centra zdravotníckych informácií

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V rámci administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť detí kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v SR obdobne ako v predchádzajúcich rokoch. **Celoslovenské výsledky zaočkovanosti** k 31. augustu 2016 v rámci pravidelného povinného očkovania detí **prekročili hranicu 95 % s výnimkou základného očkovania proti MMR - ročník narodenia 2014**, kde celoslovenská zaočkovanosť dosiahla 94,5 %. Celoslovenská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 94,5 % až 97,7 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím **zaočkovanosť pri niektorých druhoch pravidelného povinného očkovania klesla, pri iných stúpila**. Pokles úrovne zaočkovanosti je najmä dôsledkom narastajúceho počtu rodičov odmietajúcich povinné očkovanie detí. Na úrovni krajov sa nižšia ako 95 % zaočkovanosť zistila v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2014 v štyroch krajoch (Bratislavský kraj – 92,9 %, Trenčiansky kraj – 92,1 %, Banskobystrický kraj – 94,2 %, Košický kraj – 94,6 %), v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2013 v troch krajoch (Bratislavský kraj – 92,8 %, Trenčiansky kraj – 93,6 %, Košický kraj – 94,8 %) a v rámci preočkovania proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne v ročníku narodenia 2009 v Bratislavskom kraji – 94,9 %. Krajská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 92,1 % (základné očkovanie proti MMR ročník 2014 v Trenčianskom kraji) až 98,8 % (preočkovanie proti DTaP-IPV v 13. roku života v Nitrianskom kraji a preočkovanie proti MMR v 11. roku života v Trnavskom kraji). Na úrovni okresov hranicu 95 % zaočkovanosti nedosiahlo 43 okresov: 16 okresov v rámci základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, 20 okresov v rámci očkovania proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam, 38 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2014), 31 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2013), 24 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2012), 9 okresov v rámci preočkovania proti MMR v 11. roku života (ročník narodenia 2004), 8 okresov v rámci preočkovania proti DI-TE-PER-POLIO v 6. roku života (ročník narodenia 2009), 5 okresov preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 13. roku života (ročníku narodenia 2002).

Na úrovni pediatrických obvodov hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo 294 obvodov (24,1 % z celkového počtu 1219 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Bratislavského kraja (44,1 %) a Trenčianskeho kraja (35,4 %).

Na prelome rokov 2016/2017 v rámci podpory zaočkovanosti v SR prechádza legislatívnym procesom **návrh odborného usmernenia MZ SR o očkovacích postupoch v inom ako určenom veku a určenom intervale v rámci pravidelného povinného očkovania osôb v SR**. Cieľom tohto odborného usmernenia je zjednotenie očkovacích postupov u osôb v inom ako určenom veku a určenom intervale v rámci pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike, ktoré sa vykonáva v súlade s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z..

5.4. Podporiť ochranu zdravia dieťaťa

Spôsob plnenia: Úpravy národnej legislatívy na ochranu detí v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti
Indikátor: Existencia nových alebo novelizovaných legislatívnych predpisov

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.5. Posilniť oblasť duševného zdravia adolescentov informovanosťou a odstraňovaním bariér vo vzťahu k žiakom s poruchami správania sa

Spôsob plnenia: Interaktívne stretnutia odborníkov a žiakov stredných škôl o duševných poruchách, o práci psychológov a psychiatrov, o včasnom rozpoznaní duševnej poruchy a poruchy správania, o tom ako sa lieči duševná porucha a porucha správania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestori: vybraní špecialisti v odbore psychológia a psychiatria

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie

Indikátor: Správa o plnení a dosiahnutých výsledkoch

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*5.6. Zlepšiť zdravotné uvedomenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl

Spôsob plnenia: Informačné a vzdelávacie kampane, prednášky, edukačné materiály a projekty na podporu zdravého životného štýlu orientované primárne do školského prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR (poskytnutie súhlasu s aktivitami), MDV SR, MVO

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V rámci plnenia uvedenej úlohy sa odbory podpory zdravia a výchovy k zdraviu regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR podieľali na realizácii **skupinových intervencií na školách**. Boli uskutočňované prednášky, besedy, panely a pod. Jednalo sa o edukačné aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu, podporu pohybových aktivít, zdravú výživu, podporu duševného zdravia, zvládanie stresu, prevenciu závislostí, zdravé sexuálne správanie a iné.

ÚVZ SR sa podieľal na realizácii **projektu EÚ „Schéma školského ovocia“**, garantovaného MPRV SR. Súčasťou projektu boli sprievodné preventívne aktivity realizované v školskom roku 2015/2016 pracovníkmi všetkých regionálnych úradov zdravotníctva v SR prostredníctvom edukácií zameraných na danú problematiku formou besied o správnej

výžive a stravovaní, diskusií s odborníkmi v oblasti výživy, taktiež využívaním edukačných a zdravotno-osvetových materiálov, exkurzií, odborných konzultácií, prezentácií a pod.. Edukačné aktivity boli realizované hlavne na lokálnych a regionálnych úrovniach. V roku 2016 **bolo realizované priebežné hodnotenie vplyvu programu „Školské ovocie“ na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia detí a rodičov**. Predbežné hodnotenie programu potvrdilo **pozitívny vplyv na podporu racionálnej výživy detí a preukázalo zvýšenú konzumáciu ovocia a zeleniny deťmi**. Úrad verejného zdravotníctva SR v rámci vyhodnotenia projektu poskytol odporúčania na podporu zásad zdravého správania sa detí a vyhodnotenie postúpil Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (gestorovi Programu v SR).

Ďalšie preventívne aktivity zamerané na podporu zdravia detí a mládeže prebiehali v rámci významných Dní vyhlásených na prevenciu ochorení a podporu zdravia. ÚVZ SR metodicky usmerňoval regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR, ktoré vykonávali sprievodné edukačné aktivity v rámci **„Svetového dňa diabetu“** u dospelaj populácie ako aj u žiakov stredných škôl a gymnázií. Cieľom edukačných aktivít bolo objasnenie vplyvu zdravého životného štýlu v rámci **prevencie ochorenia Diabetes mellitus 2. typu**.

MŠVVŠ SR v Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2016/2017 v časti **1.5.10. Zdravý životný štýl** uvádza odporúčania na realizáciu školských programov podpory zdravia, zdravého životného štýlu a výchovy k zdraviu¹⁴.

V rámci výzvy na podávanie žiadostí o financovanie **rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2016“** bolo MŠVVŠ SR predložených spolu 131 projektov. Komisia pre výber a hodnotenie rozvojových projektov následne navrhla 31 projektov základných, stredných a špeciálnych škôl ako realizátorov aktivít v oblasti podpory zdravia a bezpečnosti v školách podľa priorit výzvy v celkovej výške finančnej podpory 54 418 Eur. Prioritné témy schválené na rok 2016:

Aktivity a programy zamerané na:

- ✓ formovanie vzťahu k zdravému životnému štýlu,
- ✓ ochranu telesného a duševného zdravia,
- ✓ ústne a dentálne zdravie,
- ✓ prevenciu alergií a respiračných problémov,
- ✓ skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách,
- ✓ odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevenciu rizikového správania (násilie, šikanovanie, záškoláctvo, agresivita, delikvencia, kriminalita, drogové závislosti, zneužívanie, prejavy extrémizmu, terorizmu, HIV/AIDS, obchodovanie s ľuďmi),
- ✓ zapojenie sa do programu Škola priateľská deťom.

Jubilejný 10. ročník **celoslovenskej školskej kampane zameranej na prevenciu HIV/AIDS** pod názvom **„Červené stužky“** organizačne zabezpečovali žiaci Gymnázia sv. Františka z Assisi v Žiline, ktorí v rámci stretnutia vytvorili na Hlinkovom námestí v Žiline „Živú“ červenú

¹⁴ Celý text Pedagogicko-organizačných pokynov na šk. rok 2016/2017- www.minedu.sk.

stužku. V roku 2016 bolo oficiálne zaregistrovaných do kampane 520 škôl a školských zariadení z celého Slovenska.

V priebehu kalendárneho roka podporovalo MDV SR zdravý životný štýl detí prostredníctvom rôznych aktivít: organizovanie a spoluorganizovanie osvetových, vzdelávacích a propagačných podujatí pripravovaných pre deti a mládež so športovým charakterom a obsahovým zameraním najmä na dôležitosť dodržiavania pravidiel cestnej premávky, nebezpečenstvá v cestnej premávke spojené s požívaním alkoholických nápojov a poskytovanie prvej pomoci (Na bicykli bezpečne 2016, Divínsky Boyard 2016, Mladý tvorca 2016); bezodplatnou distribúciou reflexných a propagačných materiálov materským a základným školám na Slovensku; podporou dopravnej výchovy a zvyšovaním povedomia detí pre využitie bicykla ako zdravého a ekologického dopravného prostriedku pri dochádzaní do školy v rámci **1. ročníka kampane „Do školy na bicykli 2016“**. Na dôležitosť písomnej komunikácie v medziľudských vzťahoch poukázalo MDV SR podporou 45. ročníka celosvetovej súťaže v písaní listov detí, ktorú vyhlasuje Medzinárodný úrad Svetovej poštovej únie. Do súťaže s témou **„Napiš list svojmu 45-ročnému ja“** boli zapojené aj školy pre deti so zdravotným postihnutím a triedy pre deti z marginalizovaných skupín

(BSK) Aj v roku 2016 sa žiaci základných a stredných škôl BSK zapojili do **Európskeho týždňa športu**, kde mali možnosť zašportovať si v rôznych športoch nielen na svojich školách, ale aj v Sade Janka Kráľa. V BSK sa do tohto podujatia zapojilo celkom 16.199 žiakov. Významná bola tiež **spolupráca BSK s ŠK Slovan futbal, a.s.** - projekt zameraný na výchovu a vzdelávanie prostredníctvom športu a o vytvorenie silnejšieho a intenzívnejšieho vzťahu medzi žiakmi bratislavských škôl a futbalom. Podľa VZN BSK č. 6/2012 o poskytovaní dotácií bolo v roku 2016 **podporených 145 športových a mládežníckych organizácií** venujúcich sa deťom a mládeži v celkovej sume 235 390 Eur. Podpora zdravého životného štýlu sa realizuje aj prostredníctvom zariadení školského stravovania. V zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je **21 školských jedální**, ktoré sú súčasťou stredných škôl. Jedlá sa v stravovacích zariadeniach pripravujú na základe materiálo - spotrebných noriem, čím sú dodržiavané odporúčané výživové dávky a jedálne lístky sú zostavované podľa zásad určených vyhláškou. Vedúci zamestnanci školského stravovania sa zúčastňujú metodických školení zameraných na zdravý životný štýl a získané poznatky uplatňujú na svojich pracoviskách. Taktiež sa zapájajú do rôznych aktivít a projektov ako napr. „Zdravie na tanieri“, „Hovorme o jedle“.

(NSK) Školy kladú v rámci vyučovania ale aj mimo vyučovacích hodín a v rámci voľného času dôraz na zdravý životný štýl, aktívny pohyb, stravovanie, predchádzanie civilizačným ochoreniam. Školy sa zapájajú do rôznych projektov a programov – napr. do programu **„Školské mlieko“** bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zapojených zariadení školského stravovania s počtom 1 192 prihlásených žiakov, pre ktorých bolo vydaných 22 620 porcií mlieka; do projektu MŠVVŠ SR **„Zdravie na tanieri 2016“** bolo vybraté gymnázium J. Kráľa, Zlaté Moravce (7 projektov nebolo vybratých); do programu **„Zdravá škola“** bolo zapojených 27 škôl v ZP NSK; do programu **„Škola podporujúca zdravie“** bolo zapojených 35 škôl v ZP NSK. Školy realizujú preventívne opatrenia formou neformálneho vzdelávania a tiež formou krúžkovej činnosti (turistické krúžky, krúžky na spoznávanie regiónu a SR, environmentálne zamerané krúžky zamerané na ochranu prírody, skrášenie životného prostredia....) a spoluprácou s neziskovými organizáciami, odborníkmi, občianskymi združeniami a pod.

(mesto Prešov) **Mestská polícia v Prešove** má zriadené **Kontaktné miesto pomoci deťom**. Taktiež Mestská polícia v Prešove realizuje preventívno-výchovné aktivity zamerané na zdravý životný štýl a prevenciu závislostí – alkohol, fajčenie, prevenciu drogových závislostí pre žiakov základných škôl, ale aj pre deti v predškolskom veku. Sú to aktivity, ktoré približujú deťom a mládeži prácu mestskej polície. Taktiež realizujú sa preventívno-výchovné aktivity o trestnoprávnej zodpovednosti mládeže a detí a taktiež na požiadavku škôl aktivity zamerané na prevenciu šikanovania. Týchto aktivít sa zúčastnilo v roku 2016 spolu cca 3000 detí.

5.7. Získať údaje o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov

Spôsob plnenia: Vypracovanie národného profilu Slovenskej republiky v oblasti úmyselných a neúmyselných úrazov detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MŠVVŠ SR, MVO (poskytnutie existujúcich údajov)

Indikátor: publikovaný národný profil

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.8. Chrániť deti a mládež pred novými psychoaktívnymi látkami

Spôsob plnenia: Príprava legislatívnej normy na zabránenie predaju nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované podľa medzinárodných dohôd, konvencií a legislatívy EÚ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: kvalitatívny: existencia legislatívneho predpisu

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

Aktualizácia za rok 2016:

Podľa čl. 5.2 Rozhodnutia Rady EÚ 387/2005/SVV, národný systém EWS (systém včasného varovania) v roku 2016 Európskemu centru pre drogy a drogovú závislosť poskytol informácie k **trom hodnoteným novým psychoaktívnym látkam:** MDMA-CHMICA, Acryloylfentanyl, Furanylfentanyl. Momentálne ešte prebieha proces hodnotenia rizika k látke Furanylfentanyl.

5.9. Zabezpečiť monitorovanie problematiky užívania drog u detí a mládeže a poskytovať relevantné informácie s cieľom formulovať opatrenia

Spôsob plnenia: Podpora a realizácia štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, najmä štandardizovaných a medzinárodne porovnateľných

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Organizácie podieľajúce sa na realizácii štúdií

Indikátor: dostupnosť údajov k 5 kľúčovým ukazovateľom EMCDDA

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 boli spracované údaje reprezentatívneho prieskumu ESPAD 2015¹⁵ a výsledky boli publikované. V porovnaní s predchádzajúcimi vlnami prieskumov ESPAD, **dáta z ESPAD 2015 potvrdili stabilizačný trend v konzumácii alkoholu, fajčení a v experimentovaní s niektorými nelegálnymi drogami**, ktorý bolo možno pozorovať v tomto type prieskumu od roku 2011; rovnako ako v podobnom dlhodobom reprezentatívnom prieskume Tabak-alkohol-drogy v rokoch 2010 a 2014, ako aj v medzinárodnom - širšie a na zdravotné správanie orientovanom - prieskume HBSC 2013/2014. **Získané údaje z tohto prieskumu síce potvrdzujú stabilizáciu, ale sú vysoké.** Medzi nelegálnymi drogami vo všetkých zmienených prieskumoch **dominuje marihuana**. Podrobnejšie údaje o ESPAD 2015 sú dostupné na webovej stránke www.infodrogy.sk¹⁶.

Národný prieskum ESPAD 2015

1. pravidelne fajčí 27,3% 15 až 20 ročných respondentov
2. 1/5 žiakov vo veku 15-19/20 rokov pije nárazovo (5 a viac pohárov po sebe) a rovnako 1/5 (21,2%) pripustila opitosť do štádia „okna“ 10 a viackrát za život
3. 45,4% chlapcov a 36,9% dievčat uviedlo ako druh nápoja destilát s obsahom alkoholu 40% a viac
4. skúsenosť s marihuanou malo 39,8% 15 až 19 ročných, v ostatných 12 mesiacoch užilo kanabis 25,7 % a v ostatných 30 dňoch 11,9%

Medzinárodné porovnanie vybranej vzorky slovenského súboru ESPAD 2015

1. Denne fajčí 8% školákov v priemernom veku 15,8 roka
2. 44% dievčat a 41% chlapcov zo slovenskej vzorky pije nárazovo (5 a viac pohárov po sebe) a 14% sa už intoxikovala alkoholom
3. Skúsenosť s marihuanou malo 26% školákov vo veku 15,8 rokov, v ostatných 30 dňoch marihuanu užilo 9% (ESPAD Report 2016).

¹⁵ <http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=Library&page=Document&DocumentID=1303>

¹⁶ V rámci programu Protidrogová politika neboli zo strany MZ SR v roku 2016 podporené projekty deklarované ako štúdie a analýzy aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, predovšetkým z dôvodu novej duplicity údajov vo vzťahu k medzinárodnému štandardizovanému prieskumu ESPAD 2015 (Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách).

(NSK) Na niektorých školách uskutočňujú koordinátori prevencie v spolupráci so psychologickými poradňami ankety a dotazníky pre vlastnú potrebu, monitorujú užívanie drog na školách, šikanovanie a pod. V školskom roku 2015/2016 bolo v správaní žiakov **potvrdených 1568 nežiaducich spoločenských javov**, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu školskému roku **nárast o 21 prípadov**, keď bolo potvrdených 1547 nežiaducich spoločenských javov.

Nežiaduci spoločenský jav v správaní žiakov	Počet 2014/2015	Počet 2015/2016
záškoláctvo	880	615
cigarety	390	720
alkoholické nápoje	79	N/A
agresivita voči pedag. zamest.	83	N/A

(TSK) Školy v pôsobnosti TSK pravidelne monitorovali aktuálny stav užívania drog na školách, najmä pravidelným, alebo náhodným preverovaním žiakov, konzultáciami s pedagógmi, so žiakmi, s rodičmi. O situácii informovali rodičov na plenárnom združení, na triednických hodinách, realizovali prieskumy cez dotazníky, ankety, ktoré pravidelne vyhodnocovali. Výchovní poradcovia realizovali anonymné prieskumy o názoroch žiakov na problematiku užívania návykových látok.

5.10. Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov na ochranu detí a mládeže v strategických dokumentoch a prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi ich presadzovanie, vrátane kontroly ich plnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: ciele národnej protidrogovej stratégie v oblasti detí a mládeže

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

Aktualizácia za rok 2016:

Vo vzťahu k tejto cieľovej skupine sú ciele Národnej protidrogovej stratégie nastavené v oboch rovinách, a to v oblasti **redukcie dopytu po drogách** (prevencia, liečba, resocializácia a čiastočne v oblasti znižovania škodlivých účinkov užívania drog) ako aj v oblasti **redukcie ponuky**, čo sa priebežne premieta aj do opatrení, prostredníctvom ktorých sa majú ciele dosiahnuť. Najmä v oblasti prevencie, ktorá je kľúčovým opatrením vo vzťahu k cieľovej skupine detí a mládeže, ide o prelínanie a prekrývanie aktivít a programov, ktoré podporujú aj ciele iných programových dokumentov – národných programov, resp. akčných plánov v oblasti podpory zdravia, kontroly tabaku, problémov s alkoholom, ochrany duševného zdravia a prevencie kriminality a ďalších.

V rámci dotačnej schémy MZ SR na podporu protidrogových aktivít účelovo určených pre realizáciu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020 bolo v roku 2016 alokovaných 515 000 Eur. **Podporených bolo spolu 10 projektov** (z celkovo podporených 29) **pre deti v celkovej sume 146 689,50 Eur.**

5.11. Koordinovať opatrenia podpory duševného zdravia na národnej úrovni.

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov podpory duševného zdravia detí a mládeže v programoch zdravia a ich presadzovanie prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 -2015

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestori: Rada duševného zdravia

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie.

Indikátor: Plán úloh Národného programu duševného zdravia na roky 2014-2015.

Odpočet plnenia za rok 2015 - splnená

6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politik na zabezpečenie/posilnenie prístupu k vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín

Čiastkové ciele:

6.1. Podrobne sa oboznámiť s princípmi a ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa. Prehĺbiť vedomosti a zručnosti detí a žiakov v oblasti poznania princípov a ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa a skvalitniť prípravu učiteľov; zlepšiť uplatnenie práva detí v škole slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s fungovaním školy, ktoré sa ich dotýkajú a venovať primeranú pozornosť názorom detí (vrátane účasti na rozhodovaní o nich a riešení rovesníckych problémov)

Spôsob plnenia: Inovácia Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3A – inovácia vzdelávacích štandardov týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: školské roky 2013/2014 až 2016/2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠPÚ

Spolupracujúce subjekty: Ústredné predmetové komisie pri ŠPÚ, pracovné skupiny na úpravu vzdelávacích programov pre všetky druhy škôl pri ŠPÚ, Vedecká rada ŠPÚ, profesijné organizácie a združenia

Indikátor: implementácia inovovaných vzdelávacích štandardov v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a stredných škôl SR a ich praktická realizácia.

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Pedagogické dokumenty **inovovaných štátnych vzdelávacích programov pre primárny stupeň vzdelávania – ISCED 1, nižší stredný stupeň vzdelávania – ISCED 2, vyšší stredný stupeň vzdelávania – ISCED 3** vychádzajú z demokratických a humanistických hodnôt spoločnosti. Jeden zo všeobecných cieľov vzdelávania hovorí priamo o vedení žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Na jednotlivých stupňoch vzdelávania (implicitne v predmete občianska náuka - ľudské práva a slobody, dokumenty o ľudských právach, systém ochrany ľudských práv, predsudky, diskriminácia, práva dieťaťa, Dohovor o právach dieťaťa, práva žien, práva menšín a v predmete etická výchova - ľudské práva, práva detí, detská práca, solidarita a prijatie odlišností, povinnosti detí vyplývajúce z ich práv) sú v inovovaných vzdelávacích štandardoch implementované témy týkajúce sa práv dieťaťa. Ich rozšírením sú prierezové témy – napríklad prierezová téma Osobnostný a sociálny rozvoj. Hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov najmä v oblasti postojov a hodnôt, cielene rozvíjať ich osobné a sociálne kompetencie.

6.2. Zabezpečiť pravidelnú školskú dochádzku. Znížiť počet žiakov, ktorí školu nedokončia

Spôsob plnenia: Sledovať uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov a už ustanovené opatrenia a podporu pravidelnej školskej dochádzky. Zlepšovať efektívnu spoluprácu škôl (riaditeľov škôl) a príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri oznamovaní žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín, vrátane spätnej väzby riaditeľom škôl - riešenia problému neospravedlnených vyučovacích hodín príslušným orgánom štátnej správy a obcou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: príslušné orgány štátnej správy, územná samospráva, zriaďovatelia, školy

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia

Indikátor: zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakmi a zníženie záškoláctva – zníženie počtu neospravedlnených vymeškaných hodín; zvýšenie počtu uplatnených opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Základné školy

V školskom roku 2015/2016 sa informácie o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky získavali v priebehu **komplexných inšpekcií v 143 základných školách** (129 štátnych, 10 cirkevných a 4 súkromné školy). Kontrola bola zameraná na posúdenie súladu obsahu vypracovaných školských poriadkov s ustanoveniami školského zákona, vrátane vymedzenia opatrení proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog, úpravy podmienok na zaistenie ochrany pred diskrimináciou, násilím, šikanovaním. Taktiež sa orientovala na spôsob uplatňovania výchovných opatrení zameraných na zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakov a zníženie záškoláctva.

Riaditelia 20 základných škôl nevydali školský poriadok alebo ho neprerokovali s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogickej rade školy. Preukázateľným spôsobom neboli s ustanoveniami školského poriadku oboznámení žiaci dvoch ZŠ. Neúplnosť a nedostatočná rozpracovanosť školských poriadkov bola zistená v 12 subjektoch. Takmer všetky školy (okrem 5 ZŠ) v prípade mimoriadneho zhoršenia prospechu alebo správania žiakov preukázateľným spôsobom informovali ich zákonných zástupcov.

V priebehu komplexných inšpekcií v školskom roku 2015/2016 sa v 21 základných škôl venovala mimoriadna pozornosť spôsobu prijímania a plnenia opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Prehľad o počte škôl a počte žiakov zo SZP a z MRK

Kraj	Počet			
	ZŠ	Žiaci	Žiaci zo SZP	Žiaci z MRK
Nitriansky	4	788	14	29
Banskobystrický	9	2 305	93	242
Prešovský	5	1 278	79	283
Košický	3	608	0	131

Spolu	21	4 979	186	685
-------	----	-------	-----	-----

Povinnú školskú dochádzku v nižšom ako 9. ročníku v predchádzajúcom školskom roku ukončilo 10 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej SZP) a 20 žiakov z MRK. V Nitrianskom kraji to bolo 7 žiakov, v Banskobystrickom 7, v Košickom 4 a v Prešovskom kraji 12 žiakov.

Pedagogickí zamestnanci pri riešení výchovno-vzdelávacích problémov žiakov a nepravidelnej dochádzky na vyučovanie pomerne **ťažko nadväzovali so zákonnými zástupcami žiakov zo SZP a z MRK osobný, telefonický alebo písomný kontakt**. Niektorí rodičia navštívili školu až po doručení písomného predvolania poštou alebo doručeného predvolania prostredníctvom sociálneho pracovníka obce. Nemali záujem zúčastňovať sa zasadnutí triednych aktívov alebo kultúrnych či športových podujatí organizovaných školou. Na zlepšenie školskej dochádzky prijímali v školách rôzne zaužívané i keď nie vždy účinné **opatrenia**: pohovory so žiakmi, pohovory s rodičmi, upozornenie rodičov na plnenie povinností, prerokovanie priestupkov žiakov na zasadnutiach pedagogickej rady, riešenie priestupku podľa schváleného školského poriadku. V niektorých školách spolupráca s odborníkmi z kultúrnej a osvetovej oblasti i s občianskymi združeniami zaoberajúcimi sa problematikou rómskych rodín absentovala a v iných školách spoluprácu so zamestnancami oddelení úradu práce sociálnych vecí a rodiny, ale aj s terénnymi pracovníkmi mestských úradov, so zamestnancami komunitných centier aktívnejšie podporovali.

Silným motivačným podnetom k pravidelnej dochádzke do školy pre žiakov zo SZP bolo niekde využitie príspevku na dotáciu poplatku za stravovanie v školskej jedálni. **K najbežnejším dôvodom neospravedlnenej absencie na vyučovaní patrili** zlý zdravotný stav (časté a nepreliečené ochorenia), slabé hmotné zabezpečenie rodín (nedostatočné oblečenie žiakov, a najmä v zimnom období nezakúpenie vhodnej obuvi, nedostatok financií na dopravu do školy), opatrovanie mladších súrodencov, spoločné rodinné nákupy v meste, záškoláctvo podporované nezaujmom rodičov o vzdelávanie.

Povinnú školskú dochádzku v školách mimo územia Slovenskej republiky plnilo v 21 kontrolovaných školách 47 žiakov zo SZP, z nich boli 2 žiaci z MRK. Ojedinele si rodičia žiakov nespĺnili zákonné povinnosti, nepodali náležitú žiadosť, neoznámili názov a adresu školy, ktorú žiak v zahraničí navštevuje.

Stredné odborné školy

Pravidlá a podmienky na zabezpečenie pravidelnej dochádzky do školy mali školy rozpracované okrem vydaných školských poriadkov aj vo vyhotovených vnútorných systémoch kontroly a hodnotenia žiakov. Žiaci s nimi boli zväčša (67 %) oboznámení. Pozitívnym zistením školskej inšpekcie bola skutočnosť, že v prevažnej miere (95 %) SOŠ včasne informovali zákonných zástupcov žiakov o nepravidelnej a neospravedlnenej dochádzke ich detí do školy. K negatívam patrili zistenia, že stanovené opatrenia, pravidlá a podmienky na zaistenie pravidelnej školskej dochádzky neboli plánované efektívne,

systémovo. **Školy sa nezameriavali na prevenciu, ale riešili zvyčajne už len vzniknuté problémy.**

Gymnázia

Informácie o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia pravidelnej školskej dochádzky sa zisťovali v šk. roku 2015/2016 počas komplexných inšpekcií na 23 gymnáziách. Školy ich mali zapracované v školských poriadkoch, s výnimkou jedného gymnázia žiaci s nimi boli preukázateľným spôsobom oboznámení. Na triednych aktívoch školy poskytli informácie o stanovených zásadách aj zákonným zástupcom žiakov. Na rôznej úrovni boli zakomponované opatrenia na podporu pravidelnej dochádzky do školy vo vnútorných systémoch kontroly a hodnotenia žiakov. V 17 % subjektov so zadanými pravidlami neboli žiaci oboznámení. Zistenia školskej inšpekcie potvrdili, že školy v prípade nepravidelnej dochádzky do školy bezodkladne s uvedenou skutočnosťou oboznámili zákonných zástupcov (96 %).

Správy z inšpekcií sú v úplnom znení zverejnené na webovom sídle ŠŠI.

(KSK) Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK otvorili v rámci územnej pôsobnosti KSK už celkom 41 elokovaných pracovísk v obciach so zvýšenou populáciou Rómov po dohode so starostami obcí. Celkom je do systému zapojených spolu 12 stredných odborných škôl. Na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sa stretávame s prípadmi **ospravedlnenej absencie plnenia školskej dochádzky**, kde je najčastejšou príčinou chorobnosť žiakov. Uvedené cielene vyvolávajú diskusiu medzi školami o motivácii žiakov k zlepšeniu dochádzky a to aj prostredníctvom väčšej zodpovednosti za svoj zdravotný stav (prednášky o zdravom životnom štýle, stravovaní, motivácia k cvičeniu na povinnej a záujmovej telesnej výchove atď.). V prípade **neospravedlnenej absencie** žiakov stredných škôl sa prejavuje nezáujem o štúdium a únik pred skúšaním.

(NSK) V roku 2016 **došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k poklesu počtu prípadov záškoláctva** o 265 prípadov (celkovo 615 prípadov v roku 2016). V priemere na žiaka pripadá 74,86 vymeškaných vyučovacích hodín, z toho 5,61 neospravedlnených hodín na žiaka. Zníženú známku zo správania malo 8,13% žiakov.

(TTSK) K 31. augustu 2016 (t.j. v školskom roku 2015/2016) bolo v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK 15 813 žiakov denného štúdia, ktorí mali v priemere na jedného žiaka vymeškaných 109 hodín, z toho 6 neospravedlnených hodín na žiaka.

(Mesto Prešov) naďalej vedie **evidenciu oznámení základných a stredných škôl o zanedbávaní plnenia povinnej školskej dochádzky** (spolu 402 oznámení) a v rámci **priestupkového konania** riešilo 76 prípadov záškoláctva. Využívanie všetkých dostupných prostriedkov zo strany mesta na elimináciu záškoláctva počnúc výchovným pôsobením terénnych sociálnych pracovníkov v problémových rodinách, zisťovaním a poskytovaním pomoci rodičom pri odstraňovaní príčin záškoláctva, výkonom opatrení SPOD, spoluprácou so školami a s ÚPSVaR Prešov **má záškoláctvo v meste Prešov klesajúcu tendenciu.**

6.3. Uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a

účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom

Spôsob plnenia: Podpora vzniku a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v škole

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: školy, zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia (Monitoring z hľadiska dodržiavania ľudských práv)

Indikátor: počet a suma podporených projektov a zvýšenie počtu efektívne fungujúcich žiackych školských rád

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Základné školy

V školskom roku 2015/2016 boli komplexné inšpekcie vykonané v 143 základných školách (129 štátnych, 10 cirkevných a 4 súkromné školy). Sídlo v meste malo 45 subjektov a sídlo na vidieku 98, plno organizovaných subjektov bolo 93. **Žiacka školská rada** bola ustanovená v 39 školách, čo predstavuje 27 % z celkového počtu kontrolovaných škôl. Najviac subjektov, v ktorých ustanovili školské rady bolo v Banskobystrickom kraji (13), v Trnavskom (7) a v Žilinskom kraji (5). V kontrolovaných školách Nitrianskeho kraja vznik ŽŠR, alebo detských parlamentov nepodporovali.

Subjekty, ktoré navštevovali aj **žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia z MRK nemali tieto žiaci zastúpenie v ŽŠR**. Pedagogickí zamestnanci týchto škôl nevyužili možnosť obohatiť činnosť ŽŠR o multikultúrny rozmer, nevedli žiakov k spolupráci, k odstraňovaniu menšinového napätia, k eliminovaniu komunikačných bariér.

ŠŠI zisťovala zadávaním dotazníka členom žiackych rád ako sú uplatňované a dodržiavané práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať a rozhodovať o všetkých záležitostiach, ktoré sa žiakov v prostredí školy priamo dotýkajú. V dotazníku vyjadrilo svoje názory na činnosť ŽŠR 348 členov. Vysoké percento opýtaných – 70 % uviedlo, že žiaci škôl aktívne navrhujú úlohy a činnosti do plánu práce školy i podnety na zlepšenie. Nižšiu aktivitu žiakov potvrdilo 24 % respondentov a 6 % uviedlo, že žiaci takéto návrhy vôbec nepodávali. Námety, návrhy a pripomienky žiakov boli podľa 35 % respondentov vedúcimi pedagogickými zamestnancami akceptované, 31 % sa vyjadrilo, že boli čiastočne zapracované do plánov práce škôl a 31 % respondentov uviedlo neakceptovanie ich pripomienok. Na otázku, či boli niektorí z členov ŽŠR prizvaní pedagogickými zamestnancami k riešeniu výchovných problémov spolužiakov, nevedela odpovedať takmer polovica opýtaných – 48 %, spoluprácu vylúčilo 33 % a vzájomne prínosnú kooperáciu potvrdilo 19 % žiakov. S koordinátorom prevencie pri riešení problémov súvisiacich so šikanovaním spolupracovalo až 43 % odpovedajúcich členov rád, 25 % kooperáciu nepotvrdilo. **Takmer polovica respondentov (42 %) uviedla, že školského koordinátora prevencie nepozná.**

Porovnaním zistení zo školských rokov 2013/2014 (24 %) a 2014/2015 (24 %) bol počet plnoorganizovaných základných škôl v školskom roku 2015/2016, v ktorých ustanovili ŽSR vyšší (27 %). Funkčnosť a efektívnosť ŽSR boli však v týchto školách na porovnateľnej úrovni. Zo zistení opakovane vyplýva, že **žiaci nepoznajú školského koordinátora prevencie, členovia ŽSR nevedia ako môžu spolupracovať s výchovným poradcom** pri riešení výchovných problémov spolužiakov, **námety, návrhy žiakov nie sú akceptované pri tvorbe plánov práce škôl.**

Stredné odborné školy

Štátna školská inšpekcia monitorovala v šk. roku 2015/2016 činnosť žiackych školských rád (ďalej ŽSR) počas komplexných inšpekcií, ktoré vykonala v 21 SOŠ, z nich bolo 16 štátnych, 4 súkromné, 1 cirkevná, 3 subjekty mali vyučovací jazyk slovenský a maďarský. Z kontrolovaných 21 subjektov boli ŽSR ustanovené v 16 (76 %), zriadené neboli v 1 SOŠ Bratislavského, Košického a Trenčianskeho kraja a v 2 školách Nitrianskeho kraja. Na základe zadaných dotazníkov členom ŽSR, ale aj z riadených rozhovorov vyplynulo, že rady boli prevažne funkčné. Žiaci SOŠ ich prostredníctvom navrhovali rôzne aktivity i podnety na zlepšenie práce školy (74 %). Respondenti sa vyjadrili, že ich pripomienky boli akceptované a zapracované aj do školského poriadku (42 %), niektorí potvrdili (39 %), že ich návrhy boli rešpektované čiastočne. Potvrdili prevažne dobrú spoluprácu s vedúcimi zamestnancami subjektov, vyslovili spokojnosť s komunikáciou a ústretovosťou zo strany riaditeľov. V malej miere (19 %) predkladali tiež návrhy a pripomienky k riešeniu výchovných problémov spolužiakov (fajčenie, neprospievanie, nevhodné správanie na vyučovacích hodinách i počas prestávok, neprímerané správanie na podujatiach organizovaných školou). Spolupracovali s učiteľmi a koordinátormi prevencie (50 %), podieľali sa na riešení šikanovania. **Často pracovali pod vedením koordinátorov z radov učiteľov.** Školská inšpekcia zistila, že žiaci mali záujem aktívne spolupracovať s vedúcimi zamestnancami školy, podieľať sa na organizácii rôznorodých školských podujatí. **V niektorých školách však koordináciu nebol poverený žiaden pedagóg,** čo znižovalo akčioschopnosť a efektívnosť jej činnosti. V jednej kontrolovanej SOŠ (Nitriansky kraj) nebola ustanovená ŽSR, ale pracoval v nej orgán, ktorého členmi podľa vypracovaného štatútu mohli byť len žiaci študijných odborov, čo nebolo v súlade s demokratickými princípmi orgánu školskej samosprávy. Podľa vyjadrenia jej členov vyvíjali iniciatívu najmä v organizovaní žiackych akcií (športovo-zábavné aktivity), spolupracovali pri realizácii preventívnych programov i charitatívnych zbierok.

Gymnázia

Efektívnosť činnosti žiackych školských rád ŠŠI sledovala v šk. roku 2015/2016 počas komplexných inšpekcií vykonaných na 23 gymnáziách (1 gymnázium bolo súkromné, 7 cirkevných a 1 s vyučovacím jazykom maďarským). ŽSR boli zriadené s výnimkou 3 gymnázií na všetkých školách, spolupracovali s vedúcimi pedagogickými zamestnancami v rôznej miere. V tretine škôl návrhy, podnety a pripomienky členov ŽSR boli do školského poriadku zapracované, v 44,5 % G boli zapracované čiastočne, v plnom rozsahu ich akceptovalo 20,8 % subjektov. O nedostatočnom využívaní potenciálu spolupráce riadiacich zamestnancov škôl a členov ŽSR vypovedalo 40,3 % záporných odpovedí respondentov na otázku o súčinnosti pri riešení výchovných problémov žiakov a 51,3 % odpovedí „neviem“ v dotazníkoch zadaných členom ŽSR ako i skutočnosť, že 42,2 % z nich nevedelo, kto vykonáva funkciu

koordinátora prevencie. **ŽSR sa vo svojej činnosti zameriavali najmä na organizovanie rôznorodých školských podujatí.**

Správy z inšpekcií sú v úplnom znení zverejnené na webovom sídle ŠŠI.

(BSK) Žiaci škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú **možnosť stretávať sa na pôde BSK a vyjadrovať sa k otázkam, ktoré sa týkajú ich každodenného života v škole.** BSK považuje za dôležité akceptovať žiakov ako partnerov, podporovať ich, zistiť, čo ich trápi a čo by chceli zlepšiť vo svojom okolí a snaží sa ich podporovať a tak prispieť k výchove aktívnych občanov spoločnosti. V rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti **vedie BSK zoznam škôl, na ktorých je aktívna žiacka školská rada, ktorej zástupcovia sa zúčastňujú na spoločných stretnutiach.**

(Hlavné mesto SR Bratislava, zriaďovateľ základných umeleckých škôl a centier voľného času) Na väčšine ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Ružinov sú ŽSR ustanovené. Školy, na ktorých ŽSR pracujú, kladú dôraz na slobodný názor a vyjadrovanie žiakov k rôznym oblastiam zo života školy. Členovia ŽSR sú žiaci s prirodzenou autoritou u spolužiakov a so zmyslom pre spravodlivé a čestné riešenie vzniknutých situácií. Napomáhajú pri identifikovaní a následnom riešení žiackych problémov. Ich zástupcovia sa pravidelne zúčastňujú stretnutí **mestskej školskej rady.** Kompetencie žiackych rád sú koordinované a činnosť rady usmerňovaná vedením školy. **Na jednej zo škôl pracuje detský ombudsman.** Pomáha pri riešení problémov žiakov školy, chráni ich práva. Napomáha v situáciách, ktorých preverovanie je pre učiteľa nedostupné, dokáže otvorene hovoriť o problémoch s vedením školy i pedagógmi. Predostiera požiadavky a potreby žiakov.

Pri CVČ Štefánikova 35 **pracuje dlhodobý Obvodný detský parlament zložený so zástupcov škôl - žiackych parlamentov v územnej pôsobnosti Starého Mesta.** Členovia sa vyjadrujú k problémom škôl, svojich rovesníkov k problémom mesta. Učia sa porozumieť fungovaniu parlamentu (sledovaním priameho prenosu a pod.), kriticky myslieť a podieľajú sa na organizovaní obvodnej súťaže Spoznajme Európu v spolupráci so Zastúpením EK na Slovensku priamo v Európskom dome, ktorá sa roky teší záujmu detí i pedagógov.

(BBSK) realizovalo v priebehu roka viaceré **aktivity s cieľom podporiť činnosť ŽSR,** predstaviť agendu, výhody, úlohu koordinátora, rozvoj komunikačných a tímových zručností, naučiť sa pravidlá dialógu a argumentácie, vyskúšať si argumentačné cvičenia a precvičiť si postup prípravy na vyjednávanie/rokovanie a možnosti ďalšieho rozvoja a vzdelávania nových členov rád.

(NSK) realizovalo v roku 2016 dve stretnutia členov žiackych školských rád stredných škôl (8. decembra 2016 v Nitre a 13. decembra 2016 v Šali) **s cieľom založenia regionálneho mládežníckeho parlamentu v meste Nitra a Šaľa.** Súčasťou stretnutí bola aj príprava zapojenia členov parlamentu pri predkladaní materiálov do ZNSK, **príprava účasti zástupcu parlamentov v komisii školstva a mládeže.** NSK pravidelne zhromažďuje informácie okrem iného aj o funkčnosti žiackych školských rád a ako sa podieľa na riešení dôležitých otázok a problémov v škole i mimo školského prostredia. ŽSR sa svojou činnosťou podieľajú na tvorbe návrhov záujmovej činnosti, predkladaní návrhov na zdokonaľovanie vyučovacieho procesu, vyjadrujú sa k otázkam, návrhom a rôznym opatreniam školy.

(TTSK) Zabezpečenie uplatnenia práv detí a mládeže v strednej škole napíňal TTSK v spolupráci so Združením pre deti a mládež v Trnavskom kraji, Radou mládeže Trnavského kraja, projektom **Podpora aktívnych stredoškóľákov** v sume 8 000 Eur. Išlo o **zahájenie konzultácie s koordinátormi stredných škôl v kraji so zameraním na podporu tvorenia a fungovania žiackych školských rád** a motiváciou stredoškóľákov zúčastňovať sa formou neformálneho vzdelávania na osobnom raste, vzdelávaní lídrov rád a podporou pochopenia participácie na školách. Celkovo sa navštívilo 11 koordinátorov rád a realizovalo sa jedno stretnutie na výmenu názorov a skúseností a neformálne vzdelávanie účastníkov na tému a význam participácie na školách.

(ŽSK) Žilinský samosprávny kraj podporuje činnosť žiackych školských rád v stredných školách v Žilinskom kraji. V kraji funguje **Krajský stredoškóľský parlament ŽSK**, ktorý je poradným orgánom predsedu ŽSK v oblasti politiky mládeže. Úlohou jeho členov je podávať návrhy a podnety, týkajúce sa podpory solidarity a porozumenia medzi mladými ľuďmi, komunikácie so žiackymi školskými radami, rozvoja mimoškóľských aktivít, podpory neformálneho vzdelávania a ďalších podnetov v tejto problematike. Krajský stredoškóľský parlament ŽSK funguje v 2 úrovniach. Prvou úrovňou je **5 regionálnych parlamentov** v regiónoch Kysuce, Orava, Liptov, Turiec a Horné Považie. V roku 2016 sa v regionálnych parlamentoch schádzalo celkovo 87 žiakov stredných škôl a 27 žiakov v Krajskom stredoškóľskom parlamente ŽSK. Uskutočnilo sa celkovo 15 regionálnych zasadnutí parlamentu a 2 krajské zasadnutia na Úrade ŽSK. V rámci predsedníctva SR v Rade EÚ mali žiaci možnosť 2-krát diskutovať s europoslancami na tému Európska únia a jej prínos pre našu krajinu. V roku 2016 ŽSK finančne prispel na fungovanie Krajského stredoškóľského parlamentu ŽSK sumou 600 €.

6.4. Podpora demokracie na pôde školy

Spôsob plnenia: Vzdelávanie pre koordinátorov žiackych školských rád
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 -2015
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: Metodicko-pedagogické centrum (Košice), IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Spolupracujúce subjekty: MVO
Indikátor: počet absolventov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

IUVENTA v roku 2016 túto úlohu naďalej napíňala najmä **prostredníctvom podpory krajských rád mládeže formou dotácie v rámci Programov pre mládež 2014 – 2020, podprogram HLAS mladých**. Jednotlivé krajské rady mládeže (Rada mládeže Trnavského kraja, Rada mládeže Trenčianskeho kraja, Rada mládeže Žilinského kraja, Rada mládeže Prešovského kraja, Rada mládeže Košického kraja a Rada mládeže Nitrianskeho kraja) realizovali **vzdelávacie a sieťovacie podujatia pre koordinátorov ŽŠR a členov ŽŠR**.

(BBSK) prostredníctvom CVČ – JUNIOR podporuje vzdelávanie koordinátorov ŽŠR formou seminárov, prednášok a pod. Cieľom stretnutí je poskytnúť začínajúcim, ale aj koordinátorom, ktorí sú vo funkcii dlhšie, metodickú pomoc, poskytnúť informácie o agende ŽŠR a možnostiach na škole, základných dokumentoch, o úlohách koordinátora. Zároveň umožniť vzájomnú výmenu skúseností a poskytnúť metodické rady v prípade riešenia problémov. **Seminár *Bez vás to nejde*** bol určený pre koordinátorov ŽŠR na SŠ v BBSK (5 účastníkov). Cieľom seminára bolo poskytnúť informácie novým koordinátorom z radov pedagógov, umožniť im vzájomnú výmenu skúseností a dobrých príkladov z práce školských rád. Témami seminára bola legislatíva, dokumenty súvisiace s ŽŠR a jej agenda. Dôležitou témou boli roly a úlohy koordinátora, ktoré by mal vo svojej práci s mladými ľuďmi vykonávať aby bol vzorom pre žiakov, sprostredkovateľom informácií, koučom a dôverníkom. Súčasťou seminára bola diskusia o fungovaní jednotlivých ŽŠR, bariérach, ich odstraňovaní a zdieľanie dobrých príkladov aktivít na SŠ.

6.5. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže

Spôsob plnenia: Zabezpečenie systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory aktivít detí a mládeže mimo procesu formálneho vzdelávania a vo voľnom čase

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO, CVČ

Indikátor: počet a suma podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 sa pokračovalo v poskytovaní dotácií v rámci Programov pre mládež MŠVVŠ SR na roky 2014 – 2020 (ďalej iba „Programy pre mládež“). Podrobný prehľad prijatých žiadostí, podporených projektov a celkovej finančnej podpory pre jednotlivé programy za rok 2016 je uvedený v tabuľke:

Programy	Počet prijatých žiadostí 2015	Počet prijatých žiadostí 2016	Počet podporených projektov 2015	Počet podporených projektov 2016	Celková finančná podpora 2015	Celková finančná podpora 2016
Program PODPORA	20	19	20	19	1 753 391,71	1 657 640,00
Program PRIORITY 1	26	31	24	7	15 557,90	204 925,00

Program PRIORITY 2	1	1	1	1	30 000,00	30 000,00
Program HLAS	10	9	9	9	209 700,00	167 000,00
Program SLUŽBY	17	21	6	16	159 755,00	270 000,00
Program KOMUNITA *	0	9	0	5	0	41 818,00
<i>Spolu:</i>	<i>74</i>	<i>90</i>	<i>60</i>	<i>57</i>	<i>2 168 404,61</i>	<i>2 371 383,00</i>

* V roku 2015 nebol dostatok finančných prostriedkov, aby bol spustený program KOMUNITA mladým.

(BSK) dlhodobo vytvára podmienky na realizáciu projektov zameraných na neformálne vzdelávanie detí a mládeže. V roku 2016 sa začala spolupráca s občianskym združením LIVING MEMORY, ktoré založili ľudia, ktorí sa dlhodobo odborne venujú **výskumu a dokumentácii totalitných režimov**. Výsledkom spolupráce sú kreatívne **prednášky odborníkov z LIVING MEMORY** za aktívnej účasti hercov SND na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK na rôzne témy (Nástup Hitlera k moci a 2. svetová vojna, Politický systém a režim na Slovensku v rokoch 1939 – 1945, Podiel Slovenska na holokauste, Slovenské národné povstanie, Uchopenie moci komunistickou stranou vo februári 1948, Politické procesy, Vznik, vývoj, štruktúra a metódy represívneho nástroja ŠtB, Železná opona, „Elity“ pred novembra 1989 a ich etablovanie v súčasnej spoločnosti). Významným **projektom zameraným na protidrogovú prevenciu** je **projekt The Dark Trip**. Realizuje sa v spolupráci o.z. Metamorfozis a ide o sériu divadelných predstavení s jedným hercom, realizovaných atraktívnym a moderným spôsobom. Predstavenia sa v roku 2016 zúčastnilo cca. 5000 žiakov. Pokračovaním tohto projektu bola Chillout after party - celovečerné podujatie, ktorého nosnou úlohou bolo vytvoriť multifunkčné prostredie, kde bude môcť prebiehať diskusia s pozvanými hosťami na tému drog a skúseností s nimi, k dispozícii sú aj poradcovia a odborníci na danú problematiku.

(KSK) KSK v spolupráci s CVČ - RCM realizuje rôzne aktivity v rámci neformálneho vzdelávania - organizuje workshopy, spolupracuje s inými organizáciami v regióne aj v Európe. V rámci partnerstiev v projektoch z programu Erasmus+ pre mládež, mládežníckych lídrov a mládežníckych pracovníkov **hostuje a vysiela skupiny mladých ľudí na rôzne projekty v oblasti neformálneho vzdelávania**. V roku 2016 bolo realizovaných 21 workshopov, školení a prezentácií zameraných na neformálne vzdelávanie, spolu sa ich zúčastnilo 295 účastníkov.

(TTSK) Voľnočasové aktivity a neformálne vzdelávanie detí a mládeže v Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Rohov zastrešuje úsek terapií a sociálnej rehabilitácie na základe ročných, mesačných, týždenných a denných plánov činnosti. V roku 2014 sa DSSpDD Rohov stalo základným článkom IUVENTY, ktorá sa spolupodieľa na finančnej podpore aktivít v DSSpDD Rohov spolu s OZ Promethea, ktoré je hlavným podporovateľom a zastrešovateľom voľnočasových aktivít prijímateľov sociálnej služby, vrátane finančného krytia všetkých aktivít (z 2% z daní a z grantových programov). Voľnočasové aktivity boli priamo v zariadení realizované v arteterapeutickej dielni, v tkáčskej dielni, v krúžku ručných prác, v krúžku

psychomotorických aktivít, v ergoterapii, v dramatoterapii, v krúžku hry na africké bubny, v športovom krúžku, v Snoezelene, v keramickej a v mydlárskej dielni.

Rada mládeže Trnavského kraja spolupracuje s TTSK pri tvorbe koncepčných a akčných materiálov, podpory systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory; na základe projektu **Združenia pre podporu detí a mládeže v Trnavskom kraji** sa realizovalo 7 projektov. Celoročnú systematickú prácu občianskych združení a mimovládnych organizácií realizuje na pravidelnej báze viacero subjektov pracujúcich s deťmi a mládežou. Na podporu organizovania mládežníckych aktivít vyhlasuje TTSK každoročne Výzvu č. 2/2016 výzvu „Podpora mládežníckych aktivít“, pričom v roku 2016 bolo podporených 92 žiadostí v rámci výzvy v celkovej výške 27 000 Eur. Na podporu organizovania športových aktivít bolo podporených 105 žiadostí v rámci Výzvy č. 5/2016 v celkovej výške 27 000 Eur.

6.6. Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasť tvorby a realizácie mládežníckej politiky

Spôsob plnenia: Štruktúrovaný dialóg a pravidelné konzultácie s mládežou zamerané na rôzne oblasti ich života (vrátane voľného času, aktivít rôzneho zamerania, a od.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: RMS, ZIPCeM, SV pre UNICEF

Indikátor: počet konzultačných nástrojov; počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií; počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Národná pracovná skupina bola činná počas celého roka 2016. Koncom roka 2016 sa zišla s **cieľom prípravy a podania projektovej žiadosti v rámci grantovej výzvy Európskej komisie pre rok 2017.**

ZIPCEM v rámci projektu **projekt Za jedno lano – mladí môžu meniť politiku**, ktorého aktivity boli podporené z programu Erasmus+, KA 3 – Dialóg medzi mladými ľuďmi a tvorcami politik a grantu z Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) pre Národné pracovné skupiny pre štruktúrovaný dialóg sledoval najmä nasledovné **ciele**:

- Vytvorenie podmienok a priestoru na dialóg mladých ľudí a „dôležitých dospelých“
- Zber informácií o reálnych potrebách mladých ľudí – neorganizovanej mládeže v lokalitách, kde žijú a majú možnosť dianie ovplyvňovať – v súlade s oblasťami uvedenými v Stratégii pre mládež SR na roky 2014 - 2020
- Vytvorenie súhrnného výstupu a odporúčaní na národnej úrovni

V roku 2016 sa ZIPCEM prednostne **zamerá na dve témy**, ktoré boli súčasťou konzultačných otázok pre **V. cyklus štruktúrovaného dialógu**, ktoré vzišli z EÚ konferencie pre mládež v Amsterdame v roku 2016.

1. Aké schopnosti a zručnosti podľa teba budeš potrebovať, aby si mohol/a spokojne žiť v tejto spoločnosti za desať – dvadsať rokov?
2. Čo by si potreboval/a na to, aby si mohol/a uplatniť a rozvíjať svoje schopnosti a svoj talent? Čo by ti pomohlo, aby si bol/a v živote úspešný/á, a aby si v dosiahnutí úspechu pomohol/a aj ostatným?

V rámci sledovaných indikátorov zrealizoval v rámci projektu projekt *Za jedno lano – mladí môžu meniť politiku*:

- počet konzultačných nástrojov (diskusných stretnutí: 10; štartér – školenie pre ambasádorov štruktúrovaného dialógu: 2)
- počet zapojených kľúčových aktérov (počet „dôležitých dospelých“: 47; počet „dôležitých mladých“: 159)
- počet produktov na prezentovanie výsledkov (webové prezentácie vlastné: 3; sociálne siete – využívané stránky: 2; mailing list: 1; webové prezentácie iných organizácií: cca 5 národných).

Rada mládeže Slovenska v rámci **projektu EACEA "Structured dialogue - Support for National Working Groups"** zrealizovala v rámci sledovaných indikátorov:

- počet konzultačných nástrojov: 4 (online dotazník, offline konzultácie, esejistická súťaž, fokusové skupiny)
- počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií: 11 896
- počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom: 4 (záverečná správa, tlačová správa, konferencia za účasti poslancov NRSR, mediálne výstupy)

(Hlavné mesto SR Bratislava, zriaďovateľ základných umeleckých škôl a centier voľného času): **Mestský parlament mladých hlavného mesta SR Bratislavy** prediskutoval svoje zapojenie **do projektu čerpania finančných prostriedkov z programu ERAZMUS + v spolupráci s Parlamentom detí a mládeže mesta Brno**. Uskutočnil sa 9. ročník súťažnej výstavy mestského parlamentu mladých „Bratislava objektívom detí a mládeže“, ako súčasť podujatia Dni otvorených dverí samosprávy hlavného mesta – Bratislava pre všetkých. Výstava sa už tradične uskutočnila v autobuse Mercedes Capacity Dopravného podniku Bratislava, a. s. Mestský parlament mladých hlavného mesta SR Bratislavy realizoval pre mladých Bratislavčanov sviežu, zábavnú akciu - „Vankúšobranie 2.0“ - ktorá spája ľudí. Podujatím sa pokúsili vzbudiť záujem o dianie a aktivity, ktoré sa konajú v meste a ukázať, že aj mladí môžu participovať pri vytváraní atmosféry v ňom. Preto sa na podujatí zúčastnili aj zástupcovia Bratislavského dobrovoľníckeho centra a mladí tak mali možnosť si u nich nájsť dobrovoľnícku ponuku na mieru. **Z prostriedkov Mestského parlamentu mladých (schválených v rozpočte hlavného mesta SR Bratislavy)** boli nakúpené publikácie o Bratislave, ktoré bude MPM odovzdávať pri svojich realizovaných podujatiach detským návštevníkom.

V období 2015 – 2017 ÚSVRK implementuje **projekt zameraný na podporu monitoringu, kontrolu a výmeny informácií medzi tvorcami politik zameraných na integráciu Rómov a rómskou menšinou**. Výstupom projektu sú samostatné konzultačné regionálne platformy a menšie pracovné skupiny zamerané na výmenu informácií, odborné poradenstvo a konzultácie podľa potrieb účastníkov (inkluzívne vzdelávanie podpora bývania,

vysporiadanie podzemkov a pod.). Regionálne platformy sa realizujú vo februári až apríli 2017. Projekt podporuje aj **samostatné vzdelávanie mladých rómskych lídrov** a organizáciu tzv. **dielní budúcnosti**. Dielne budúcnosti sú konzultačné stretnutia organizované samotnými mladými lídrami a zapájajú skupiny rómskej mládeže. V roku 2016 bolo zorganizovaných 11 dielní budúcností, kde mali možnosť svoje názory a očakávania vyjadriť 126 mladých Rómov a Rómiek. Pre potrebu organizácie Dielní budúcnosti bola vypracovaná **samostatná metodika**, ktorá je k dispozícii verejnosti na vyžiadanie. Zástupcovia mládeže vystúpia s prezentáciami na regionálnych platformách.

*6.7. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám

Spôsob plnenia:

1. Projektová podpora poskytovania a skvalitňovania informačných a poradenských služieb pre mládež

2. Revidovanie Konceptie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. 2014-2017, 2. 2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: 1. počet a suma podporených projektov, 2. schválený dokument

Odpočet plnenia za rok 2016 – 1. plní sa, 2. plní sa:

Ad 1. Podpora projektovej činnosti v oblasti informačných a poradenských služieb pre mládež v roku 2016 **bola realizovaná cez Program SLUŽBY pre mladých, ktorý podporil 6 projektov** v sume 159 755 Eur. Aktivity boli zamerané na rozvoj informačných a poradenských služieb pre mládež a služieb v oblasti dobrovoľníctva mládeže. Cieľom výzvy bolo naďalej prispievať k naplneniu cieľov Konceptie rozvoja informačných a poradenských činností pre mládež ale aj prijatej Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020.

Ad 2. V nadväznosti na schválenie **Konceptie práce s mládežou na roky 2016 – 2020** v januári 2016, bol v roku 2016 pripravený **návrh Akčného plánu na roky 2017 – 2018**. V rámci plnenia úlohy v bode 2. Revidovanie Konceptie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020, bolo zrealizované stretnutie zástupcov IUVENTY a ZIPCEM spolu s vybranými zástupcami ICM s cieľom oboznámenia sa s ich činnosťou a úlohami ako aj so zhodnotením ich efektívnosti. Zástupcom ICM, ktorí sa nemohli stretnutia zúčastniť bol v novembri 2016 zaslaný dotazník zameraný na vyhodnotenie činností ICM. Dotazníky sú pomocným nástrojom nielen pri revidovaní informačnej a poradenskej činností pre mládež, ale aj pri príprave ďalších aktivít organizácie IUVENTA, a to najmä v oblasti prípravy výzvy v rámci jednotlivých Programov pre mládež.

*6.8. Zvyšovať dostupnosť informácií v oblasti kultúry pre deti a mládež

Spôsob plnenia:

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť a čítanie s porozumením

a), b) vyradené z plnenia

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním aktivít v oblasti dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu (napr. postupové súťaže a prehliadky z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby)

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním literárnych súťaží

2. V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, xenofóbia; prevencia všetkých foriem násilia a intolerancie, a pod.)

3. Rozvíjať vzťah detí a mládeže ku kultúre, umeniu a kreativite realizovaním umeleckých a edukačných aktivít zameraných na výchovu k umeniu a výchovu umením.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

Indikátor: realizované aktivity

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR pokračovali v realizácii **tradičných podujatí**. MK SR zároveň pokračovalo v podpore projektov prostredníctvom svojho dotačného systému¹⁷ (pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 2.5.). Podujatia realizované príspevkovými a rozpočtovými organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR sa uskutočnili rovnako ako v predchádzajúcom roku – ide predovšetkým o postupové súťaže a prehliadky, ktoré vyhlasuje a odborne garantuje Národné osvetové centrum v oblasti záujmovej umeleckej činnosti.

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí a mládeže realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu (napr. postupové súťaže a prehliadky z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby).

Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) vyhlasuje a odborne garantuje celoštátne postupové súťaže a prehliadky o. i. aj v oblasti neprofesionálneho divadla, detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu. V roku 2016 sa NOC podieľalo na príprave a realizácii súťaže súborov a sólistov divadla hraného deťmi **Zlatá priadka** (celoštátne kolo sa konalo 26. – 29. mája 2016 v Šali). Na celoštátnom kole sa v roku 2016 zúčastnilo 15 súťažiacich detských divadelných súborov, 240 účinkujúcich (vrátane hosťujúceho súboru z Českej republiky), 669 divákov, 13 členov detskej poroty, lektori a ďalší hostia. NOC participovalo aj na celoštátnej súťaži a prehliadke súborov a sólistov **Divadlo a deti** (celoštátne kolo sa konalo 2. – 4. júna 2016 v Rimavskej Sobote), ktorá vytvára priestor na

¹⁷ Zoznam podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR je dostupný prostredníctvom internetu: https://registerkultury.gov.sk/granty2016/statistiky_verejne.php.

zhodnocovanie tvorby dospelých a mládežníckych kolektívov a jednotlivcov hrajúcich pre deti, ktorí vo svojej inscenačnej praxi reflektujú zákonitosti divadla a dramatickej hry pre deti. Na celoštátnej prehliadke sa zúčastnilo 10 súťažiacich kolektívov, 110 účinkujúcich, 850 divákov zo škôl a 150 divákov z radov verejnosti, 10 členov detskej poroty, lektori rozborových a tematických seminárov a workshopov. NOC pravidelne spoluorganizuje aj **Hviezdoslavov Kubín**, celoštátnu postupovú súťaž a prehliadku umeleckého prednesu poézie a prózy, v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie. Systém súťaže aktivizuje deti na celom Slovensku už od školských lavíc a vedie ich k interpretácii literatúry, tvorivej práci s textom a jeho scénickému spracovaniu, a tiež ku kultivovaniu jazyka a reči a praktickému uplatňovaniu spisovnej jazykovej normy. Na celoštátnom kole (22. – 25. júna 2016 v Dolnom Kubíne) sa zúčastnilo 48 detských recitátorov a 7 detských recitačných súborov a divadiel poézie (84 účinkujúcich) a 800 divákov. Najväčší podiel na kvalitnej umeleckej príprave detí majú základné umelecké školy, ich dramatické a literárno-dramatické odbory.

Literárne a informačné centrum – redakcia časopisu Slniečko sa podieľalo na mediálnej, odbornej a porotcovskej spolupráci pri realizácii celoslovenskej súťaže v prednese slovenských povestí **Šalianský Matko Jozefa Cígera Hronského** v Šali (časopis Slniečko je partnerom a spoluzakladateľom súťaže).

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

MK SR spolu s MŠVVŠ SR, Maticou slovenskou, Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, Spolkom slovenských spisovateľov, Slovenským pedagogickým nakladateľstvom – Mladé letá, s. r. o., Štátnym pedagogickým ústavom, Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Vydavateľstvom Matice slovenskej každoročne vyhlasuje súťaž **Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko**, ktorá podporuje rozvíjanie literárnej gramotnosti u detí, vytváranie pozitívneho vzťahu k svojej materinskej reči a jazyku a kultivovanie slovenského jazyka a reči. Táto literárna súťaž zároveň naplňuje čiastkové ciele Stratégie rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020.

Literárne a informačné centrum, ktoré je vydavateľom časopisu Slniečko, aktívne spolupracuje pri príprave, realizácii a hodnotení celoslovenského čitateľského projektu **Čítame s Osmijankom, pridaj sa aj ty!** Významná je jeho autorská spoluúčasť na príprave súťažného zošita, hodnotení súťažných prác detí, literárnych workshopoch s deťmi, seminároch o zlepšovaní čitateľskej gramotnosti učiteľov a knihovníkov. Každý rok prebiehajú autorské besedy s čitateľmi Slniečka v knižniciach a základných školách vo všetkých regiónoch Slovenska. V priebehu roka 2016 zrealizovali 16 podujatí. Redakcia časopisu Slniečko pravidelne spolupracuje s viacerými celoslovenskými súťažami v literárnej tvorbe žiakov základných a študentov stredných škôl (napr. Škultétyho rečňovanky, Luknárova Ivanka).

Divadelný ústav vyhlásil v roku 2016 siedmy ročník súťaže pre autorov do 18 rokov **Dramatickí mladí**. Do súťaže sa prihlásilo 31 autorov. Slávnostné vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo v júni 2016 počas celoslovenského divadelného festivalu Dotyky a spojenia v Martine.

Slovenská národná knižnica prostredníctvom Literárneho múzea a Slovenského múzea A. S. Puškina realizovala podujatia pre školskú mládež, ktorých cieľom je zvyšovanie čitateľskej gramotnosti hrovou interpretačnou formou, napr.:

- *Máme radi rozprávky a vy?:* podujatie pre deti z materských škôl a žiakov prvého stupňa základných škôl (raz mesačne) realizované súťažnou formou,
- *Rýmujeme s Feldekom:* súťažné hry v tvorení rýmov pre žiakov základných škôl (sprievodné podujatie k výstave Ľubomír Feldek: Umenie neodísť),
- *Ťahák na slovenčinu alebo: Ach, tá naša gramatika:* hravé vyučovacie hodiny pre žiakov druhého stupňa základných škôl zamerané na upevňovanie poznatkov z pravopisu a gramatiky a na čítanie s porozumením.

Pamätník Lidice v spolupráci so Vzdelávacím centrom Múzea Slovenského národného povstania usporiadal medzinárodnú vedomostno-literárnu súťaž *Lidice pro 21. stololetí* (január – jún 2016), ktorej cieľom je prispieť k uchovaniu pamiatky na občanov obce Lidice, ktorí boli zavraždení nacistami v roku 1942, a k prehľbovaniu znalostí najmladšej generácie o historických udalostiach vzťahujúcich sa k druhej svetovej vojne a k nacistickým totalitným režimom 20. storočia.

Univerzitná knižnica v Bratislave v spolupráci s Krajskou pobočkou Spolku slovenských knihovníkov a knižníc bratislavského kraja realizovala odborný seminár a workshop ***Aby deti rady čítali...*** (6. apríl 2016), ktorého sa zúčastnilo cca 60 odborníkov z celého Slovenska. Knižnica v spolupráci so Slovenskou pedagogickou knižnicou zorganizovala 10. ročník medzinárodnej konferencie pre knihovníkov školských knižníc pracujúcich s deťmi ***Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*** (12. mája 2016), ktorá sa venovala detskému čitateľovi, detským čitateľským klubom, rozvoju čitateľskej gramotnosti a kreatívnemu čítaniu.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala vzdelávacie podujatia a **interaktívne vyučovacie hodiny** pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl, ktorých cieľom je zvyšovanie záujmu školskej mládeže o literatúru, napr.: interaktívne hodiny o regionálnych spisovateľoch, Štúrovcí ako ich nepoznáte, Nonkonformná literatúra, Som ilustrátor/ilustrátorka, Prednášky k citovaniu a tvorbe bibliografických odkazov, Zaži knihu na vlastnej koži, Regionálne rozprávarky, Literárne stretnutia mladých nadšencov literatúry, detektívi v čase a ďalšie. Knižnica taktiež realizovala **súťaž v rétorike študentov** (8. novembra 2016).

Slovenské národné divadlo sa aj v roku 2016 zameriavalo na prácu s mládežou a jej vzťahom k dramatickému textu realizovaním *Dielne tvorivého písania* (raz týždenne). Okrem toho divadlo realizuje inscenácie svetovej a slovenskej dramatickej literatúry, ktoré prispievajú k zvyšovaniu čitateľskej gramotnosti – súčasťou každého bulletinu k inscenácii je obsiahly sprievodný text i samotný dramatický text. Žiaci a študenti sa tak dostanú k množstvu informácií súvisiacich s inscenáciou, dramatikom a konkrétnym obdobím.

Divadelný ústav realizoval v roku 2016 viaceré edukačné aktivity pre deti a mládež, napr.:

- *dielne kreatívneho písania* (v spolupráci s Činohrou SND, kultúrnym centrom Stanica Žilina-Záriečie, Bábkovým divadlom na Rázcestí z Banskej Bystrice a Prešovským národným divadlom) pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl, ktorých

cieľom je vzdelávanie detí a mládeže v oblasti písania dramatických textov a prehĺbenie ich vzťahu k divadlu (vyvrcholením celoročnej práce bolo stretnutie všetkých dielní na Festivale inscenácií súčasnej drámy Nová dráma/New Drama 2016, kde sa prezentovali metódy práce s mládežou a inscenované čítania niektorých textov); v roku 2016 realizovalo 5 dielní v rámci Slovenska;

- *Mliečne zuby* – laboratórium podpory autorskej a pôvodnej tvorby mladých začínajúcich autorov, projekt s ambíciou produkčne a dramaturgicky podporovať realizovanie a vznik pôvodných autorských projektov budúcich profesionálnych divadelných tvorcov, ktorý zároveň vytvára priestor a primerané podmienky pre prvé inscenačné pokusy mladých tvorcov, ktorí sa snažia zapojiť do profesionálneho divadelného prostredia (4 realizované projekty z 22 prihlásených).

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám

V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, xenofóbia, prevencia všetkých foriem násilia a intolerancie a pod.)

NOC uskutočnilo **dve série interaktívnych edukačných podujatí pre deti a mládež** vybraných bratislavských škôl (spolu 132 účastníkov), ktoré boli zacielené na deti vo vzťahu k vybraným témam sociálnej prevencie. Edukačné aktivity k sociálnej prevencii sa uskutočnili pod odborným vedením lektorov v priestoroch multifunkčného centra V-klub. Témami vzdelávacích podujatí boli závislosti od psychoaktívnych látok, vybrané nelátkové závislosti, náboženský extrémizmus a nebezpečné spoločenstvá, výtvarné umenie v sociálnej prevencii, tzv. kult tela a vznik porúch príjmu potravy, domáce násilie, šikanovanie v školských kolektívoch, obchodovanie s ľuďmi, vybrané závislosti nelátkového charakteru. NOC realizovalo **3 interaktívne edukačné podujatia zacielené na deti** aj v spolupráci s vybranými kultúrno-osvetovými zariadeniami v SR, ktorých sa celkovo zúčastnilo 414 účastníkov.

MSNP realizovalo prednášky **vzdelávacie programy a organizovalo súťaže pre deti a mládež** zamerané na rozvoj literárnej gramotnosti, ktoré v rámci mimoškolskej činnosti upevňujú nadobudnuté vedomosti a napomáhajú spoznávanie negatívnych javov v spoločnosti (najmä antisemitizmus, extrémizmus, xenofóbia) z historického hľadiska.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici pripravila pre študentov stredných a vysokých škôl **besedu s Evou Umalauf, ktorá prežila holokaust** (26. októbra 2016). Knižnica zároveň celoročne spolupracovala s Informačným centrom mladých a v oblasti sociálnej prevencie realizovala poskytovanie informácií k prevencii sociálno-patologických javov v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život.

Štátna vedecká knižnica v Prešove realizovala **3. ročník vzdelávacieho podujatia *Nie/Som obeťou násilia ?!*** v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Prešove a záujmovým združením žien MYMAMY. Knižnica taktiež organizovala **výstavy *Svetový deň vojnových sirôt, Stop násiliu!, Deň zápasu za ľudské práva, Medzinárodný deň bez násilia, Svetový deň rodiny a Svetový deň utečencov.*** V priestoroch Vlastivedného múzea v Hanušovciach nad Topľou knižnica zorganizovala **vzdelávacie podujatie *Holokaust Rómov,*** ktorého cieľom bolo oboznámiť verejnosť aj rómsku mládež s udalosťami, ktoré sa počas

druhej svetovej vojny udiali v tejto lokalite v súvislosti so zriadením pracovného tábora pre Rómov.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči pravidelne spolupracuje s peer aktivistami OZ Mladí ľudia a život zo Spišskej Novej Vsi. V roku 2016 sa mladí čitatelia knižnice zúčastnili **hodiny informačnej výchovy na tému *Násilie a šikana***. Vyškolení mladí aktivisti debatou na princípe rovný s rovným vysvetľujú túto problematiku a snažia sa nachádzať riešenia týchto problémov mladých ľudí.

Literárne a informačné centrum sa v rámci pravidelných rubriík *Etická výchova* a *Deti v zelenom* v časopise **Slniečko** pravidelne venuje aktuálnym témam a pripravuje **inšpiračné motivačné otázky**, ktorých cieľom je navodiť diskusiu pedagógov a detí k vybranej problematike – v každom čísle časopis prináša **ukážky z diel slovenských spisovateľov a mladých autorov**, ktoré sa týkajú sociálno-patologických javov spoločnosti a literárnou formou naznačuje východiská a možné riešenia rôznych modelových situácií.

Slovenské národné divadlo prostredníctvom **časopisu Portál** a **bulletinov k inscenáciám**, ktoré sa zaoberajú problematikou sociálno-patologických javov v spoločnosti, ponúka obsiahle štúdie s ohľadom na konkrétnu tému i historický kontext (napr. *Láskavé Bohyne, Polnočná omša, Zo života ľudstva, Leni, Slovo Váškovo, Tichý bič*). V decembri 2016 Činohra SND spustila **projekt Divadlo proti extrémizmu**, ktorého prvou inscenáciou je *Natálka*, hra o rómskej rodine, ktorú napadli extrémisti. Inscenácia bude putovať po slovenských školách naprieč Slovenskom.

Štátna opera Banská Bystrica prináša tituly poukazujúce na spoločenské neduhy. Inscenácie s tematikou rasovej neznášanlivosti, drogovej závislosti, rôznych foriem diskriminácie, extrémizmu a pod. umeleckými prostriedkami pomáhajú informovať deti a mládež o týchto negatívnych javoch v spoločnosti a ich deštruktívnych dôsledkoch. V roku 2016 bol súčasťou repertoáru divadla aj naďalej titul **Gypsy roots**, ktorý sa venuje téme rasovej neznášanlivosti a titul **Biele peklo** s témou drogovej závislosti. V oboch prípadoch ide o diela, ktorých hlavným výrazovým prostriedkom je tanec, čo je veľmi zrozumiteľný komunikačný nástroj vo vzťahu ku každej generácii divákov. Do repertoáru divadla v roku 2016 pribudlo i ďalšie dielo orientované tentoraz na tému šikanovania s názvom **Nemé tváre/Výkriky do ticha**. V roku 2016 uviedlo divadlo spolu 34 predstavení pre deti a mládež.

Divadlo Nová scéna má v repertoári kultový anglický muzikál Willyho Russella **Pokrvní bratia**, ktorý poukazuje na vplyv bohatstva a chudoby na rozvoj mladého človeka, sociálne deformácie spoločnosti a jeho vplyv na životy jednotlivcov. V roku 2016 uviedlo divadlo 16 repríz.

Slovenský filmový ústav je partnerom **Festivalu slobody**, ktorý organizuje Ústav pamäti národa. Festivalové projekcie sa uskutočnili v kine Lumière (8. – 10. novembra 2016). V rámci tohto podujatia sa uskutočnili aj filmové projekcie pre stredné a základné školy s cieľom zvyšovania povedomia o ľudských právach.

Rozhlas a televízia Slovenska ako verejnoprávny vysielateľ v rámci svojej činnosti vysiela programy určené pre cieľovú skupinu detí, mladistvých a v neposlednom rade aj

dospievajúcej mládeže. Vzhľadom na narastajúcu tendenciu problematických javov je potrebné im aktívne venovať náležitú pozornosť z hľadiska účinnej prevencie. Prevencia zahŕňa šírenie spôsobilosti umožňujúce zvládnuť plachosť, nedôverčivosť, rozvíjanie zdravých priateľstiev, asertívne spôsobilosti a samozrejme zdravé vzťahy v rodine a prezentáciu rodiny ako základného a dôležitého piliera v spoločnosti. **Tvorba a vysielanie programov RTVS** ako verejnoprávneho média sú koncipované na princípe eliminácie patológie, sú komplexné a využívajú viac stratégií, medzi ktoré patrí napr. práca s rodičmi.

(NSK) Riaditeľ Starého divadla K. Spišáka v Nitre začal v roku 2015 **pravidelné čítania s porozumením na Klinike novorodencov, detí a dorastu vo FN v Nitre**. Jeden večer v týždni si malí, ale aj väčší pacienti vypočujú rozprávku a následne o nej krátko diskutujú, prípadne odpovedajú na otázky. Prevažne ide o slovenské rozprávky a príbehy, vyberané primerane veku detí. V súčasnosti sa na pri čítaní striedajú aj ďalší členovia umeleckého súboru. Koncom roka 2016 usporiadali herci divadla na klinike Mikulášsky večer. Ich prínosom je nie len zvyšovanie gramotnosti detí, ale aj ich rodičov, ktorí sú väčšinou s deťmi na izbách a často sa aj sami do čítania zapájajú.

(BBSK) Ad 2. Zabezpečil informačné a vzdelávacie kampane, prednášky a projekty na podporu zdravého životného štýlu, okrem iných napr. **podujatie Kultúry a sekty**, cieľom ktorého bolo vychovávať deti a mladistvých ku kritickému mysleniu a podporovať ich sebavedomie a sebahodnotenie najmä z toho dôvodu, aby dokázali sami zhodnotiť prvoplánové výhody a taktiež riziká, ktoré ponúka členstvo v sekte. Pre deti a mládež je dôležité vedieť, že život v sekte má deštruktívne následky, zbavuje člena sekty osobnej slobody a možnosti rozhodovať o vlastnom živote, človek stráca vlastnú identitu a je ohrozený psychickou závislosťou na skupine alebo vodcovi - jednotlivcovi.

*6.9. Chrániť a rozvíjať kultúrne práva detí zo znevýhodneného prostredia, odstraňovať informačné, mentálne i fyzické bariéry v prístupe takýchto detí ku kultúre, prispievať k zmysluplnému tráveniu ich voľného času prostredníctvom kultúrnych mechanizmov s cieľom podporiť utváranie harmonickej osobnosti, ktorá prispieva k tvorbe a udržateľnosti blahobytného a tolerantného spoločenstva

Spôsob plnenia:

1. Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať dostupnosť kultúry pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.) a vytvárať podmienky pre rozvoj ich tvorivosti a umeleckého talentu s cieľom predchádzať diskriminácii a podporiť proces ich sociálneho začlenenia

2. Prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR realizovať umelecké, kultúrne a edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.)

3. Podporovať prístup detí a mládeže ku kultúre

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, MVO, územná

samospráva

Indikátor: 1. a 2. *podporené projekty, realizované aktivity*; 3. *suma prerozdelená v rámci dotačného programu Kultúrne poukazy, počet inštitúcií poskytujúcich pravidelný bezplatný vstup*

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Ad 1.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva bol **aj v roku 2016 prioritne nastavený na podporu znevýhodnených skupín detí a mládeže** – deti a mládež so zdravotným postihnutím (17 projektov/46 500 Eur), deti a mládež z MRK (9 projektov/17 100 Eur), deti a mládež ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (5 projektov/5 800 Eur), predchádzanie diskriminácii a všetkým formám násillia (4 projekty/19 000 Eur).¹⁸

Ad 2.

NOC uskutočnilo **seminár *Ochrana a podpora ľudských práv v oblasti kultúry*** (14. septembra 2016 v Bratislave, multifunkčné centrum V-klub). NOC v roku 2016 publikovalo v **odbornom časopise *Sociálna prevencia*** so zameraním na deti a mládež dva odborné príspevky zamerané špecificky na problematiku prevencie negatívnych sociálnopatologických javov vo vzťahu k deťom z MRK¹⁹.

NOC ako odborný garant sa podieľalo na organizácii výtvarno-literárnej súťaže **Farebný svet – Coloriskeri luma**. Súťaž bola určená pre deti do 15 rokov, dievčatá a chlapcov do 18 rokov – žiakov základných škôl, základných umeleckých škôl, deti z detských domovov, centier voľného času a komunitných centier v SR. Vyhlasovateľom a organizátorom tejto celoštátnej postupovej súťaže bolo občianske združenie Rómsky dom – Romano kher, spoluorganizátormi MŠVVŠ SR, NOC a OZ Chartikano z Dunajskej Lužnej. Coloriskeri luma je dvojstupňová celoštátna postupová výtvarná a literárna súťaž, ktorá spája rómske deti a deti z väčšinovej spoločnosti, ktorej cieľom je zlepšiť komunikáciu medzi majoritou a rómskou národnostnou menšinou prostredníctvom spoznávania a propagovania rómskej kultúry a rómskej histórie, najmä oboznámenia súťažiacich s rómskymi tradičnými remeslami, a podporiť výtvarné zručnosti detí a literárnu tvorbu súťažiacich. Súťaž vyvrcholila slávnostnou vernisážou výstavy Farebný svet – Coloriskeri luma, ktorá je prezentáciou najúspešnejších prác detskej výtvarnej a literárnej tvorby, spojenou s odovzdávaním cien a ocenení. Vyhlásenie víťazov súťaže sa uskutočnilo 25. júna 2016 v Dunajskej Lužnej v rámci podujatia *Európske rómske kovácke sympóziu*m. V rámci súťaže odborná porota hodnotila 323 výtvarných prác a literárnych prác žiakov 26 základných škôl a 19 detských domovov.

¹⁸ Reprezentatívny výber z podporených projektov: Dom nepoškvrneného srdca Panny Márie: Kultúrne a tvorivé aktivity pre rómske deti a mládež v Lomničke - tvorivé dielne pre deti a mládež (2 700 €); Hornošarišské osvetové stredisko v Bardejove: Edukácia rómskych detí prostredníctvom bábkového divadla (800 €); Nadácia Vlada Kulíška: Festival záujmov umeleckej činnosti sluchovo postihnutých detí (3 500 €); OZ Oxymoron: Konvergenie – 12. ročník tvorivého pobytu pre deti so špeciálnymi potrebami (2 000 €); Pohronské osvetové stredisko: Malí remeselníci – tvorivé dielničky pre malé a veľké rómske detičky (600 €); Trábečské múzeum v Topoľčanoch: Stretneme sa v múzeu – interaktívne aktivity pre deti so zdravotným postihnutím (1 000 €); Združenie FEMAN: Tmavomodrý svet 2016 – svet nevidiacich, hluchoslepých a slabozrakých detí (5 000 €). Zoznam všetkých podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR je dostupný prostredníctvom internetu: https://registerkultury.gov.sk/granty2016/statistiky_verejne.php.

¹⁹ RÁC, I. – KOZUBÍK, M. 2016. Deti – obeť domáceho násillia v rómskej rodine. In: *Sociálna prevencia* 1/2016, s. 12-. ISSN 1336-9679; PAJZINKOVÁ, M. 2016. Sociálna prevencia v činnosti Podduklianskeho osvetového strediska. In *Sociálna prevencia* 1/2016, s. 28-29. ISSN 1336-9679

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči zabezpečuje pravidelný nákup literatúry pre deti a mládež rôznych žánrov. Táto literatúra je po spracovaní do zvukovej formy a do Braillovoho písma prístupná zrakovo a inak zdravotne postihnutým deťom a mládeži v knižničnom fonde knižnice. Deti a mládež so zdravotným postihnutím sú o nových knihách informovaní prostredníctvom rubriky Knižné novinky na webovej stránke knižnice, v slepeckých periodikách a pri osobných návštevách knižnice. Knižnica v roku 2016 zorganizovala 20 kultúrno-výchovných podujatí pre zdravotne postihnuté deti a mládež (spolu 437 účastníkov). Napr. stretnutie s peer aktivistami OZ Mladí ľudia a život s témou **Šikana a kyberšikanovanie**; vernisáž kresleného humoru **Videnie nevidenia – i videnia** (výstava kreslených vtipov a ich reliéfnych podôb); stretnutie s autorkami projektu **Mimi a Líza** Katarínou Kerekesovou, Katarínou Molákovou a Ivanou Šebestovou – nevidiaca Mimi a vidiaca Líza spoznávajú spoločne svet plný fantázie a zažívajú mnohé dobrodružstvá. Deti ich spoznávajú prostredníctvom dvojdielnej knihy, rozhlasovej rozprávky a animovaného večerníčkového seriálu.

Štátna vedecká knižnica v Prešove realizovala podujatie **Tvorba digitálneho objektu** (marec a apríl 2016) pre žiakov druhého stupňa Základnej školy Matice slovenskej v Prešove, ktorého cieľom bolo priblížiť zdokumentované oblasti rómskej kultúry. Knižnica v spolupráci s OZ EduRoma organizovala inkluzívne vzdelávanie spojené s premietaním rozprávky pre žiakov prvého stupňa Základnej školy v Šarišských Michaľanoch (25. apríla 2016) s cieľom odstrániť segregáciu rómskych žiakov. Knižnica sa tiež podieľala na **prezentácii rómskej kultúry** v spolupráci s komunitnými centrami v Hanušovciach nad Topľou, Čemernom, Petrovanoch a Kojaticiach a pripravila 3 samostatné výstavy portrétov svetových osobností rómskeho pôvodu výtvarníka Jozefa Feča (Súkromná stredná odborná škola v Kežmarku, Krajské múzeum v Prešove; Slovenské národné múzeum-Múzeá v Martine – Múzeum kultúry Rómov na Slovensku).

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala umelecké, kultúrne a edukačné podujatia pre deti zo znevýhodneného prostredia (napr. deti z rôznych sociálnych zariadení a rodiny s handicapovanými deťmi) v expozíciách Bábkarský salón, Múzeum – domov múz a Ľudové hudobné nástroje na Slovensku.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby realizovalo tvorivé dielne pre Detskú fakultnú nemocnicu v Banskej Bystrici.

Literárne a informačné centrum prostredníctvom redakcie Slniečko realizovalo viacero aktivít v menších mestách a obciach na Slovensku (napr. Trebišov, Čerhov, Borša, Košice, Nižný Klátov, Veľký Krtíš, Levice, Topoľčany, Stará Ľubovňa, atď.) s vyššou mierou nezamestnanosti a rómskou populáciou. Redakcia časopisu Slniečko navštívila Detský domov rodinného typu Pastelka vo Vidinej (okres Lučenec), ktorého cieľom je vyhľadávanie a spájanie rómskych súrodencov. Prostredníctvom výtvarných súťaží a uverejňovaní ich obrázkov v časopise Slniečko aktivizujú aj veľa rómskych detí (*Neodíd' nám, rozprávočka; Všetko najlepšie, pán Janovic!*). Súčasťou podujatí sú aj putovné výstavy *Jedno Slniečko za všetky Hviezdy, Nový východ Slniečka a výstava výtvarných návrhov mladých ilustrátorov VŠVU Slniečko a slniečka*. V roku 2016 zrealizovalo Literárne a informačné centrum spolu 14 podujatí. Literárne a informačné centrum zároveň poskytuje remitendu časopisu Slniečko rôznym občianskym združeniam, ktoré organizujú kultúrno-výchovné podujatia pre deti so zdravotným

postihnutím a sociálne znevýhodnené deti, pre deti zo sociálne vylúčených spoločností a MRK a pre deti z detských domovov.

Štátne divadlo Košice realizovalo **kreatívny workshop** s témou **Srdce** (19. – 22. januára 2016), ktorý bol určený pre deti zo sociálne znevýhodnených skupín. Išlo o sprievodné podujatie k projektu Obnova Národnej kultúrnej pamiatky – historickej budovy Štátneho divadla Košice v multikultúrnom a multinárodnom prostredí, ktorý je financovaný z prostriedkov Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu SR. Na workshope sa zúčastnili deti z Detského domova Košická Nová Ves a Detského domova Zem detí vo veku od 10 do 16 rokov. Skúsení lektori, Martin Žák a Viliam Šandor, ktorí sa ako profesionálni umelci venujú arteterapii, učili deti pozerať sa na svet srdcom a nebáť sa povedať to, čo mám v srdci, cez výrazové prostriedky, ktoré sú deťom vlastné a ktoré sú pre nich prirodzené. Na záver workshopu bolo prezentované dielo, ktoré deti spoločne vytvorili.

Slovenské národné divadlo – Činohra SND v roku 2016 realizovala workshop pre deti z Detského MIXklubu v Pentagone. Deti z tejto časti Bratislavy absolvovali štvordňový divadelný workshop. Dve časti sa realizovali v priestoroch SND a Umelecko-dekoračných dielní, ďalšie sa realizovali v centre MIXklubu na Stavbárskej ulici. Workshop na tému rozprávky Ako sa Lomidrevo stal kráľom bol zameraný na prípravu dekorácií a rekvizít a detskú dramatickú tvorivosť. Balet SND už štvrtý rok spolupracuje s OZ Nádej pre život, ktoré pomáha deťom s onkologickými ochoreniami a deťom s mentálnym a fyzickým postihnutím.

Hudobné centrum pravidelne organizuje výchovné koncerty v Detskej ozdravovni Biela Skala v Častej.

3. Podporovať prístup detí a mládeže ku kultúre

MK SR vytvorilo priestor na podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry **prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií aj pre marginalizované skupiny – bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu v mesiaci, napr. v roku 2012 poskytovala takýto druh služieb len Slovenská národná galéria. V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum. Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). **V súčasnosti je možnosť navštíviť bezplatne 37 kultúrnych objektov v správe uvedených inštitúcií na Slovensku.**

V roku 2016 prerozdeleno MK SR 2 379 551 Eur v rámci dotačného programu **Kultúrne poukazy**, ktorého cieľmi sú najmä podpora prístupu detí a mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže.

6.10. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády). Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom

Spôsob plnenia: Portál pre mládež Európskej únie (slovenská mutácia) a EURODESK Slovensko www.eurodesk.sk

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: počet návštevníkov stránky, počet poskytnutých konzultácií, počet sprievodných aktivít zameraných na skvalitnenie informácií pre mládež

Odpôčet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Eurodesk počas roka 2016 úzko spolupracoval s Národnou agentúrou programu Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu na podporných informačných aktivitách programu Erasmus+. V septembri 2016 sa revidovala sieť multiplikátorov. Jednotlivé kontaktné osoby boli oslovené s cieľom zistiť aktivitu a záujem o zotrvanie v národnej sieti multiplikátorov Eurodesku. **Aktuálne je k dispozícii 12 kontaktných miest Eurodesku v regiónoch.**

Bol preložený, graficky upravený a spracovaný **leták *Star of Europe*** a aktuálne je v spracovaní **bulletin *Mozaika***. Taktiež prebieha **produkcia videa**, ktoré bude slúžiť na informačné a propagačné aktivity programu Erasmus+ (oblasť KA1, KA3). Webová stránka Eurodesku je naďalej vedená pod oficiálnou stránkou IUVENTY – Inštitútu mládeže. Ostáva však opäť **otvorená úvaha vytvoriť novú webovú databázu eurodesk.sk**, ktorá by zodpovedala štandardom EK. Európsky mládežnícky informačný portál je naďalej miestom, kde sa nachádza centrum informácií pre mladých ľudí.

Počas roka 2016 sme sa zúčastnili dvoch medzinárodných stretnutí siete Eurodesk – v mesiaci apríl v Írsku, Kippure, Wicklow a v mesiaci október v Portugalsku, Braga. Ďalšou spomedzi medzinárodných aktivít bolo **stretnutie slovenských a českých partnerov** v Prahe (apríl) s názvom ***Školenie regionálnych partnerov EURODESK – Propagácia na sociálnych sieťach.***

V roku 2016 národný koordinátor v spolupráci s multiplikátormi organizovali množstvo informačných podujatí:

- *Coffee to go* – 17. marca v Prešove a 22. marca v Trnave
- *Veľtrh práce – Job Expo* v dňoch 25. a 26. apríla 2016 v Nitre. Podujatia sme sa zúčastnili v spolupráci s organizáciou SAAIC. Počas veľtrhu bol predstavený program Erasmus+ a jeho výhody, rovnako tak boli predstavené výhody zapojenia sa do Európskej dobrovoľníckej služby pre mladých ľudí do 30 rokov.
- Pri príležitosti 66. výročia Schumanovej deklarácie, v spolupráci so Zastúpením Európskej komisie na Slovenku sa Eurodesk zúčastnil *informačno – kultúrneho podujatia Dňa Európy* 9. mája 2016 na Hlavnom námestí v Bratislave. Počas podujatia boli účastníci informovaní o podporných aktivitách programu Erasmus+ a Európskej dobrovoľníckej služby
- 27. mája 2016 sa Eurodesk zúčastnil *hudobno – kultúrneho festivalu pre mladých ľudí Bažant na Mlynoch* v Bratislave
- *Festival Pohoda* 7.-9. júla 2016

- *stretnutie Eurodesk* v Portugalsku v októbri 2016
- 8.-10. novembra sa Eurodesk Slovensko v spolupráci s Národnou agentúrou pre vzdelávanie a odbornú prípravu zúčastnilo na *Informačných dňoch v Bratislave, Žiline a Košiciach*.
- 17.-19. novembra sa multiplikátorka patriaca pod organizáciu ZIPCeM zúčastnila na *školení Štartér*, kde odprezentovala Eurodesk a jeho aktivity
- 1. decembra sa v Trenčianskom samosprávnom kraji konalo *podujatie OPEN DAYS EUROPE DIRECT 2016*, kde boli stredoškólači z TN kraja informovaní o možnostiach štúdia, výmenných pobytoch a dobrovoľníckej práci v zahraničí.
- 7. decembra sa Eurodesk v spolupráci s Euroguidance – SAAIC zúčastnil na *podujatí Za skúsenosťami do zahraničia* v rámci programu Erasmus+.
- Od októbra do začiatku decembra prebiehali **školenia v rámci modulu Right2move**, ktoré mali za úlohu zvyšovať povedomie o mobilite, informačných zdrojoch, zvýšiť viditeľnosť a používanie portálu pre mládež (European Youth Portal), zvyšovanie informovanosti o programe Erasmus +, informovanie o kompetenciách, ktoré by mohli účastníci získať prostredníctvom neformálnych vzdelávacích aktivít.

Eurodesk sa pravidelne zúčastňuje pracovných stretnutí štruktúrovaného dialógu, ktoré organizuje RmS – Rada mládeže Slovenska. Cieľom je zvýšenie záujmu mladých ľudí o aktívnu účasť v tvorbe miestnych, regionálnych aj európskych politík voči mládeži.

6.11. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti antidiskriminačnej legislatívy, oboznámenie s pojmami šikanovanie, druhmi priamej a nepriamej diskriminácie

Spôsob plnenia: Priblížiť problematiku diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania takým jazykom, ktorému budú mladí ľudia rozumieť a zároveň budú poučení ako v ktorej konkrétnej situácii postupovať a aké právne prostriedky je možné využiť v záujme nápravy a odstránenie diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania, prostredníctvom vzdelávacích školení lektormi špecializovanými v danej oblasti.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: SNSĽP

Indikátor: počet poskytnutých vzdelávacích školení prostredníctvom profesionálnych lektorov z oblastí špecializovaných na oblasť antidiskriminačnej legislatívy, počet účastníkov vzdelávaní, počet návštevníkov webovej stránky

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 SNSĽP pokračovalo v realizácii vzdelávacích aktivít na druhom stupni základných škôl a na stredných školách. Školy mali na výber **šesť štandardných tém** (Ľudské práva, Nediskriminácia, Rodová rovnosť, Holokaust, Práva dieťaťa a Extrémizmus). Mnohé školy prejavujú záujem aj o viac tém počas jedného školského roka. V roku 2016 SNSĽP na 19 základných školách realizovalo 52 podujatí pre 1069 žiakov a žiačok. Na 20 stredných školách Stredisko realizovalo 53 podujatí pre 1868 študentov a študentiek. 88 (83,8% podiel)

podujatí bolo s trvaním 90 minút, 14 aktivít v trvaní 3 vyučovacích hodín a 3 podujatia boli realizované v rozsahu 4 vyučovacích hodín. Až 40,1% všetkých aktivít (47,1% všetkých účastníkov a účastníčok) bola venovaná téme extrémizmu (43). Ďalšími populárnymi témami boli ľudské práva (17) a nediskriminácia (16; 15,2%). Štandardne mali školy v roku 2016 záujem aj o realizáciu vzdelávania v oblasti holokaustu (10), práv dieťaťa (10), či rodovej rovnosti (7).

Na základe dlhodobej spolupráce sa v roku 2016 na Spojenej škole s organizačnými zložkami Odborné učilište a Praktická škola, Švabinského 7 v Bratislave realizovali dve vzdelávacie aktivity SNSLP k téme **Extrémizmus** a k téme **Násilie na ženách / Sexuálne násilie**.

Nižšie v tabuľke je uvedené porovnanie počtu vzdelávacích podujatí pre deti a mládež zo základných a stredných škôl, realizovaných SNSLP v rokoch 2014-2016. Uvedené sú aj témy, ktoré priamo nekorešponujú s oblasťami definovanými úlohou 6.11.

Prehľad počtu vzdelávacích podujatí SNSLP pre deti mládež podľa tém v rokoch 2014-2016

podujatia pre žiakov a žiačky ZŠ a SŠ podľa tém	Podujatia 2014	Podujatia 2015	Podujatia 2016
Ľudské práva	5	22	17
Nediskriminácia	22	20	16
Rodová rovnosť	3	7	7
Holokaust	15	10	10
Práva dieťaťa	3	9	10
Rasizmus - extrémizmus	6	20	43
Mobbing	0	0	0
Iné	0	5	1
Kombi	0	0	1
Podujatia celkom	54	93	105

Nižšie v tabuľke je uvedené porovnanie počtu účastníkov a účastníčok vzdelávacích podujatí pre deti a mládež zo základných a stredných škôl, realizovaných SNSLP v rokoch 2014-2016.

Prehľad počtu účastníkov a účastníčok na vzdelávacích podujatiach SNSLP pre deti mládež podľa tém v rokoch 2014-2016

podujatia pre žiakov a žiačky ZŠ a SŠ podľa tém	Účastníci / účastníčky 2014	Účastníci / účastníčky 2015	Účastníci / účastníčky 2016
Ľudské práva	110	457	520
Nediskriminácia	550	463	406
Rodová rovnosť	71	214	123
Holokaust	301	197	267
Práva dieťaťa	70	198	205
Rasizmus - extrémizmus	207	525	1383
Mobbing	0	0	0

Iné	0	80	14
Kombi	0	0	19
Účast' celkom	1309	2134	2937

Aktivity pre deti a mládež Stredisko v roku 2016 realizovalo vo všetkých krajoch SR, **najviac v Bratislavskom kraji** (41 pre celkom 1084 účastníkov a účastníčok), potom v Trenčianskom kraji (18 podujatí pre 445), Nitrianskom (15 pre 535), Trnavskom (13 pre 440), Žilinskom kraji (11 pre 309). Najmenej podujatí bolo realizovaných na školách Prešovského kraja (1 pre 20), Košického (2 pre 42) a napokon Banskobystrického kraja (4 podujatia pre 62 žiakov a žiačok). V roku 2016 Stredisko realizovalo vzdelávacie podujatia na 19 (z toho 12 nových) základných školách a 20 stredných školách (z toho 15 nových). Za ostatné 3 roky Stredisko spolupracuje so 40 základnými školami a 43 strednými školami. Vďaka nadviazanej spolupráci v roku 2016 sa v priestoroch Múzea holokaustu v Seredi uskutočnilo 1 podujatie a v priestoroch Regionálneho osvetového strediska v Nových Zámkoch 2 vzdelávacie podujatia pre stredoškolskú mládež.

V roku 2016 Stredisko realizovalo aj 4. ročník súťaže „Moje ľudské práva“ v písaní esejí, do ktorej sa mohli zapojiť študenti a študentky právnických fakúlt v Slovenskej republike, ktorí mali možnosť vybrať si z dvoch tém: **"Právo mlčať" alebo čo sa deje za zatvorenými dverami** (Ochrana pred domácim násilím) a **Rovnosť šancí na dosiahnutie vzdelania**. Do súťaže sa mohli zapojiť v období od 30. marca do 30. apríla 2016. Cieľom celoslovenskej súťaže bolo šírenie osvetu v oblasti ľudských práv, podporovanie záujmu študentov o všeobecnú problematiku dodržiavania ľudských práv, ako aj o konkrétne aspekty ako multikulturalizmus, rasizmus, rodová rovnosť, nediskriminácia a práva detí. Do súťaže esejí sa v roku 2016 zapojilo celkom 6 študentov z nasledujúcich škôl: Právnická fakulta, Trnavská univerzita – 3, Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach - 1, Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave – 1. Jeden súťažiaci názov školy neuviedol. V porovnaní s rokom 2015, keď sa Stredisko rozhodlo neudelit' prvé miesto a bolo vyhlásené len druhé a tretie miesto, boli v roku 2016 vyhlásené všetky tri miesta.

Stredisko v roku 2016 vyhlásilo tiež 4. ročník umeleckej súťaže „Moje ľudské práva“, do ktorej sa mohli prihlásiť žiaci a žiačky základných škôl a žiaci a žiačky základných umeleckých škôl z celého Slovenska. Do súťaže sa mohli súťažiaci zapojiť v období od 15. apríla do 31. mája 2015. Témy boli: **„Predstav si (bezbariérový) život zdravotne postihnutého...“** a **„Sloboda prejavu sa týka aj mňa“**. Do súťaže sa v roku 2016 zapojilo 52 základných škôl s 236 výkresmi, čo je o 35 základných škôl viac ako v roku 2015.

7. Osobitné ochranné opatrenia

Strategický cieľ: Zabezpečiť všestrannú realizáciu práv detí v krízových situáciách, v situáciách čiastočného či úplného obmedzenia osobnej slobody, v situáciách všetkých druhov migrácie a pobytu detí cudzincov na území štátu

Čiastkové ciele:

7.1. Zohľadnenie potrieb detí cudzincov v rámci pripravovanej politiky integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Spôsob plnenia: Prijatie osobitných opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Indikátor: počet opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*7.2. Vzdelávanie a ochrana detí žiadateľov o udelenie azylu

Spôsob plnenia: Dohliadať na vzdelávanie a ochranu ľudských práv maloletých žiadateľov o udelenie azylu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia, MVO

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Migračné pohyby sa v poslednom období v súvislosti so súčasnou migračnou krízou, príchodom stoviek tisíc utečencov do Európy za ostatné dva roky 2015 a 2016, predovšetkým do najbohatších európskych krajín - Nemecka, Švédsko, Nórska, Dánska, Fínska, Holandska, Francúzska, Rakúska, na území SR neprejavili, ba práve naopak, **počet školopovinných detí žiadateľov o udelenie azylu sa voči predchádzajúcim rokom ešte znížil.**

Čo sa týka maloletých žiadateľov o azyl, ktorí prichádzajú v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných a podliehajú povinnej školskej dochádzke, po absolvovaní karanténnych opatrení v záchytnom tábore Humenné prechádzajú do pobytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi. Tu sú zaraďovaní do príslušného ročníka základnej školy jej riaditeľom, podľa zistenia úrovne vzdelania a znalosti slovenského jazyka a to najneskôr do troch mesiacov od podania žiadosti o udelenie azylu. Vzhľadom na skutočnosť, že **jazyková príprava slovenského jazyka je vykonávaná už v záchytnom tábore, deti sú flexibilnejšie a ľahšie sa adaptujú** na nové podmienky. V prípade udelenia azylu je deťom azylantov umožnené študovať aj na stredných a vysokých školách za rovnakých podmienok ako občanom SR.

Do konca roku 2016 evidoval MÚ MV SR **celkom 36 maloletých žiadateľov o azyl.** Z tohto počtu boli do vzdelávacieho procesu zapojené len jedno dievča a dvaja chlapci z Ukrajiny z pobytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi (ZŠ Nenince). Chceme však zdôrazniť, že títo maloletí žiadatelia sú veľmi snaživí, cieľavedomí a dosahujú v škole vynikajúce výsledky a sú chválení celým učiteľským zborom. Je tu teda veľký integračný potenciál. Čo sa týka rozdielu v počte zaregistrovaných detí pri vstupe do azylovej procedúry a počtom detí, ktoré navštevujú ZŠ, ten je daný skutočnosťou, že rodiny azylantov s deťmi

odchádzajú zo SR. Slovensko je stále prevažne tranzitnou krajinou, cieľovými krajinami sú vyššie uvedené krajiny západnej Európy.

Na Slovensko bolo v decembri 2015 **presídlených 149 asýrskych kresťanov zo severného Iraku** z utečeneckého tábora Mar Elia v Erbile, ktorí sa do konca januára 2016 nachádzali v záchytnom tábore v Humennom a po absolvovaní karanténnych opatrení a udelení azylu sa za pomoci **projektu „Nové Ninive“** občianskeho združenia „Pokoj a dobro“ integrujú v Nitrianskom samosprávnom kraji. Maloleté osoby tejto skupiny azylantov sú začleňované do vzdelávacieho procesu základných a stredných škôl v tomto regióne. ZŠ vo Výčapoch navštevovalo 24 žiakov tejto skupiny azylantov, v súčasnosti ide o počet 17 žiakov vzhľadom na **odchod niekoľkých rodín naspäť do Iraku**. Stredné školy navštevuje 7 študentov a vysoké školy navštevuje 6 študentov. Vyššie uvedený **projekt zabezpečuje jazykový kurz slovenského jazyka** podľa medzinárodne uznávaných noriem Spoločného európskeho referenčného jazykového rámca (CEFR) t.j. dosiahnutej jazykovej úrovne - A1, A2, B1 podľa schopností jednotlivých osôb. Osvojenie slovenského jazyka, národného jazyka hostiteľskej krajiny umožní týmto cudzincom pripraviť sa na rekvalifikačné kurzy, získať prácu a integrovať sa do väčšinovej spoločnosti a zabrániť vytváraniu uzavretých komunit na území SR.

7.3. Zamerať sa na vyhľadávanie rodičov, osôb zodpovedných za výchovu alebo iných príbuzných s cieľom spojiť sa s rodinou pre maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Zapájať do procesu vyhľadávania Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a iné subjekty, sledovať vývoj v danej oblasti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, MV SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenský červený kríž, MVO

Indikátor: Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou (Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 orgány SPODaSK evidovali **celkom 36 MBS**, pre ktorých boli vykonávané opatrenia SPODaSK. 33 MBS bolo umiestnených do Detského domova pre maloletých bez sprievodu DLAŇ Medzilaborce. Z uvedeného počtu dvaja MBS požiadali o azyl. Jednému MBS (chlapec z Pakistanu), ktorý o azyl požiadal ešte v roku 2015, bol azyl udelený. Z uvedeného počtu v r. 2016 orgány SPODaSK v spolupráci s MV SR, UNHCR a Ligou za ľudské práva **zlúčili s rodinou 3 MBS**, v dvoch prípadoch išlo o zlúčenie so súrodencom-bratom (MBS z Afganistanu zlúčený s bratom v Nemecku a MBS z Bangladéša zlúčený s bratom v Taliansku) a v jednom o zlúčenie s matkou a súrodencami (dievča z Jemenu zlúčené s rodinou v Nemecku)

7.4. Ochrana detí v procese konania o medzinárodnú ochranu

Spôsob plnenia: V procese azylového konania venovať zvýšenú pozornosť ochrane maloletých bez sprievodu – žiadateľov o medzinárodnú ochranu, s cieľom zjednotiť

umiestňovanie maloletých bez sprievodu a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: v súlade s Legislatívnym plánom vlády SR

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR, legislatívna úprava zákona č. 305/2005 Z.

z o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

Aktualizácia za rok 2016:

MÚ MV SR naďalej venuje zvýšenú pozornosť bezpečnosti a ochrane ľudských práv žiadateľov o azyl v azylových zariadeniach MÚ MV SR. V tejto súvislosti skvalitňuje bezpečnostný systém (technické, organizačné a personálne opatrenia) a úzko spolupracuje s mimovládnyimi organizáciami a súkromnými bezpečnostnými službami. Vyššie uvedené úlohy, preventívne úkony proti rozličným formám násillia, ako aj možnému zneužitiu žiadateľov o azyl sa realizujú **prostredníctvom širokého spektra projektov** EÚ zameraných na sociálnu pomoc a ochranu žiadateľov o azyl, projektov ERF (Európskeho utečeneckého fondu) – „Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl“ pre oblasti východného a stredného Slovenska a projekt „Lepšia kvalita života pre všetkých“ pre oblasť západného Slovenska. V súčasnosti ide o projekty európskeho fondu pre azyl, migráciu a integráciu AMIF. Projekty Slovenskej humanitnej rady spolu s obcou Rovné pod názvom „Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR“ a integračný projekt Slovenskej katolíckej charity pod názvom „RAFAEL III“ do 30. novembra 2016. Od 1. decembra 2016 tento integračný projekt preberá mimovládna organizácia Marginal pre oblasť stredného a východného Slovenska v partnerstve s mimovládnu organizáciou ADRA pre oblasť západného Slovenska.

Projekty venujú trvalú pozornosť tiež preventívnym úkonom proti možnému gender násilliu, možnostiam domáceho násillia v partnerskom súžití ako aj ohrození práv detí azylantov. Osobitná pozornosť je venovaná najmä zraniteľným osobám, osamelým mladým ženám a dievčatám, osamelým matkám s deťmi, ako aj maloletým osobám v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných. Pomoc týmto deťom sa poskytuje individuálne a to aj v rámci relokácií detí, ktoré prichádzajú v sprievode matky. Deti azylantov, ktoré navštevujú základné školy získavajú integračné návyky potrebné pre život v hostiteľskej krajine. Politické rozhodnutia stredoeurópskych vlád V4 hovoria predovšetkým o pomoci týmto osobám v krajinách pôvodu a blízkych regiónov. Do európskych krajín je teda potrebné prijímať len také počty azylantov, ktoré sú jednotlivé štáty schopné aj zmysluplne integrovať.

V súlade s bodom A.1 uznesenia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 140 z 15. októbra 2015 bola v rámci MV SR v roku 2016 vytvorená pracovná skupina pre práva utečencov a migrantov (pod vedením štátneho tajomníka), pozostávajúca zo zástupcov ÚHCP PPZ, MÚ MV SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, MS SR, ÚSVROS, ZMOS, Únia miest Slovenska, SKCH a IOM. Prvé zasadnutie pracovnej skupiny pre práva utečencov a migrantov sa konalo 13. júla 2016. Pracovná skupina pod vedením štátneho

Porušenie ustanovenia zákona č. 311/2001 Z. z.	Počet zistených prípadov 2013	Počet zistených prípadov 2014	Počet zistených prípadov 2015	Počet zistených prípadov 2016
--	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

tajomníka MV SR Rudolfa Urbanoviča bola informovaná o jej zameraní a v diskusii bol prerokovaný Protokol č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Za obdobie roka 2016 bolo **zadržaných v oblasti nelegálnej migrácie celkom 23 MBS**, z toho 1 MBS pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice (počas pašovania cigariet) a 22 MBS na neoprávnenom pobyte. Uvedené osoby pochádzali z Afganistanu, Nepálu, Sýrie, Bangladéša, Indie, Jemenu, Ruska a Ukrajiny.

MÚ MV SR **požiadali v hodnotenom období o udelenie azylu dvaja MBS** – jedna osoba mužského pohlavia vo veku 17 rokov z Bangladéša a jedna osoba ženského pohlavia vo veku 15 rokov z Jemenskej republiky. Všetci zistení MBS sú odovzdávaní podľa zákona č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do starostlivosti príslušnému zariadeniu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVR SR. Žiadosti o azyl u vyššie uvedených maloletých osôb nie sú právoplatne ukončené. Azylové konanie v súčasnosti bolo prerušené a prebieha tzv. Dublinské konanie o možnosti zlúčenia s rodinnými príslušníkmi v inej krajine EÚ.

7.5. Presadzovanie uplatňovania pracovnoprávných predpisov pri práci detí

Spôsob plnenia: Kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne - každoročne
Zodpovedný gestor: Národný inšpektorát práce / inšpektoráty práce
Indikátor: počet identifikovaných prípadov; správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V rámci výkonov inšpekcie práce bolo zo strany inšpektorátov práce kontrolované dodržiavanie zákonných ustanovení pri zamestnávaní mladistvých a fyzických osôb, ktoré nedovršili 15 rokov veku. Pri každom výkone inšpekcie práce zo strany inšpektorátov práce bola vykonaná aj kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania mladistvých.

Vykonanými kontrolami bolo v roku 2016 zistených 18 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých bez založeného pracovnoprávneho vzťahu a 24 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých, ktorých zamestnávateľ si nesplnil povinnosť prihlásiť tieto osoby riadne a včas do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia. **Z celkového počtu 42 nelegálne zamestnávaných mladistvých (osoby do 18 rokov veku) v roku 2016 nebola žiadna osoba dieťaťom do 15 rokov veku alebo fyzickou osobou, ktorá neskončila povinnú školskú dochádzku.** Inšpektoráty práce nevydali v roku 2016 žiaden zákaz práce fyzickej osoby mladšej ako 18 rokov veku, ktorá neskončila povinnú školskú dochádzku.

§ 11 ods. 2	2	0	1	1
§ 41 ods. 3	1	0	0	0
§ 41 ods. 4	1	0	0	0
§ 47 ods. 2	11	11	38	26
§ 91 ods. 1	42	26	28	22
§ 92 ods. 1	60	29	47	46
§ 223 ods. 2	28	49	73	73
§ 224 ods. 3	2	0	0	0
§ 227	7	8	13	15
§ 228	42	47	51	54

Porušenia zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce pri výkone inšpekcie práce - tabuľka

7.6. Precizovať právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (vrátane detí) z právno-teoretického hľadiska a v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe

Spôsob plnenia: Upraviť definíciu pojmu „ujma na zdraví“ s cieľom eliminovať interpretačné nedostatky; zosúladiť ustanovenie § 4, pojednávajúce o oprávnených osobách, so súvisiacimi ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov; explicitne ustanoviť, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násillia a sexuálneho zneužívania majú nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne nárok na vyplatenie psychickej ujmy na zdraví. Z dôvodu nejednoznačného výkladu novelizovať ustanovenia zákona týkajúce sa výpočtu odškodnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Indikátor: legislatívna úprava v zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*7.7. Ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním Slovenskou republikou na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, GP SR

Indikátor: ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená

Aktualizácia za rok 2016:

Dňa 1. marca 2016 bola u generálneho tajomníka Rady Európy **uložená ratifikačná listina** k Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (tzv. Lanzarotský dohovor), ktorý **dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť pre Slovenskú republiku**, čím sa ako zmluvná strana dohovoru prihlásila k hodnotám a záväzkom tohto dokumentu posilňujúceho ochranu detí pred uvedenými formami násillia.

*7.8. Preventívne opatrenia a podpora informovanosti k problematike obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi, informovanosť verejnosti a vykonávanie príslušných preventívnych opatrení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: *Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR*

Indikátor: analýzy a štatistiky Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi MV SR spustilo v roku 2016 v Košiciach **Maratón boja proti obchodovaniu s ľuďmi**. Touto zážitkovou konferenciou chce najmä mladých ľudí upozorniť na nebezpečenstvo jednotlivých foriem obchodovania s ľuďmi. V rámci zahájenia maratónu boli poskytnuté informácie približne 400 mladým ľuďom zo stredných škôl v šiestich kolách, interaktívnou podobou, formou živých sôch, pesničkou od speváčky Gitany, ale aj premietaním filmov o problematike obchodovania s ľuďmi. MV SR taktiež svojou aktívnou účasťou podporilo **filmový festival v Banskej Bystrici zameraný na tematiku novodobých otrokov** organizovaný Slovenskou katolíckou charitou pre študentov stredných škôl, a deti z detských domovov, súčasťou ktorého boli aj interaktívne besedy a workshopy.

Zástupcovia MV SR počas dvojdňového **pracovného veľtrhu JobExpo 2016** prednášali širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi najmä v súvislosti s prácou v zahraničí

a pripravili výstavu zameranú na prevenciu v oblasti extrémizmu, rasizmu a ostatných foriem intolerancie.

MV SR informuje mladých ľudí počas svojich preventívnych aktivít aj o možnosti využitia **mobilnej aplikácie Safe Travel & Work Abroad**²⁰ upozorňujúcej na riziká obchodovania s ľuďmi, ktorú vytvorila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM). Okrem súhrnu užitočných informácií táto aplikácia umožňuje vyskúšať si interaktívnou formou modelové prípady, v ktorých sa záujemca o prácu v zahraničí môže dostať do nebezpečenstva. Používateľ si môže vybrať jednu z viacerých postáv a prostredníctvom hry a výberu odpovedí si prejsť jednotlivé situácie, v ktorých hrozí, že sa môže vystaviť riziku obchodovania s ľuďmi. Súčasťou aplikácie je súhrn základných informácií o tom, na čo si dať pozor pri výbere práce v zahraničí, ako možno odhaliť nedôveryhodnosť ponúk. Používateľ dostane informácie i o tom, ako sa pripraviť na cestu do zahraničia, získa prístup k dôležitým kontaktom, ktoré mu pomôžu v prípade, že sa dostane do problémovej situácie.

IC MV SR v rámci svojich kompetencií aj v roku 2016 pokračovalo v zvyšovaní informovanosti o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc. Jednotlivé prednášky boli zamerané na identifikáciu potenciálnych rizík hlavne v súvislosti s cestovaním za prácou alebo brigádou. V rámci pripomenutia si **Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi**, boli prednášky prezentované pre študentov (cca 600 žiakov a študentov) na viacerých školách Bratislavského kraja, ako aj Banskobystrického kraja, Košického a Prešovského kraja. MV SR zabezpečuje prevádzku **Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818**, prostredníctvom ktorej o problematike obchodovania s ľuďmi môže bezplatne získať informáciu široká verejnosť. Zároveň táto linka slúži aj ako nástroj konzultácie s potenciálnymi obeťami obchodovania s ľuďmi, resp. ich blízkymi a príbuznými. V rámci zvýšenia povedomia o existencii Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky spustilo **billboardovú kampaň** po celom území Slovenskej republiky, ktorá trvala od 01. októbra 2016 do 30. novembra 2016 vo všetkých krajských a vybraných okresných mestách.

V rámci prednášok vykonaných IC MV SR bolo cca 600 osôb (okrem iných pracovníci občianskeho združenia Slniečko Nitra, preventisti Prešovského kraja, študenti ubytovaní v školskom zariadení na Považskej ulici v Košiciach, žiaci ZŠ, študenti G, SOŠ a ďalší) v jednoduchej reči informovaných o probléme obchodovania s ľuďmi a boli distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnych rád.

*7.9. Funkčná identifikácia detských obetí obchodovania s ľuďmi

²⁰ Aplikácia je voľne dostupná na stiahnutie pre mobilné telefóny s operačným systémom Android a iOS a na webovej stránke www.safe.iom.sk v slovenskej, českej, poľskej, maďarskej a anglickej jazykovej verzii.

Spôsob plnenia: Odhaľovať a identifikovať detské obeť obchodovania s ľuďmi a maloletých cudzincov ako obeť obchodovania s ľuďmi na základe špecifického postupu, ktorý je potrebné uplatňovať v prípade detských obetí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: *národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ*

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Postupy akým spôsobom je možné identifikovať a referovať obeť obchodovania s ľuďmi sú uvedené v Národnom referenčnom mechanizme aktualizovanom v roku 2015²¹. **Identifikovať potenciálnu obeť** môže akýkoľvek subjekt pochádzajúci z prostredia štátnych orgánov, medzinárodných či mimovládnych organizácií, ako aj zo zahraničia. Iniciovať identifikáciu obeť môžu teda príslušníci rôznych služieb Policajného zboru, prokuratúry, zamestnanci MÚ MV SR, zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotnícki zamestnanci, zamestnanci MŠVVŠ SR, terénni sociálni pracovníci, zamestnanci konzulárnych úradov SR v zahraničí, mimovládne a medzinárodné organizácie pôsobiace na Slovensku alebo v zahraničí, ako aj samotná obeť, resp. jej rodinní príslušníci prostredníctvom **Národnej linky pomoci obeť obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 (+421 800 800 818)**.

V roku 2016 aktualizovalo IC MV SR Metodickú pomôcku k postupu poskytovania pomoci obeť obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov, ako aj v prípade maloletých obeť obchodovania s ľuďmi a následne uskutočnilo Inštruktážno-metodické zamestnanie pre vybraných príslušníkov Policajného zboru k problematike obchodovania s ľuďmi.

Odhaľovanie a vyšetrovanie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi patrí do vecnej pôsobnosti národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ. V priebehu roku 2016 bolo vyšetrovateľmi začaté trestné stíhanie pre zločin obchodovania s ľuďmi **v piatich prípadoch**, v ktorých bolo identifikovaných **spolu 8 detských obeť vo veku 11-17 rokov**. Štyri z týchto detských obeť boli zneužitá na nútené žobranie, jedna obeť na pracovné vykorisťovanie, dve obeť boli sexuálne vykorisťované a jedna obeť bola zneužitá na detskú pornografiu a bola aj sexuálne vykorisťovaná. Jeden z týchto prípadov bol v roku 2016 vyšetrovateľom ukončený návrhom na podanie obžaloby na obvineného, v ostatných prípadoch vyšetrovanie pokračuje.

V rámci vyšetrovania prípadov obchodovania s ľuďmi, v ktorých bolo vyšetrovanie začaté v roku 2015 bol jeden prípad v roku 2016 vyšetrovateľom ukončený návrhom na podanie obžaloby na obvineného, jeden prípad bol odovzdaný na trestné stíhanie do Českej republiky a v troch prípadoch vyšetrovanie naďalej pokračuje.

V súvislosti s prípadmi uvedenými v odpočte plnenia čiastkového cieľa, v ktorých v roku 2015 pokračovalo vyšetrovanie (pozri vyššie v texte) vyšetrovateľ v prvom prípade spracoval návrh na konanie o dohode o vine a treste, ktorý postúpil príslušnej prokuratúre. V decembri 2015

²¹ http://www.minv.sk/?referencny_mechanizmus

bol Okresným súdom Žilina odsúdený jeden páchatel' na trest odňatia slobody nepodmienečne v trvaní 4 roky 10 mesiacov, jeden páchatel' na trest odňatia slobody podmienečne na 3 roky so skúšobnou dobou v trvaní 3 roky s probačným dohľadom a dvaja páchatelia na trest odňatia slobody podmienečne na 2 roky so skúšobnou dobou v trvaní 1 rok.

Tabuľka prípadov obchodovania s ľuďmi za rok 2016

Prípady, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie	Prípady, v ktorých bolo vznesené obvinenie	Obet'	Typ vykorisťovani a obetí	Obvinen ý	Krajina vykorisťovania	Typ vykorisťovani a v začatých prípadoch
25	14	muž 17 (z toho 1 maloletý, 4 mladiství) žena 15 (z toho 2 maloleté, 1 mladistvá)	pracovné 10 sexuálne 12 žobranie 6 sexuálne + nútený sobáš 3 pracovné+sexuálne+ nútený sobáš 1	muž 24 žena 10	Veľká Británia 9 Nemecko 8 Slovensko 7 Česká republika 4 Rakúsko 3 Holandsko 2 Taliansko 2	pracovné 6 sexuálne 10 žobranie 6 sexuálne + nútený sobáš 2 pracovné+sexuálne+ nútený sobáš 1

Zdroj: Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ

7.10. Sledovanie vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi

Spôsob plnenia: Na základe analytických výstupov, medzinárodných konferencií a správ zostavovaných pomocnými agentúrami EÚ (EUROPOL, FRONTEX) a univerzálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ako aj regionálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Radou Európy

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR

Spolupracujúce subjekty: úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ MV SR, MPSVR SR

Indikátor: Aktívna účasť na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s deťmi, predkladanie správ z týchto podujatí organizovaných k problematike obchodovania s deťmi

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Vláda SR informovala Výbor zmluvných strán (GRETA) o opatreniach prijatých na implementáciu odporúčaní v stanovenom termíne. V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa aj v roku 2016 pracovníci IC MV SR zúčastnili na viacerých odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi. Poznatky,

správy a výstupy z jednotlivých podujatí a konferencií boli prezentované počas školiacich aktivít organizovaných pracovníkmi Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, ako aj použité s cieľom prípravy preventívnych materiálov.

V dňoch 17. – 19. januára 2016 sa MV SR zúčastnilo konferencie k **projektu „TeamWork! Posilnenie multidisciplinárnej spolupráce v boji proti obchodovaniu s ľuďmi za účelom pracovného vykorisťovania“**, ktorú organizovalo Holandské kráľovstvo v rámci jeho predsedníctva v Rade Európskej únie, pričom MV SR vystupovalo ako jeden z partnerov v projekte a aktívne sa zapájalo do vypracovania výstupov projektu. Jedným z výstupov je **príručka**, ktorá prehľadným spôsobom mapuje zapojenie jednotlivých subjektov na riešení jednotlivých fáz obchodovania obetí obchodovania s ľuďmi **za účelom pracovného vykorisťovania**.

V dňoch 21. - 22. júna 2016 sa MV SR zúčastnilo vo francúzskom Štrasburgu na stretnutí Národných koordinátorov pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Cieľom pracovného stretnutia bolo prediskutovanie, akým spôsobom zmluvné štáty splnili svoje povinnosti podľa článkov 29 a 35 Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj rôzne prístupy k národnej koordinácii boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

V súvislosti s **realizáciou aktivít projektu HESTIA „Prevencia obchodovania s ľuďmi a nútených sobášov – multidisciplinárne riešenie“**, ktorý je financovaný z prostriedkov Európskej únie, sa dňa 28.-30. júna 2016 uskutočnilo koordinačné stretnutie všetkých partnerov projektu. Hlavnou témou daného stretnutia bol výskum zameraný na hľadanie možných prepojení medzi obchodovaním s ľuďmi a účelovými manželstvami. Hlavným výstupom projektu bol **výskum realizovaný v 5-tich krajinách EÚ (Lotyšsko, Litva, Estónsko, Slovensko a Írsko)**. Na základe národných výskumov Európsky inštitút pre prevenciu kriminality a kontrolu Organizácie Spojených národov (HEUNI) definoval spoločné a rozdielne črty v jednotlivých krajinách a tiež načrtol aj odporúčania. Spracovateľom výskumnej správy za Slovenskú republiku bolo Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR na základe spolupráce s ďalšími zainteresovanými subjektmi v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzachstva, pod ktoré účelové sobáše patria. **Výskumná správa** týkajúca sa predmetnej situácie za Slovenskú republiku je dostupná v slovenskom jazyku²² a **komplexná štúdia** je k dispozícii v anglickom jazyku²³. Ďalšou z nosných tém bola **metodológia školení**, ktoré sa mali zamerať na problematiku účelových sobášov.

Dňa 20. októbra 2016 sa MV SR pri príležitosti pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi zúčastnilo v Poľsku na 11. konferencii Európskej migračnej siete s názvom **„Podpora pre cudzincov - obeť obchodovania s ľuďmi - osvedčené postupy referenčného mechanizmu“**, ktorú zorganizoval Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete. Hlavným cieľom medzinárodnej konferencie bola snaha zmapovať a zhodnotiť už fungujúce referenčné mechanizmy, ako aj určiť najlepšie postupy v tejto oblasti. Na predmetnej konferencii bola odprezentovaná aj situácia v SR.

Dňa 21. októbra 2016 sa MV SR zúčastnilo konferencie **„Obchodovanie s ľuďmi a obeť – dosiahnuté pokroky“** vo Viedni, ktorú zorganizoval rakúsky výbor na boj proti obchodovaniu

²² http://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/obchodovanie_ludmi/hestia/Hestia_sprava%20Slovenskej%20republiky.pdf

²³ http://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/obchodovanie_ludmi/hestia/Final%20report_HEUNI.pdf

s ľuďmi v spolupráci so špeciálnou predstaviteľkou a koordinátorkou boja proti obchodovaniu s ľuďmi OBSE, Viedenským inštitútom pre medzinárodný dialóg a spoluprácu (VIDC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

V dňoch 28.-30. septembra 2016 sa uskutočnilo stretnutie riadiaceho výboru k medzinárodnému projektu TACT v Bratislave v rámci **ukončenia medzinárodného projektu TACT**. Hlavnou témou tohto stretnutia bol transnárodný referenčný mechanizmus pre obeť obchodovania s ľuďmi, boli prezentované výsledky projektu z jednotlivých krajín, ako aj príklady transnárodného referenčného mechanizmu z iných krajín. Súčasťou bolo aj stretnutie so zástupcami slovenských subjektov aktívnych v boji proti obchodovaniu s ľuďmi v SR, prezentácia fungovania národného referenčného mechanizmu, ako aj návšteva zariadenia pre obeť obchodovania s ľuďmi.

Národná ústredňa Europol úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ, tak ako v predchádzajúcich rokoch, priebežne zabezpečovala výmenu operatívnych informácií v oblasti obchodovania s ľuďmi s agentúrou EÚ Europol.

7.11. Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám formou odoberania dennej tlače a časopisov, sledovaním televízneho vysielania, prístupu k väzenskej knižnici. Formou besied, prednášok, kvízov, športových podujatí a súťaží zabezpečiť všestranný harmonický rozvoj osobnosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaci správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Aj v roku 2016 ústavy zboru zorganizovali pre mladistvých obvinených a odsúdených viacero zaujímavých a podnetných podujatí v oblasti kultúry, športu a osvetu.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že mladiství obvinení a odsúdení sa pravidelne zúčastňujú záujmových činností a osvetovej činnosti, ktoré sa realizujú formou prednášok, športových podujatí (posilňovanie, basketbal, stolný tenis a pod.), sledovania DVD s aktuálnou tematikou, televízie a počúvania rozhlasového vysielania. Majú možnosť zapožičiavania kníh z väzenskej knižnice, možnosť odoberania dennej tlače a prístup do knižnice pre obvinených a odsúdených. Ďalej sa s mladistvými obvinenými realizujú rôzne činnosti ako napr. náuka pravidiel hry šach, presádzanie izbových rastlín, modelovanie budov z papiera, zdobenie kraslíc, pletenie náramkov priateľstva a záložiek, práca s prírodným materiálom a iné.

Ústav Banská Bystrica pripravil pre mladistvých obvinených besedy, prednášky, kultúrne progamy napr. Závislosti a iné patologické javy, Škodlivosť alkoholu, fajčenia, Holokaust, Svetový deň rodiny, Deň Európy, Darcovstvo krvi, Cyril a Metod, besedy a kultúrne programy

za účasti známych osobností kultúrneho života - Ibrahim Maiga, Jozef Pročko, Marcel Forgáč, Marián Čekovský, Patrik Bálint, Katarína Brychtová, Martin Nikodým, koncerty - Sendreiovci.

V ústave Ilava sa na základe spolupráce s asociáciou slovenských filmových klubov v rámci osvety uskutočnila projekcia filmov a dokumentov pre odsúdených a obvinených ako napr. Divoké historky, Eva Nová, Koza, Trabantom až na koniec sveta a druhá časť Trabantom do posledného dychu, ktorý mal najlepšie ohlasy z radov odsúdených a obvinených.

V ústave Košice boli mladiství obvinení zaradení do projektu Átrium. Projekt je zameraný na estetizáciu, skrášlenie átria v ústave. Má dva základné ciele. Prvým je estetizácia, skrášlenie prostredia átria ústavu. Druhým cieľom je vytvorenie pracovných návykov a zapojenie mladistvých obvinených do aktivít, ktoré zmiernia negatívny vplyv väzenského prostredia na osobnosť mladistvého obvineného. Vykonávaním nenáročných manuálnych prác dochádza postupne k obnoveniu pracovných schopností a zručností. Vytvára sa u mladistvých obvinených pocit zodpovednosti a pozitívne vôľové vlastnosti. Nemenej dôležitým aspektom je vytvoriť u mladistvých obvinených pozitívny vzťah k životnému prostrediu, prírode. V rámci tohto projektu sa mladiství obvinení zúčastňovali vysádzania kvetov a stromčekov, úpravy trávnatých plôch ako aj celkovej úpravy priestorov átria. V ďalšom období sa budú mladiství obvinení starať o kvety, stromčeky a kríky, ktoré vysadili. Bude prebiehať ďalšia úprava átria, výsev trávy a pod.

V ústave Sučany boli v rámci kultúrno-osvetovej činnosti realizované celoustavné podujatia venované významným obdobiam v roku. Zvykoslovím, oživovaním ľudových tradícií v ústave boli mladiství vedení k zachovávaniu zvykov našich predkov, k úcte k ľudovej kultúre a jej tradíciám, k posilňovaniu regionálneho ale aj národného povedomia. Tvorba zvykoslovných predmetov rozvíjala ich technické myslenie, estetické cítenie a manuálne zručnosti. V mesiaci október bola vyhlásená celoustavná súťaž v tvorivosti mladistvých vo výrobe šarkanov, ktoré boli následne inštalované na oddieloch a v priestoroch vestibulu ústavu. Zároveň boli realizované aj celoustavné aktivity v spolupráci s inými oddeleniami ústavu zamerané na celospoločenské problémy, napr.: prednáška na tému „Následky násilia medzi odsúdenými a prevencia proti jeho páchaniu" a cyklus prednášok so zdravotníckou tematikou s názvom „Podpora schopnosti spolupracovať pri ochrane a podpore zdravia v podmienkach výkonu trestu“. V marci – mesiaci knihy mali odsúdení mladiství možnosť porovnať si svoje vedomosti o literatúre aj v celoustavnom kvíze „Čo vieš o knihe“. Zaujímavé témy sa preberali aj v rámci prednášky spojenej s besedou s probačnou úradníčkou Okresného súdu Martin. V rámci protidrogovej prevencie sa v mesiaci október uskutočnila beseda s členmi slovenskej Komunity CENACOLO. Jej členovia, ktorí prišli do ústavu prezentovali na základe vlastnej skúsenosti negatívny vplyv drog na život a zdravie človeka. V novembri sa uskutočnil koncert gospelovej skupiny „Lamačské chvály“. Taktiež ústav navštívili študenti z trenčianskeho Univerzitného pastoračného centra, ktorí mladistvým pripravili celodenný program. Začal sa športovým dopoludním s účasťou 43 mladistvých, ktorí medzi sebou súťažili a zmerali si sily vo viacerých disciplínach, ako napr. zápasy v stolnom tenise a kalčete, súťaže v pretláčaní, klikoch a rôznych spoločenských hrách. Uskutočnila sa aj beseda s Jurajom Sedláčikom – autorom dvoch kníh o otcovstve, počas ktorej predstavil najdôležitejšie myšlienky o svojich knihách Otcovské rany, otázky identity muža, otca a o tom, ako napraviť otcovské zlyhania. Novinkou bolo pozvanie na 34. ročník benefičného koncertu „Úsmev ako dar“ pre deti z detských domovov v Bratislave –

Inchebe. Koncertu sa v sprievode personálu zúčastnili mladiství, ktorí boli v detstve umiestnení v detských domovoch.

Mladiství počas celého roka využívali aj možnosť výpožičky kníh z väzenskej knižnice. K dispozícii majú bohato vybavenú knižnicu pre odsúdených so širokou ponukou literatúry. Výpožičky vo väzenskej knižnici zabezpečovali odsúdeným pedagógovia poverení vedením kultúrno-osvetovou činnosťou. V záujme zabezpečenia voľnočasových aktivít odsúdených mladistvých je okrem všesportového areálu využívaná aj oddychová zóna so záhradným krbom, lavičkami, outdorová šachovnica s petangovým ihriskom, centrálna posilňovňa a ruské kolký. Všetky aktivity záujmovej, osvetovej a športovej činnosti sú smerované k podpore zmysluplného využívania voľného času a k rozvoju osobnosti odsúdených.

V neposlednom rade **sa v aktivitách a pri zaobchádzaní s mladistvými sústreďuje pozornosť aj na súčasné trendy vo vzdelávaní detí a mládeže**, ako je multikultúrna výchova a predchádzanie všetkým formám diskriminácie, intolerancii a rasizmu v oblasti problematiky migrácie.

7.12. Umožnenie prístupu k duchovnej službe v prípade záujmu zo strany väznených mladistvých

Spôsob plnenia: Poskytovanie väzneným mladistvým osobám duchovnej služby a prístup k aktivitám organizovaných cirkvami, náboženskými spoločnosťami, nadáciami a charitatívnymi organizáciami

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: náboženské spoločnosti, dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Pravidelnú katolícku duchovnú službu pre mladistvých poskytoval väzenský kaplán a **ekumenickú pastoračnú službu** poskytoval väzenský pastor podľa určených oblastí. Taktiež mladistvým odsúdeným poskytovali nepravidelnú duchovnú službu na princípe dobrovoľnosti zástupcovia registrovaných cirkví alebo náboženských spoločností. Duchovná služba sa poskytovala individuálne alebo skupinovo formou biblických hodín, prípravy na sviatosti, vysluhovania sviatostí, vysluhovania sviatosti birmovania, vyučovania náboženstva, duchovných a pastoračných rozhovorov, katechézy, zabezpečovaním a poskytovaním náboženskej literatúry.

V ústave Sučany sa hodnotené obdobie nieslo v znamení Roka milosrdenstva. Mladiství mali možnosť zapožičať si knihy z farskej knižnice a taktiež im boli poskytované katolícke periodiká: Katolícke noviny, Misie, Slovo medzi nami, Posol, Rodina Nepoškvrnenej, Apoštol, Don Bosco.

V ústave Ilava majú mladiství obvinení možnosť navštevovať bohoslužby, skupinové formy práce zamerané na kresťanskú morálku, spolunažívanie a výklad Svätého Písma, kvízy zamerané na prehĺbenie si vedomostí z náboženstva spolu s rehoľnými sestrami - Dcérami kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul.

V ústave Žilina väzenský kaplán s obvinenými a odsúdenými realizoval viacero aktivít – pohovory, skupinové sedenia, sledovanie DVD s náboženskou tematikou, hudobné posedenie a i. Okrem väzenského kaplána duchovnú činnosť zabezpečovali Sestry Matky Terezy, Sestry Panny Márie Útechy. Na výkon bohoslužieb je vyčlenená a vybavená jedna miestnosť v budove výkonu trestu - kaplnka, z ktorej sú bohoslužby vysielané prostredníctvom ústavného rozhlasu do priestorov ciel a izieb, kde sú umiestnení obvinení a odsúdení.

7.13. Stabilizácia a rozvoj osobnosti mladistvých obvinených a odsúdených

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru eliminovať prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami kontrolovať stopy po prípadnom fyzickom násilí. V prípade zistenia poskytovať mladistvým väzneným osobám komplexnú odbornú pomoc, ak boli pred uväznením vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, vrátane telesného trestania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Aj v roku 2016 bola kontrolná činnosť funkcionárov zboru zameraná na elimináciu všetkých prejavov neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Personálom jednotlivých ústavov sú **systematicky a pravidelne vykonávané kontroly ciel**, v ktorých sú mladiství obvinení umiestnení. S mladistvými obvinenými sú realizované **preventívne rozhovory** na tému ponižovanie ľudskej dôstojnosti, prostredníctvom ktorých je zisťované, či nie je na nich páchané neoprávnené násilie. V prípade zistenia porušenia alebo hrozbu porušenia práva mladistvého obvineného, alebo ak obvinený taký prípad oznámi, sú personálom vykonané nevyhnutné opatrenia na zabránenie takého konania.

V prípade, že si psychický stav mladistvého vyžaduje odbornú pomoc psychológa má možnosť o uvedené **psychologické služby** požiadať, prípadne sú realizované podnetom zo strany personálu a obvinený s jej poskytnutím súhlasí. Taktiež v prípade nepriaznivej životnej situácie má možnosť požiadať o **sociálne poradenstvo**.

Realizáciou opatrení na elimináciu všetkých prejavov šikanovania alebo násilia medzi mladistvými sa aj v roku 2016 podarilo udržať **trend znižovania počtu konfliktných situácií**²⁴. Príslušníci intenzívne a sústavne monitorovali činnosť odsúdených s cieľom zistenia agresorov a eliminácie ich násilného konania. Diagnostická, reedukačná pedagogická a psychologická činnosť bola zameraná na odhaľovanie konfliktných interpersonálnych vzťahov medzi mladistvými s cieľom regulovania, korigovania agresívnych prejavov v správaní a konaní odsúdených. V sledovanom období **nebolo v ústavoch zboru zaznamenané žiadne ponižovanie ľudskej dôstojnosti, neoprávnené násilie a zneužívanie mladistvých obvinených**. V roku 2016 **nebola v danej veci podaná žiadna sťažnosť** mladistvými obvinenými a odsúdenými. Generálna prokuratúra SR ani podriadené prokuratúry v roku 2016 **neriešili žiadny podnet alebo sťažnosť** na nevhodné násilné alebo ponižujúce správanie voči odsúdenému mladistvému alebo na porušovanie iných práv.

7.14. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti pri zaobchádzaní s mladistvými väznenými osobami a zohľadňovanie ich potrieb pri umiestňovaní

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. Udržiavať, podporovať a rozvíjať vzťahy s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu. Počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“) umiestňovať mladistvého s dospelým len v tom prípade, ak je to je v jeho vlastnom záujme. Umiestňovať mladistvých odsúdených v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, v inom ústave ak je to v záujme účelnejšieho plnenia programu zaobchádzania a ak je to v záujme mladistvého

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Aj v roku 2016 bolo penitenciárne zaobchádzanie zamerané na udržanie, posilňovanie alebo vytváranie sociálnych kontaktov mladistvého s primárnou rodinou a ostatným vonkajším svetom prostriedkami a metódami sociálnej práce. Mladiství boli predovšetkým vedení k udržiavaniu, podporovaniu a rozvíjaniu kontaktu s primárnou rodinou všetkými zákonnými formami (korešpondencia, návštevy, telefonovanie). Umiestňovanie mladistvých sa realizovalo v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

V ústave Sučany **sú mladiství umiestňovaní oddelene od dospelých odsúdených**, zároveň aj zabezpečenie uplatňovania základných práv odsúdených prebieha vždy diferencovane, oddelene mladiství odsúdení od dospelých odsúdených. Vnútoraná diferenciácia odsúdených mladistvých je v ústave zabezpečená v súlade s poriadkom výkonu trestu.

²⁴ správa o výsledkoch realizácie opatrení na elimináciu všetkých prejavov šikanovania alebo násilia medzi odsúdenými v ÚVTOS pre mladistvých Sučany

7.15. Viest mladistvých obvinených a odsúdených k samostatnosti, zodpovednosti a k riešeniu vzniknutých situácií, v ktorých sa svojím pričinením ocitli

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ho zastupuje v inej právnej veci, umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na odosielanie korešpondencie. Predložiť návrh novely zákona o výkone väzby a novely zákona o výkone trestu odňatia slobody, podľa ktorej budú mladiství obvinení a odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere; legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 ústavy zboru pri zaobchádzaní s mladistvými obvinenými a odsúdenými postupovali v súlade so zákonom o výkone väzby a zákonom o výkone trestu. Kontrolná činnosť nadriadených bola zameraná o. i. aj na umiestňovanie mladistvých obvinených a odsúdených a ustanovenie opatrovníka osobám mladším ako 18 rokov. **Počas kontrolnej činnosti nadriadených v jednotlivých ústavoch zboru neboli zistené nedostatky.**

7.16. Plnením povinnej školskej dochádzky a inými formami vzdelávania pripraviť mladistvé väznené osoby na reintegráciu do spoločnosti

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám plnenie povinnej školskej dochádzky ako i doplnenie vzdelania na úrovni stredného odborného vzdelania resp. úplného stredného odborného vzdelania. Pri príprave mladistvého na budúce povolanie spolupracovať s rodičmi alebo zákonným zástupcom mladistvého, v súčinnosti s orgánom štátnej správy, obcou alebo samosprávnym krajom. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými uplatňovať metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení väznenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V ústavoch na výkon väzby boli mladiství obvinení, ktorí nemali ukončenú povinnú školskú dochádzku **zaraďovaní do vzdelávania na základe podpísaných dohôd so školami**. Počas výkonu väzby si plnilo povinnú školskú dochádzku **13 mladistvých obvinených**.

V hodnotenom období si plnilo povinnú školskú dochádzku v ústave Sučany **18 mladistvých odsúdených** (ďalej len „žiacov“). Z toho v školskom roku 2015/2016 si plnilo povinnú školskú dochádzku 10 žiakov a v školskom roku 2016/2017 si aktuálne plní povinnú školskú dochádzku 8 žiakov. V ďalšom vzdelávaní pokračovalo 18 mladistvých.

V rámci nižšieho stredného odborného vzdelania (nižšieho sekundárneho vzdelania) bolo **v učebnom odbore spracúvanie dreva** v SOŠ Turany celkovo zaradených 8 mladistvých. SOŠ Turany bola k 31. augustu 2016 vyradená zo siete škôl a školských zariadení SR. V šk. roku 2016/2017 ústav zabezpečil na základe podpísaných dohôd so Spojenou školou Martin pokračovanie vo vzdelávaní v odbore spracúvanie dreva. V školskom roku 2016/2017 študujú 4 mladiství v danom odbore. V rámci stredného odborného vzdelania (sekundárneho vzdelania) boli **v učebnom odbore murár** v SOŠ sv. J. Robotníka Žilina celkovo zaradení 6 mladiství, z toho v školskom roku 2015/2016 študoval 1 mladistvý a v školskom roku 2016/2017 študujú 5 mladiství v prvom a druhom ročníku.

V roku 2016 ústav zabezpečil z vlastných rozpočtových prostriedkov vzdelávanie pre mladistvých, ktorí neboli zaradení do predchádzajúcich foriem vzdelávania, formou **Kurzu na doplnenie základného vzdelania** a **Kurzu pre negramotných**. Kurzy prebiehajú v päťmesačných cykloch. Do Kurzu na doplnenie základného vzdelania bolo priemerne mesačne zaradených 23 mladistvých odsúdených. Do Kurzu pre negramotných boli zaradení 4 mladiství odsúdení.

Mladiství boli zaraďovaní do **programu „Príprava na prepustenie“**. Realizátormi programu boli sociálna pracovníčka, psychologička a pedagóg, ktorí v rámci prednášok, besied, technikami hrania rolí, nácvikom zručností atď. pripravovali mladistvých na podmienky po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody s cieľom úspešnej reintegrácie mladistvých do spoločnosti.

Penitenciárne zaobchádzane bolo zamerané na zmenu postojov, hodnotovej orientácie a životného štýlu mladistvých, na posilňovanie motivácie vzdelávať sa, ukončiť základné vzdelanie, získať odbornú kvalifikáciu ako nevyhnutnú podmienku pre začlenenie sa do spoločnosti po skončení výkonu trestu odňatia slobody. Dôraz bol kladený na zvýšenie kvality individuálnych a skupinových foriem zaobchádzania a programov zaobchádzania, ktoré vypracovali pedagógovia v spolupráci s psychológmi a sociálnym pracovníkom podľa individuálnych edukačných, reedukačných a resocializačných potrieb mladistvých.

Počty obvinených a odsúdených, pre ktorých zbor v roku 2016 zabezpečoval v spolupráci so školami alebo školskými zariadeniami povinnú školskú dochádzku alebo iné stupne vzdelania				
Ústav	počet obvinených	počet odsúdených	školské zariadenie	adresa
Banská Bystrica	4	0	Špeciálna základná škola	Ďumbierska 15, Banská Bystrica
Ilava	1	0	Základná škola	Ilava
	1	0	Stredná odborná škola	Pruské 294, 018 52
Košice	1	0	Odborné učilište internátne	Viliama Gaňa, Školská 12, 071 01 Michalovce
	1	0	Spojená škola internátna	Breziny 256, Prakovce
Nitra	1	0	Spojená škola	Mudroňová , 949 01 Nitra
	1	0	Základná škola s materskou školou s vyučovacím jazykom maďarským	Ipeľský Sokolec 322, 935 75
Prešov	2	0	Základná škola	Lesnícka 1, Prešov
Sučany	0	6	Základná škola a Špeciálna trieda Základnej školy SNP	Partizánska 13, Sučany
	0	8	Stredná odborná škola	Komenského 1049/23, Turany
	0	4	Odborné učilište	Stavbárska 11, Martin
	0	6	Stredná odborná škola sv. J. Robotníka	Ul. Saleziánska 18, Žilina
	0	4	Spojená škola	Martin
Žilina	1	0	Spojená škola (špeciálna základná škola)	J. M. Hurbana 36 Žilina
spolu	13	28		
celkom	41			

(KSK) prostredníctvom SOŠ, Učňovská 5 v Košiciach –Šaci zabezpečuje vzdelávanie v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach - Šaci v odbore 2466H02 mechanik opravár pre stroje a zariadenia s dĺžkou štúdia 3 roky. V školskom roku 2016/2017 študuje v tomto odbore v 1. ročníku 29 žiakov, v 2. ročníku 18 žiakov, v 3. ročníku 12 žiakov.

7.17. Pri zaobchádzaní dbať na dodržiavanie všetkých práv detí obvinených z trestnej činnosti

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou zabezpečiť plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V hodnotenom období **nebola zo strany mladistvých obvinených podaná žiadna sťažnosť** pre porušenie práv, rovnako tak **nebola v žiadnom ústave** na výkon trestu odňatia slobody a výkon väzby **podaná žiadosť mladistvého obvineného o pohovor s prokurátorom** vykonávajúcim dozor nad zachovávaním zákonnosti výkonu väzby.

7.18. Umožnenie prístupu k rozhovoru s prokurátorom, ktorý vykonáva dozor v ústave a funkcionármi ústavu

Spôsob plnenia: Väzneným mladistvým osobám umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na ich žiadosti, podnety alebo sťažnosti, ktorá je určená prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor alebo kontrolu v ústave. V prípade požiadania umožniť väzneným osobám rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom a s osobami a zástupcami orgánov v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V hodnotenom období sedem mladistvých obvinených a odsúdených podalo žiadosť o pohovor s funkcionárom ústavu. V roku 2016 nebola podaná žiadna sťažnosť zo strany mladistvých obvinených a odsúdených.

Prehľad o počte žiadostí o pohovor mladistvými a ich vybavenie

Ústav	Počet žiadostí	Adresát žiadosti	Dôvod	Vybavenie žiadosti
Banská Bystrica	1	riaditeľ ústavu	osvetová a záujmová činnosť obvinených	obvinenému boli poskytnuté informácie
Hrnčiarovce nad Parnou	1	pedagóg	žiadosť o povolenie telefonovať so sestrou	žiadosti odsúdeného bolo vyhovené
Košice	1	riaditeľ ústavu	interpersonálne problémy	žiadosť vyriešená
	1	vedúci oddelenia výkonu väzby	premiestnenie na zmiernený režim	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
Sučany	1	riaditeľ ústavu	zotrvanie mladistvého odsúdeného po dovŕšení 18 roku života v ústave	odsúdenému boli poskytnuté informácie
	1	riaditeľ ústavu	zmeny stravnej dávky/stravovania	odsúdenému bol vysvetlený spôsob poskytovania stravnej dávky
	1	riaditeľ ústavu	disciplinárne previnenie odsúdeného mladistvého	odsúdenému bol vysvetlený priebeh disciplinárneho konania

7.19. Prehľbovať v rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru teoretické znalosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, z interných predpisov zboru a oboznamovať s osobitosťami zaobchádzania so špecifickou skupinou väznených osôb, v rámci učebných osnov a vzdelávania príslušníkov zboru venovať dostatočný priestor problematike zaobchádzania s väznenými osobami.

Spôsob plnenia: V rámci odborného vzdelávania zameraného na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania v Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže v Nitre zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov zboru zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 bolo k 6. decembru 2016 vo vzdelávacích aktivitách zameraných na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania (základného a špecializovaného odborného vzdelania) v Inštitúte vzdelávania zboru v Nitre **vyškolených 436 príslušníkov zboru:**

Vzdelávacia aktivita		Počet vyškolených	Spolu
Odborné vzdelávanie príslušníkov zboru	ZOV*	230	436
	ŠOV**	206	

* základné odborné vzdelanie, ** špecializované odborné vzdelanie

Aj v roku 2016 Generálne riaditeľstvo zboru zorganizovalo vzdelávanie a metodické zamestnania pre príslušníkov zboru zamerané na:

- výcvik v poskytovaní krízovej intervencie, ktorý bol garantovaný a lektorsky vedený psychológmi a certifikovanými lektormi z rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky – výcviku sa zúčastnilo 25 príslušníkov,
- zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými, stretnutia sa zúčastnilo 55 pedagógov,
- poskytovanie psychologických služieb obvineným a odsúdeným, stretnutia sa zúčastnilo 19 príslušníkov.

7.20. Zabezpečenie dodržiavania záruk primeraného použitia donucovacích prostriedkov

Spôsob plnenia: V rámci kontrolnej činnosti sa osobitne zamerať na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobe mladšej ako 18 rokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: odbor poriadkovej polície PPZ MV SR

Spolupracujúce subjekty: odbor kontroly PPZ MV SR

Indikátor: výstupy z kontrolnej činnosti vykonaných na útvaroch v pôsobnosti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V rámci výkonu kontrolnej činnosti z úrovne odboru kontroly P PZ na útvaroch Policajného zboru bolo v roku 2016 **vykonaných osem kontrol** so zameraním na dodržiavanie osobitných obmedzení pri použití donucovacích prostriedkov **proti osobe mladšej ako 15 rokov** podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, kde je uvedené: „Pri služobnom zákroku proti tehotnej žene, osobe vysokého veku, osobe so zjavnou telesnou chybou alebo chorobou a proti osobe mladšej ako 15 rokov je policajt oprávnený použiť z donucovacích prostriedkov iba hmaty, chvaty a putá. Ostatné donucovacie prostriedky je policajt oprávnený použiť len vtedy, keď útok týchto osôb bezprostredne ohrozuje životy a zdravie iných osôb alebo policajta alebo hrozí závažná škoda na majetku a nebezpečenstvo nemožno odvrátiť inak.“ V roku 2016 **boli počas vykonávania plánovanej komplexnej kontroly odborom kontroly P PZ zaznamenané dva prípady** použitia neprimeraného použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi Policajného zboru voči osobám mladším ako

15 rokov. Obidva prípady sa udiali ešte v roku 2015, avšak kontrolný orgán ich zistil až v roku 2016. Voči dotknutým policajtom bolo za zistené nedostatky **začaté disciplinárne konanie** podľa zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov. V danom prípade bola disciplinárne riešenému príslušníkovi PZ udelená jeho nadriadeným „výčitka“. Zároveň bol spracovaný príkaz riaditeľa príslušného útvaru pre všetky organizačné zložky patriace do jeho pôsobnosti, na základe ktorého bola uložená povinnosť pre všetkých riadiacich pracovníkov preškoliť svojich podriadených zo všetkých právnych predpisov, nariadení, rozkazov a pokynov, pri ktorých orgán kontroly zistil porušenie príslušných ustanovení.

V priebehu kontrolnej činnosti zameranej na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov **voči osobám mladším ako 18 rokov** v rámci útvarov patriacich pod krajské riaditeľstvá Policajného zboru **boli v roku 2016 všetky takéto zákroky vyhodnotené nadriadenými ako oprávnené a v súlade so zákonom**. V prípade použitia donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov boli tieto použité primerane k povahe služobného zákroku voči takýmto osobám, pričom **záznamy z použitia donucovacích prostriedkov sú riadne evidované na jednotlivých útvaroch**.

7.21. Zvýšenie znalostí v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Spôsob plnenia: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava, Stredná odborná škola Policajného zboru Košice, Stredná odborná škola Policajného zboru Pezinok, Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Indikátor: školské vzdelávacie programy

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Na Akadémii Policajného zboru v Bratislave a na stredných odborných školách Policajného zboru Pezinok a Bratislava neprišlo v roku 2016 k zmenám alebo doplneniam školských vzdelávacích programov v oblasti práv dieťaťa a prístupu k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. Výučba v oblasti problematiky ľudských práv prebieha v súlade so schválenými školskými vzdelávacími programami rovnako ako v roku 2015. Predmetná úloha je plnená podľa školských vzdelávacích programov schválených akreditačnou komisiou, ktoré vychádzajú zo štátnych vzdelávacích programov.

Vo vzdelávacom programe Strednej odbornej školy Policajného zboru Košice nastala v roku 2016 zmena v školskom vzdelávacom programe pomaturitné kvalifikačné štúdium, a to v predmete Etika a psychológia policajnej práce zapracovaním témy „Domáce násilie“, časť „Deti ako obeť domáceho násilia“, „Stratégia ochrany detí pred násilím“, a zapracovaním témy „Výsluch ako kriminalisticko-psychologická metóda“, časť „Zvláštnosti výsluchu maloletého“ a v pomaturitnom zdokonaľovacom štúdiu v predmete Etika a psychológia

policiajnej práce zapracovaním témy „Agresia a agresivita“ časť „Agresia v prirodzených sociálnych podmienkach – domáce násilie. Dynamika agresie v domácom prostredí“.

7.22. Predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch

Spôsob plnenia: Realizovať osvedčené preventívne projekty a aktivity Policajného zboru, vytvárať nové preventívne projekty a aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta PZ MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: krajské a okresné riaditeľstvá Policajného zboru, školy a špeciálne výchovné zariadenia

Indikátor: počet realizovaných projektov a aktivít, počet detí zapojených do projektov a aktivít

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Jednou z **výrazne ohrozených skupín a potenciálnych obetí trestnej činnosti sú aj deti z detských domovov a krízových centier**, pre ktoré vytvorilo MV SR v spolupráci so spoločnosťou Úsmev ako dar **zážitkovú vzdelávaciu hru s názvom „Do života s anjelom strážnym“**, ktorá je súčasťou **projektu Anjeli strážni** – www.anjelistrazni.sk. Táto hra je zameraná na poskytnutie základných informácií o rizikách, ktoré mladých dospelých môžu stretnúť po opustení ich domovov, a má ich naučiť poznávať a hodnotiť tieto riziká a premýšľať o zodpovednom budovaní svojho života. Súčasťou hry je aj webový portál Anjeli strážni, ktorý vyzýva verejnosť k registrácii pred odchodom do zahraničia. Systém eviduje to, či človek, ktorý má byť „stráženy“, vykonal nejakú aktivitu na týchto službách, či poslal email alebo správu na sociálnu sieť Facebook. Anjelov strážnych nezaujíma obsah komunikácie. Vedia, že keď ten človek niečo poslal, je pravdepodobne v poriadku. Ak sa dlhšie neozýva alebo nevykonal nejakú aktivitu, systém automaticky upozorní človeka, ktorý je anjelom strážnym, že „pozor, niečo sa môže diať“.

MV SR podporilo **inovatívny projekt dopravnej výchovy detí**. Osvojiť si základné pravidlá, vedomosti a návyky v 40 dopravných situáciách z pozície cyklistu je hlavnou úlohou **online hry Bezpečne na bicykli**²⁵. Hra zábavnou formou učí deti riešiť dopravné situácie, čo má výrazne prispieť k reálnemu zníženiu nehodovosti mladých cyklistov. Žiaci získajú možnosť zúčastniť sa súťažnej hry, čím sa dosiahne **spätná väzba úrovne vedomostí detí v oblasti pravidiel cestnej premávky a dopravnej výchovy**. Odborným garantom projektu bol aj odbor prevencie kriminality MV SR. Do prvého ročníka hry sa zapojili žiaci z 240 škôl z celého Slovenska, ktorí spolu zvládli až 3 904 hier. Ocenených bolo 10 najlepších žiakov a tri najlepšie školy (Základná škola Matky Alexie v Bratislave, Základná škola pri liečebno-

²⁵ <http://www.3dnabicykli.sk/>; tvorcom projektu je nezisková organizácia TERRA GRATA, ktorej hlavným predmetom činnosti je prevencia detskej dopravnej nehodovosti

výchovnom sanatóriu Košice - Barca a Piaristická základná škola Františka Hanáka v Prievidzi).

Policajti z oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ aj v roku 2016 uskutočňovali na celom Slovensku projekty **Oliho príbeh**²⁶ (účasť viac ako 10 400 detí z viac ako 270 škôl), Póla radí deťom (účasť najmenej 13 700 detí z viac ako 400 škôl) a **Správaj sa normálne**²⁷ (účasť 9 500 žiakov z viac ako 250 škôl). Po viac ako desaťročnej úspešnej realizácii projektu Správaj sa normálne kancelária prezidenta Policajného zboru plánuje jeho **ukončenie a nahradenie novým preventívnym projektom**.

Tak ako v roku 2015 aj v roku 2016 organizoval Policajný zbor celoslovenskú preventívnu aktivitu zameranú na bezpečné používanie internetu a **predchádzanie stať sa obeťou trestnej činnosti páchanej on-line**. Uskutočnilo sa 251 podujatí pre 6 447 detí. V období konca školského roku 2015/2016 a počas letných mesiacov boli aktivity zacielené na **bezpečnosť detí a zmysluplné trávenie voľného času počas prázdnin**. K obidvom aktivitám boli zabezpečené pracovné listy.

V roku 2016 pokračovali všetky krajské riaditeľstvá Policajného zboru aj v preventívnych aktivitách tematicky zameraných na nasledovné oblasti:

- **Prevenca viktimizácie a zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže** - trestnoprávna zodpovednosť detí a mládeže, ozrejenie pojmu trestný čin a priestupok, eliminácia rizikového správania, znižovanie rizika stať sa obeťou trestného činu násilného alebo majetkového. Počet zúčastnených osôb: 32 875
- **Internet a sociálne siete** - predchádzanie a znižovanie páchania internetovej kriminality a inej protispoločenskej činnosti, páchanej prostredníctvom internetu a sociálnych sietí u žiakov ZŠ, oboznámenie žiakov základných škôl so základným pojmom kyberšikana, formy kyberšikany, zásady ako predchádzať rizikovému správaniu na internete a cez mobilné telefóny. Počet zúčastnených osôb: 17 615
- **Dopravná výchova** – cieľom projektu je poskytnúť žiakom ZŠ základné informácie a rady o tom, ako sa správať na ceste i na chodníku, ako sa nestáť obeťou dopravnej nehody, informácie o správnom vybavení bicykla, cyklistu a korčuliara, ako predchádzať úrazom. Projekt je spojený s nácvikom základných pravidiel cestnej premávky na dopravnom ihrisku. Počet zúčastnených osôb: 69 120
- **Obchodovanie s ľuďmi** - predchádzanie kriminalite súvisiacej s obchodovaním s ľuďmi, poskytnúť mladým ľuďom informácie ako si hľadať prácu v zahraničí, poukázanie na riziká práce v zahraničí, pri vycestovaní a pobyte v zahraničí, nútená práca, sexuálne zneužívanie, nútená prostitúcia, možnosti pomoci v zahraničí. Počet zúčastnených osôb: 21 173
- **Drogy, alkohol** - snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie žiakov základných a stredných škôl o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Počet zúčastnených osôb: 57 817
- **Šikanovanie, násilie** - prevencia v oblasti agresívneho správania detí, poukazovanie na fenomén šikanovania a kyberšikanovania a jeho následky, pomoc a rady obetiam

²⁶ http://www.minv.sk/?materialy_k_projektu

²⁷ <http://www.minv.sk/?projekte>

šikanovania, prevencia v oblasti násilnej trestnej činnosti, zvyšovanie trestno-právneho vedomia detí a mládeže. Počet zúčastnených osôb: 7 174

- **Úlohy polície, tiesňové telefónne čísla** - polícia a jej význam, členenie služieb a úlohy, ktoré plnia príslušníci PZ, tiesňové telefónne čísla, ich význam a použitie. Počet zúčastnených osôb: 8 862
- **Pyrotechnika** - zásady používania výrobkov zábavnej pyrotechniky, možné dôsledky neodbornej manipulácie s nimi. Počet zúčastnených osôb: 2 985
- **Unesené, stratené a odídené deti** - upozornenie na závažnosť témy unesených, stratených a odídených detí, formy správania sa v krízovej situácii pomocou modifikovanej rozprávky o Snehulienke a siedmich trpaslíkoch. Počet zúčastnených osôb: 1 275
- **Extrémizmus** - vysvetlenie pojmov rasizmus, extrémizmus, rasová diskriminácia, predsudok, xenofóbia, diskriminácia, šikanovanie, genocída, fašizmus, neofašizmus, nacionalizmus, nacizmus, neonacizmus. Počet zúčastnených osôb: 1 616
- **Nebezpečné spoločenstvá** - základné informácie o nebezpečných spoločenstvách a sektách, rady a odporúčania ako sa nestáť ich členom. Počet zúčastnených osôb: 105
- **Enviromentálna výchova** – zvyšovanie informácii o trestných činoch súvisiacich s prírodou. Počet zúčastnených osôb: 97
- **Distribúcia propagačných materiálov a letákov osvetovo - preventívneho charakteru** je vykonávaná prostredníctvom prednášok a besied v školách, kde sú odovzďované zúčastneným žiakom a zodpovedným školským pracovníkom, ktorí ich následne sprístupnia pre všetkých žiakov na nástenkách školy.

Ďalšie preventívne aktivity jednotlivých krajských/okresných riaditeľstiev Policajného zboru:

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Banská Bystrica - **podujatie „Polícia deťom – vysvedčenie“** za účasti všetkých zložiek PZ, Kriminalistického a expertízneho ústavu Slovenská Ľupča a v spolupráci s mestom Banská Bystrica, deti mali možnosť zoznámiť sa s prácou polície a dozvedieť sa množstvo užitočných informácií a rád, ako bezpečne stráviť nadchádzajúce prázdniny. Počas letných mesiacov preventisti vykonávali aktivity v detských letných táboroch, ktoré boli zamerané na prezentáciu práce polície a bezpečnosť detí počas prázdnin. Na začiatku školského roka sa oddelenie komunikácie a prevencie krajského riaditeľstva zúčastnilo na preventívnej aktivite spoločnosti Lidl, cieľom ktorej bolo naučiť deti ako sa zodpovedne správať v cestnej premávke.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Košice - v období konca školského roka 2015/2016 na školách a počas letných mesiacov **v detských letných táboroch** policajní preventisti vykonávali aktivity zamerané na bezpečnosť detí počas prázdnin.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Žilina - **preventívna aktivita „Bezpečne na železničných priecestiach“**, ktorej cieľom bolo upozorniť žiakov a širokú verejnosť na dôležitosť jedinečných identifikačných čísiel umiestnených na jednotlivých železničných priecestiach v prípade dopravnej nehody, poškodenia a nefunkčnosti železničného priecestia. **Aktivity sa zúčastnili štyria žiaci deviateho ročníka spoločne s hliadkou železničnej polície**, za prítomnosti rozhlasu RTVS „Pozor zákruta“ pri rozdávaní letákov „Každé železničné priecestie má svoje jedinečné identifikačné číslo!“. Odovzdaných 37 letákov vodičom motorových vozidiel.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Nitra – **preventívne aktivity na priechodoch pre chodcov**, pričom boli deti a mládež upozorňovaní aj prostredníctvom letákov na bezpečnosť. Počas letných prázdnin boli vykonávané preventívne aktivity, zamerané na prevenciu viktimizácie detí a mládeže (letné detské tábory, kúpaliská, detské domovy, detské oddelenie fakultnej nemocnice Nitra).

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Trnava – v období konca školského roku 2015/2016 na školách a počas letných mesiacov v detských letných táboroch policajní preventisti vykonávali aktivity zamerané na bezpečnosť detí počas prázdnin:

„**Kto nás chráni**“ – uvedenú aktivitu už dlhoročne vyhlasuje Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Senici v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici a v roku 2016 sa k nim pripojilo aj Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Senici spolu s Dobrovoľným hasičským zborom Senica. Poslaním súťaže je podnietiť deti a mládež k bezpečnému správaniu, predchádzaniu úrazov, dopravných nehôd, k prevencii kriminality, drogových závislostí a iných negatívnych javov. Do výtvarnej súťaže bolo zaslaných 154 výtvarných prác, z ktorých odborná porota v jednotlivých kategóriách 13 ocenila diplomom. Prezentácia výtvarných prác prebiehala v Záhorskom osvetovom stredisku v Senici v mesiacoch jún a júl 2016.

Okresné riaditeľstvo PZ v Galante spolupracovalo s Mestskou políciou Sereď pri realizácii „**Dňa bezpečnostných a záchranných zložiek**“ v meste Sereď, ktorého sa zúčastnilo cca 1000 žiakov materských, základných a stredných škôl. Tiež sa podieľalo na realizácii **preventívnej aktivity „Povedz drogám nie“** v spolupráci s Galantským osvetovým strediskom.

*7.23. Monitoring trestnej činnosti páchanej deťmi a na deťoch

Spôsob plnenia: Sledovanie údajov zobrazujúcich osobitné štatistické ukazovatele všetkých druhov trestnej činnosti páchanej na mládeži a štatistických údajov, týkajúcich sa všetkých druhov trestných činov páchaných mládežou ako dôležitého ukazovateľa pre potreby prijatia príslušných opatrení na ochranu detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: Úrad kriminálnej polície PPZ MV SR, *odbor správy informačných systémov polície P PZ*

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

Komplexná správa o stave trestnej činnosti na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na mládeži v SR za rok 2016, ktorá bude k dispozícii pre útvary Policajného zboru na intranetovej stránke úradu kriminálnej polície P PZ, bude spracovaná v priebehu prvého štvrtroka 2017.

Odbor správy informačných systémov polície P PZ plní okrem iného úlohy ako **gestor evidenčno-štatistického systému kriminality**, v súvislosti so zhromažďovaním, uchovávaním a spracovávaním údajov o zistenej kriminalite (zistené trestné činy) podľa platného Trestného zákona.

Štatistika kriminality páchanej na mládeži v Slovenskej republike za rok 2016:

Druh kriminality	Počet TČ	Objasnené TČ	Deti do 6 r.	Deti 7 – 13 r.	Mládež 14 – 18 r.	Celkom osôb
Násilná	541	363	43	171	200	541
Mravnostná	575	460	19	200	53	575
Krádeže	203	53	4	27	85	203
Zostávajúca kriminalita	77	30	44	18	7	77
Spolu	1396	906	110	416	345	1396

Štatistika kriminality páchanej mládežou v Slovenskej republike za roky 2013, 2014, 2015 a 2016:

Rok	Počet trestných činov páchaných mládežou		Počet stíhaných, vyšetrovaných osôb	
	Maloletí páchatelia	Mladiství páchatelia	Maloletí	Mladiství
2013	783	3615	956	3607
2014	726	3262	914	3216
2015	694	2763	832	2792
2016	678	2448	861	2554

7.24. Riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízovej situácie

Spôsob plnenia: Prednostné riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízových situácií poskytovaním psychologickej podpory s využitím centier sústredeného sociálneho zabezpečenia a riešenie ich právnych nárokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: počet vyriešených prípadov detí po vzniku krízovej situácie z celkového počtu riešených prípadov

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

V roku 2016 pri riešení mimoriadnej situácie v dôsledku vzniku požiaru v obci Lomnička prišli o život tri maloleté deti. Zo strany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa bola pozostalým poskytnutá najmä **psychologická pomoc**.

V roku 2016 MPSVR SR vykonalo **dvojstupňové cvičenie** s ÚPSVaR a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v Malackách, Senici a Pezinku, pri ktorom bola po vyhlásení núdzového stavu precvičená činnosť Centra sústredeného sociálneho zabezpečenia. Riešená bola **komplexná starostlivosť o 88 osirelých detí**, z toho 25 v Malackách, 45 v Senici a 18 v Pezinku.

Okrem toho psychológovia, ktorí prišli do poradensko-psychologických služieb úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v posledných troch rokoch, boli v roku 2016 **vzdelávaní a tréningovaní v krízovom manažmente pre prípad vzniku krízových situácií**, a to v poskytovaní psychologickkej podpory (pri zriadení centier sústredeného sociálneho zabezpečenia). Toto vzdelávanie zabezpečilo oddelenie PPS Ústredia v spolupráci s odborom krízového manažmentu MPSVR SR. Šlo o školenie novoprijatých psychológov, ostatní zamestnanci takéto vzdelávanie absolvovali už v roku 2013.

7.25. Skvalitniť starostlivosť o maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Pracovná skupina odborníkov s cieľom prehodnotiť metódy a postupy zisťovania veku, navrhnúť riešenia. Organizovanie pracovných stretnutí a užších stretnutí odborníkov na tému ochrana maloletých bez sprievodu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl. (priebežne)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MV SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVAR

Spolupracujúce subjekty: MVO, odborníci z praxe

Indikátor: vytvorená pracovná skupina, počet odborných diskusií a podujatí s výstupmi návrhov riešení

Odpočet plnenia za rok 2016 – plní sa:

O aktuálnych opatreniach v oblasti starostlivosti o MBS boli vedúci oddelení a zamestnanci úradov PSVaR – oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately informovaní v rámci pracovných porád a metodických dní, ktoré sa o.i. uskutočnili dňa 30. júna 2016 v Topolčanoch, 4. októbra 2016 v Nových Zámkoch a 8. novembra 2016 v Prievidzi.

V rámci medzinárodnej spolupráce sa aktívne spolupracovalo na aktivitách organizovaných v rámci projektu Európskej rady pre utečencov a exulantov „*No Longer Alone*“. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny sa zúčastnilo konferencie zameranej na problematiku boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorú organizovala mimovládna organizácia NIDOS z Holandska. Stretnutie bolo zamerané na problematiku **zabezpečenia ochrany pre MBS, ktoré boli identifikované ako obeť alebo potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi**, ako aj prevádzáčov detí cez hranice jedného štátu do druhého nelegálnym spôsobom, väčšinou za účelom detskej prostitúcie. Zástupcovia Ústredia PSVaR sa v dňoch 24. - 25. 10. 2016 zúčastnili na medzinárodnej konferencii „Participačné práva detí“, organizovanej Úradom pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně, ktorá bola zameraná na ochranu a zabezpečovanie práv a právom chránených záujmov detí, vrátane maloletých bez sprievodu. Takisto aj 10. Európske fórum pre práva dieťa, ktoré sa konalo v dňoch 28.-30. novembra 2016 v Bruseli, bolo zamerané výlučne na vplyvy migrantskej krízy na MBS. Okrem iného boli sprievodné podujatia zamerané na opatrovníctvo pre MBS a problémy s tým spojené.

Na základe výstupov spolupráce s Poradným výborom a expertnou skupinou medzinárodného projektu Durable solutions „Najlepšia prax v určovaní a implementovaní trvalých riešení pre odlúčené deti v Európe“, ktoré boli Ligou za ľudské práva zakomponované do Národnej správy za SR „Trvalé riešenia pre odlúčené deti v Európe“, **bola vypracovaná „Aplikačná príručka k uplatňovaniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa**

vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach prijímaných vo vzťahu k maloletým bez sprievodu“. Metodická príručka je určená najmä pre orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, detské domovy, ako aj ďalšie subjekty, ktoré participujú na poskytovaní pomoci MBS.

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci kontraktu s MPSVR SR realizuje **výskumnú úlohu zameranú na analýzu príčin útekov MBS a navrhnutie opatrení na ich predchádzanie a elimináciu.** Úloha bola realizovaná IVPR v spolupráci s detským domovom pre maloletých bez sprievodu v Medzilaborciach a odborníkmi participujúcimi na poskytovaní starostlivosti pre MBS. Správa zhromažďuje údaje o 119 mladých ľudí bez sprievodu, ktorí boli umiestnení v detskom domove v Medzilaborciach v priebehu posledných rokov. Zo získaných údajov zisťuje, za akých podmienok miznú (utekajú) maloletí bez sprievodu. Výsledky sú rozdelené do niekoľkých oblastí. Prvá identifikuje rôzne situácie, ktoré sprevádzali dieťa pred príchodom do detského domova, pri jeho nájdení, tak ako boli oficiálne zaznamenané v úradných dokumentoch a výpovediach detí (krajina pôvodu, dôvody úteku, kontakty s rodinou, cieľová krajina, okolnosti nájdenia). **Druhá oblasť sa venuje útekom.** Identifikuje, za akých okolností k nim prichádzalo a aké kroky detský domov zvykol urobiť po úteku. Zisťujeme tiež, či sa tak stávalo opakovanie a prečo sa tak podľa zamestnancov detského domova dialo. Tretia časť skúma aktivity detského domova počas pobytu dieťaťa na Slovensku (priradenie opatrovníka/poručníka, charakter opatrení v detskom domove, spôsoby práce s dieťaťom, hľadanie jeho rodiny). V kontexte sociodemografických a ďalších charakteristík detí identifikuje faktory vplyvajúce na úteky a navrhuje opatrenia, ktoré prispievajú k zabráneniu ďalším útekom a posilnia možnosti a podmienky pre prijatie trvalých riešení a integráciu MBS do spoločnosti. Úloha je v štádiu spracovania výsledkov a **výstupy budú sprístupnené v priebehu 2017.**

Vzhľadom na novelu zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zákonom č. 131/2015 Z. z., na základe ktorej MBS aj počas konania o udelenie azylu ostávajú v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVR SR, MÚ MV SR zasahuje do tohto systému len v tých prípadoch, ak sa maloletý bez sprievodu rozhodne podať žiadosť o udelenie azylu. Pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 7.4.

Zoznam použitých skratiek (abecedne):

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu
AMV - Aktivizujúce metódy vo výchove
AVP – Aktualizačné, inovačné programy
BSK – Bratislavský samosprávny kraj
CPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CPT - Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
CVČ - centrá voľného času
DC – diagnostické centrá
DeD - detský domov
DI - deinštitucionalizácia
DFNsP - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou
dozorujúci prokurátor - prokurátor vykonávajúci dozor podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
DVO - dočasné vyrovnávacie opatrenia
EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja
EK - Európska komisia
EMCDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction/Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti
ESF – Európsky sociálny fond
ESPAD – European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs/ Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách
ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistík
EÚ - Európska únia
EU SILC 2013 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia
GP SR - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GR ZVJS - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IC MV SR - Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICM – Informačné centrum mladých
IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVPP – individuálny vzdelávací program
IVPR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA - Justičná akadémia
KMV – kancelária ministra vnútra
KEÚ PZ - Kriminalistický a expertízny ústav PZ
LGBTI osoby - lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby
LVS – liečebno-výchovné sanatóriá
MBS – maloletí bez sprievodu
MDV SR - Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MMSR – model manažmentu sanácie rodiny

MO SR - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPC – metodicko-pedagogické centrum
MPS - medzirezortná pracovná skupina
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK - marginalizované rómske komunity
MS SR - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO - mimovládne organizácie
MÚ – Migračný úrad
MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR - Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NMCD – Národné monitorovacie centrum pre drogy
NOC - Národné osvetové centrum
NP – Národný projekt
NP DEI - Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“
NPJ (NAKA) - Národná protikorupčná jednotka (Národná kriminálna agentúra)
NP PKR - Národný projekt „Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov“
NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
NSK – Nitriansky samosprávny kraj
OSN - Organizácia spojených národov
OZ - občianske združenie
PVA - preventívno-výchovné aktivity
PaNc - občianskoprávne veci starostlivosti o maloletých, o ktorých rozhoduje senát, zapísané v zozname vecí PaNc (výchova, výživa, osvojenie, atď.)
PPZ MV SR - Prezídium Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
PS RVĽPNMRR - Pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
PS FREMP - Pracovná skupina pre základné práva, občianstvo a voľný pohyb osôb
PPS – Pedagogicko-psychologické poradenstvo
P PZ – Prezídium policajného zboru
PZ MV SR - Policajný zbor Ministerstva vnútra SR
RMS - Rada mládeže Slovenska
RC – reedukačné centrá
RO – riadiaci orgán
RPPS - referáty poradensko-psychologických služieb
RTVS - Rozhlas a televízia Slovenska
RÚVZ - regionálny úrad verejného zdravotníctva
RVĽPNMRR - Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SČK - Slovenský červený kríž
SK8 - Združenie samosprávnych krajov
SNSĽP - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK - sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SŠ - stredná škola
SV pre UNICEF - Slovenský výbor pre UNICEF

syndróm CAN - syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
ŠkVP – školský vzdelávací program
ŠPÚ - Štátny pedagogický ústav
ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVZ – Špeciálne výchovné zariadenia
ŠZŠ – špeciálna základná škola
TTSK – Trnavský samosprávny kraj
TSK – Trenčiansky samosprávny kraj
ÚHCP PPZ MV SR - Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
Ministerstva vnútra SR
UNHCR – Úrad vysokého komisára pre utečencov
UNICEF - Detský fond Organizácie spojených národov
ÚMS - Únia miest Slovenska
ÚPPVII – Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
úrady PSVR - úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSVMŠ - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport
ÚSVNM - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
ÚSVROS - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti
ÚVTOS – Ústav na výkon trestu odňatia slobody
ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVZ SR - Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
územná samospráva - obce, vyššie územné celky
VOP - Verejný ochranca práv
VP – vzdelávacie poukazy
VŠ - vysoká škola
VÚDPaP - Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO - Svetová zdravotnícka organizácia
ZIPCeM - Združenie informačných a poradenských centier mládeže
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ - základná škola
ŽSK – Žilinský samosprávny kraj
ŽŠR – žiacke školské rady